

Fr. Jodkajiff

Gubiana.

1906.

BISERNICE

IZ BELOKRANJSKEGA
NARODNEGA ZAKLADA.

 I.

V ADLEŠIČIH NABRAL

IVAN ŠAŠELJ

ŽUPNIK.

Založilo „Katoliško tisk.
društvo v Ljubljani“. ♦

Tisk J. Krajec nasl. v
Rudolfovem. ♦ 1906.

54886
54626

dpl.

Predgovor.

Bela Krajina! Kako zanimiv del kranjske dežele in sploh slovenskih pokrajin si ti! Tebe sicer ne dičijo nebo-tične gore in zanimive planine, kakor lepo Gorenjsko, tudi se ne ponašaš s kakim svetovnoznanim jezerom ali podzemeljsko jamo, kakor Notranjsko, in vendar si tudi ti zanimiv del Dolenjske in Kranjske, vsaj si takorekoč deželica sama zase, ker te ločijo visoki Gorjanci od druge Dolenjske in Kulpa od sosednje Hrovaške. Pa četudi nisi zanimiva v zemljepisnem obziru, si vendar prav zanimiva v narodopisnem. Vsaj se je v tebi ohranilo še mnogo pristno narodnega, kar se je drugodi večinoma že poizgubilo. Ti si ohranila, vsaj po večini še, narodno nošo, četudi se zadnja leta, žal! vedno bolj i ta izgublja. Tudi imaš še dokaj zanimivih narodnih običajev, kateri segajo brezdvomno v staro davnino. Res pa, da se tudi te lepe navade vedno bolj opuščajo in da so se dandanes ohranile večinoma le še v farah ob Kulpi. In tvoj jezik! Kako lep in zanimiv je, kako bogat na izrazih!

Ko sem prišel pred 20. leti v Adlešiče in prvikrat v Belo krajino, začel sem precej opazovati življenje in delovanje Belokranjcev, njih šege in navade in posebno njih lepi jezik. In kar sem opazil in zapisal, priobčil sem potem v različnih časopisih, kakor v nekdanjem „Slovanu“, „Drobtincah“, „Dom in Svetu“ i. dr., toda ne vse. Ker se je pa nabralo tega zanimivega gradiva v teku toliko let precej

obilo, sklenil sem, da je priobčim skupaj v posebni knjižici, da podam tako, kolikor mogoče, natančno sliko o belokranjskih narodnih zanimivostih svoje fare. Pripomnim pa, da sem zapisal prav vse edino le v svoji fari in sicer vse sam, razun kakih pet do šest pesmi, katere je zapisal v tukajšnji fari č. g. Janko Barle in jih je priobčil Štrekelj v svoji zbirki slov. nar. pesmi in par pesmi in dveh pripovedek, katere je zapisal naš rojak stud. phil. g. Jurij Adlešič. Omenim še, da sem zapisal pregovore in reke in pesmi, kolikor mogoče natanko tako, kakor sem jih čul iz ust prostega naroda z vsemi jezikoslovnimi posebnostmi. Vendar pa moram še pripomniti, da v jeziku ni železne doslednosti, zatoraj tudi ne v tej knjižici v navedenih dveh oddelkih. Jezik se pač spreminja in posebno še belokranjščina, ki je, lahko bi rekli v prehodni dobi med prvotno belokranjščino in slovenščino. Je pa tudi precej razločka med jezikom posameznih far v Beli Krajini n. pr. med farami, ki mejijo na Gorjance in so toraj bliže Črnokranjskemu in onimi, ki mejijo na Hrovaško t. j. farami ob Kulpi. Da celo sosednje fare, kakor Podzemeljska in Adlešiči se precej ločijo. Vendar se umika prvotna belokranjščina vedno bolj slovenščini, kar se opaža v govorici. Temu je kriva šola in cerkev in posebno še to, da ljudje veliko bero. Tako ima n. pr. naročnikov „Domoljub“ okoli 40, „Kmetovalec“ 25, „Glasnik“ 84, Mohorjeva družba pa šteje letos 86 udov.

Morda ne bo odveč, ako dodam k posameznim oddelkom te knjižice še nekaj opazek.

Pregovori in reki. O Belokranjcu se lahko reče, da govori v pregovorih. Za vsako priliko ima primeren rek ali pregovor. In kako lepe so te prislovice, koliko zanimivega je v njih! Kako lepo n. pr. izraža v pregovorih osamelost: sam — kaj Bog brez brata; sam — kaj lilek; sam — kaj

okleščeno drvo; sam — kaj vuk v lozi. Kako zanimivo ti podaje v pregovorih resnico, da tudi mladi ljudje mrjo: I mlade jance koljejo; i mladih kož je v stroju; i mlade kože so naprodaj; kosa kosi i mlade rožice. Četrto zapoved božjo prikrojil si je Belokranjec takole: Otca i matere ne žali, sicer ti sreča projde — sedmo pa: Ki krade, v greh zapade; ki krade, zlu zapade; ki tujo kokoškico reže, naj svojo za nogo veže; ki poje tujo kokoškico, naj priveže svojo za nožico. Svetopisemske besede: Kaj pa vidiš pezdir v očesu svojega brata, bruna pa, ki je v tvojem očesu, ne čutiš? — je obrnil takole: B'rvna na svoji glavi ne vidiš, a muho vidiš na mojem nosu?

V svojih pregovorih pa kaže Belokranjec tudi svojo globoko versko prepričanje n. pr. Ostavi se hiže goreče, pak hodi k materi rodeči, da se duša ne pogubi! — Kletev v peklenko jamo vodi. — Ki kaj Bogu daruje, se mu odeveteri itd.

Pesmi. Kaker se razvidi iz zbirke, so te pesmi dvojne vrste, prvotno belokranjske in iz drugih slovenskih krajev v Belo Krajino zanesene. Prve so veliko zanimivejše in po vsebini večinoma pripovedne. Največ izmed teh mi je narekovala še l. 1886. in 1887. udova Marija Skube iz Adlešič h. št. 6., ki je umrla l. 1898. stara 71 let in sicer št. 3., 4., 5., 8., 9., 10., 24., 46., 56. — in še živa Marija Veselič iz Marindola h. št. 6 in sicer letos št. 1., 2., 7. (deloma), 11., 12, 13. b, 17. a, 20 a, 22., 25. b, 28., 30., 36. Ta se je primožila l. 1866. iz sosednje Preloške fare in sicer iz Vidin h. št. 10. v Marindol. Iz svoje mladosti pripoveduje, da so te pesmi popevale dekleta po večerih, ko so hodila po hišah na „prelo“ (prejo). To so „starinske popevke“, kakor jim pravijo. Nekoliko taci mi je popevala tudi še Marija Požek iz Adlešič h. št. 10. in narekoval Ivan Črnič iz Bednja

h. št. 26. (št. 12., 14., 23.). Izmed novejših pesmi pa Marija Črnič iz Bednja h. št. 11., Marija Črnič iz Bednja h. št. 26., Katar. Adlešič iz Sel h. št. 13. i. dr. Pripomniti moram še, da mladina ne zna več teh lepih „starinskih“ pesmi. S starimi ženami vred bodo legle tudi te zanimive belokranjske pesmi v grob. Naj se ohranijo vsaj v tej knjižici!

Vraže, prazne vere. O teh naj pripomnim, da sem jih zapisal večinoma še v prvih letih tukajšnjega bivanja in da mnogo teh vraž in praznih ver dandanes več nimajo. Nekatere izmed njih so bile ali pa so še znane le po nekaterih vaseh, druge celo samo po posameznih hišah. Tudi te prazne vere in vraže vedno bolj ginevajo in se pozabljajo.

Slovarček. V njem sem priobčil kolikor mogoče natančno zbirko belokranjskih besed in izrazov, katerih drugod po slovenskih pokrajinah ali sploh ne poznajo, ali pa le redko kje rabijo. Več od teh je ponatisnil že Pleteršnik v svojem slovarju, mnogo pa jih je še nepriobčenih. S tem ustrezem, upam, gg. tovarišem v duhovnem pastirstvu, vzlasti mladim, ki pridejo prvikrat pastirovat v Belo Krajino. Iz lastne izkušnje vem, kako je neprijetno za duhovnika, ako ne zazume popolnoma narodovega jezika in njegovih posebnih izrazov. Pa morda tudi za druge stanove ne bo odveč ta slovarček, vsaj sem slišal, da so morali pred več leti, kakor se pripoveduje, pri okrožnem sodišču v Novem mestu preložiti obravnavo, ker ni nikdo razumel izraza „ščap“. — V njem nahajamo pa tudi marsikateri izraz, iz katerega sklepamo lahko na izvir nekaterih krajevnih imen, n. pr. Hinje, Zázar v horjuljski fari, Dragatuš in Tuševdol v Beli Krajini, istotam Damelj. Naj omenim tu še Bistrico v črnomaljski fari. Navadno imajo Bistrice svoja imena po mimotekočih vodah. So pa tudi Bistrice, v katerih bližini ni nikake tekoče vode. In tako lego ima tudi Bistrica v črnomaljski fari, ki je na

hribu, na robu pogorja. Tu pa nam pove belokranjski izraz „bistrica“, da ima belekranjska Bistrica svoje ime po bistrinah = češpljah, ki v tem kraju navadno res dobro rodijo. V Adlešičih pravijo namreč češpljam „slive“, a slivam „belice“, ciboram „dróbnice“, a neke vrste debelim ciboram „múdače“, menda za mudračé = modračé, ker so bolj modre barve. Češpljam pravijo pa tudi „bistrice“, ker so bolj bistre barve. — Zanimivo je opazovati, kako daje prosti narod imena rečem, živalim i. dr. po tem, kar je zapazil na njih, bodisi na njih barvi, obliki, delovanju, bivanju itd. Tako, pravi n. pr. črvu ogrcu „brázdjak“, ker ga vidi v brazdi, ko orje. Čiričku veli „grózdjak“, ker se začne glasiti, ko počne mehčati grozdje. Klopu je nadel ime „kpuša“, ker se zakrpa v meso. „Ropotárka“ je ura budilka, ker ropoče. Brencelj pa je dobil ime „štrkalka“, ker se začne živina po njegovem piku štrkati — Belokranjec pa ima tudi za eniisti pomen v različnih krajih različna imena. Naj navedem tu samo besedo „povitica“ (potica), kakor pravijo v Adlešičih in sosednjih farah. Za isti pomen rabijo n. pr. na Radovici besedo „povlačénka“ in v St. Trgu pri Poljanah „povalnica“.

V Adlešičih, 28. vinotoka 1905.

Ivan Šašelj.

I.

Pregovori in reki.

Predgovori in reki.

Ako kokot ne zoblje, i ne peva.
Aprilsko vreme — konjska čud.
Beseda je veter, tebi iz ust, meni mimo úha.
Bližje so nadra, nego usta.
Bob v cvet, lakota v svet.
Bodec — smrtni otec.
Bol dojde z valom, a projde z lasom.
Bolje je dobra hora, nego gnoj na njivi.
Bolje ikaj, nego níkaj.
Bolje je kupiti krmo v gačah (= po letu, ko je
ceneja), nego v hlačah (= po zimi, ko je
dražja).
Bolje je siromašno se vóziti, nego gizdavo hoditi.
Bolje je sto ljudi nadéliti, nego enega napróšiti.
Božja je najjačja.
Bolje je vino iz lonca, nego voda iz zdenca.
Brez denarja — kaj Bog brez brata.
Brez starih volov ni jarma.
Brez tata ni obešanja.
Brod ne stoji samo za jednega.

B'rvna na svoji glavi ne vidiš, a muho viidiš na
mojem nosu.

Burklje krevljo dobijo.

Če je beg srámoten, pa je kóristen.

Ciganska pogodba — moška plača.

Čim više (več) hiž, bolj je cesar vesel.

Čistemu obrazu malo vode treba.

Da dojde na jakost, bi i krave zajce lovile.

Dar dara glédi.

Deca so greh i smeh.

Deca so veselje i žalost.

Denar ima broj.

Detelj kljuje, pa mu na prsa pada.

Do Miholja na suncu, po Miholju na peči (se
suši krma).

Dober — kaj dober dan.

Dober nauk do smrti ne škodi.

Dobremu človeku teško para dóbiti.

Dobremu vinu ni treba kazala.

Dobro jutro rákija (žganje), z Bogom pamet!

Dobro mu je kaj bobregu v loju.

Dok d'rvo cvéte, ródi.

Dok kolo teče, repa raste.

Dok je čep pri lajtu (sodu) moker, vsak mi je
boter, kada je čep suh, je vsakdo za me gluhi.

Domača gora — najbolj zelena.

Došli so bedaki po zijake.

Došlo je kljuse vúse.
Dota projde po putu, a žena ostane v kutu.
Drážica — lažica.
Drážica — ni lážica.
Drobna deca — suha toča.
Druga névolja gorja nego prva.
Dug divan — malo prida.
Duga zároka — mala póroka.
Dva pridni se živijo i v črni gori, dva zlóčesti
ni v širokem polji.
Gde se odjemlje, kup se ne dela.
Gde se služi, tam se halja kroji.
Gde se žabe kopljejo, ni dobrega vina.
Gde so deca, je žalost, gde blágo (živina), né-
sreča.
Gizdav berač nosi prazno torbo.
Gizdav berač — prazna torba.
Glad nima oči.
Gladna vrana ne pita site.
Gladna vrana siti ne veruje.
Gori je vísoko, doli je trdo.
Gruden — malo vljuden.
Guste gosti — vélika ómržnja.
H'rbtišče i st'rnešče brzo projde.
Hči iz hiše, zeta ni več.
I brójeno ovco vuk ódnese.
I cigan ima včasih dobrega psa.

* I mlade jance koljejo.
 I mlade kože so na prodaj.
 I mladih kož je v stroju.
 I mrhunec je na svojem jak.
 I star vuk ódnese janje.
 Izza panja lahko je streljati.
 Izza rana se dan lóvi.
 Izza rana je sreča.
 Jezika ne bolijo noge.
 Jutranja mavrica lije, večerna mavrica pije.
 \ Jurijevska godina i Petrovsko sunce, to da kiruha.
 Kače so lažnjive priče (če se o kačah sanja, pride
 nesreča).
 Kada grmi, onda i pada.
 Kada je hruška zrela, ni ji treba vetra.
 Kada je krma črna, so deca bela.
 Kada je pun kal kač, ne puščaj dece blizu.
 Kada je vuk v selu, ni psu počinka.
 Kada kuja laja, mora i pes lajati.
 Kada mačke doma ni, so miši gospodarji.
 Kada mačka najbolj žmi, treba je lonec pokriti.
 Kada pamet dojde, sreča projde.
 Kada se ena ovca striže, znajo i druge, kaj jih
 čeka.
 \ Kada stelja (praprot) tripot pozebe, onda je dobra
 letina (ker vspomladi pridržuje).
 Kadi je družina, mora biti i južina.

Kadi se odjemlje, tam ni vrha.
Kakor delal, tako završil.
Kakor se koscu streže, tako mu kosa reže.
Kákov panj, tákova mládika.
Kala ne hodi pit, kada imaš čiste vode.
Kákovó je vreme na Lenartovo, tákovo bo do
 Bóžiča.
Kaj je rano, to je zdravo.
Kaj kdo Bogu daruje, se mu odeveteri.
Kaj Bog da — s tem v torbo.
Kar mačka leže, rado mišim streže.
Kar ni o piru, i ni po piru.
Ki dela, tri dni duglje živi.
Ki gre s pametjo po svetu, daleko dojde.
Ki hoče psa tepsti, lahko mu je palico dobiti.
Ki hodi, se izhodi.
Ki domačim ponuja, rad oslepi.
Ki izgubi, ima sto grehov (ker jih sto obdolži
 po krivem), ki ukrade samo enega.
Ki hodi po selu, dobi po čelu.
Ki je izveličan, mu ni treba molitve.
Ki ima kratke láse, se hitro počeše.
Ki ima žute lási, je zmirom priden.
Ki je dužen, je tužen.
Ki konja kupi, kupi i oglavnik.
Ki krade, v greh zapade.
Ki krade, zlu zapade.

Ki ne da sitemu, ne bo dal ni potrebnemu.
Ki ni bólen, ni Bogu povóljen.
Ki ni grada vidil, se svinjaku čudi.
Ki nima dobrega, se i zlu veseli.
Ki kupi, ta lupi.
Ki nima o sv. Filipu in Jakobu još za voz krme,
ni gospodar svojemu blágu.
Ki po jedi posedi, i po snu poléži, njega se dolgo
život d'rži.
Ki poje tujo kokóškico, naj priveže svojo za nó-
žico.
Ki posodi, na vraček gleda.
Ki ptujo kokoškico reže, naj svojo za nogo veže.
Ki prvi dojde, njemu dévojka.
Ki pravi, da ne laže, naj mu hiža zgori.
Ki se valja, se zavalja.
Ki se ima ú kaj, se hitro prebleče.
Ki se na petek rodi, nikdar srečen ni.
Ki priklati, ta priplati.
Ki se utaplje, maha se lóvi.
Ki se utaplje, pene se lóvi.
Ki smolo v rukah nosi, se ga ruk prime.
Ki svoj govor zataji, sam sebe zataji.
Ki šiva i para, ima dva kvara.
Ki s psi spi, z buhami vstane.
Ki trn na putu pobere, ima en greh manje (ker
bi zaklel, kdor bi se nabol nanj).

Kletev v peklenško jamo vodi.
 Komu se je moliti, s tem se ni boriti.
 Komur Bog, temu i vsi svetci.
 Komur žabe kopajo, nima dobrega vina (če se
 da kopačem vode, mesto vina, slabo delajo).
 Konj mora pri jarmu stati.
 Kora kruha, grozdova juha, to je življenje.
 Kosa kosi i mlade ružice.
 Kúliko belih vran, túliko dobrih mačeh.
 Kruh ki ga srp žanje i motika kópa, vsak je dober.
 Kum se mora i kumovemu plotu sókriti i mu reči:
 hvaljen bodi Jezus Kristus!
 Lahko je gnojnim rogljam dobiti gnoja.
 Lahko je z drugo ruko kače loviti.
 Lahko se z drugim díčiti.
 Lavrenca — vsaka voda izzdenča.
 Laž ručkuje, a ne večerja.
 Lažje je reči tukaj sem, nego kje sem.
 Leni hitre na sedem let enkrat prevarijo.
 Lep glas se čuje dáleko, a grd još tripot dalje.
 Levo v jamo — desno v ogenj.
 Luka sneg osmuka.
 Luka — v ruke huka (puha).
 Mačka je snaga pri hiži.
 Magdalena — drobničarka, Ana — pogačarka (o
 sv. Magdaleni so zrele drobnice = cibore, o
 sv. Ani šenica).

Mal pir — vélika usta (tudi majhena ženitnina obilo stane).

Mali traven ima devet vremen na dan.

Martin na petek, ne bo debelega špeha.

Martinske nóči, vzemo blágu móči.

Mati molčečemu detetu niš ne veruje (da je bolno ali lačno, ker ne kriči).

Mesa plug ne orje.

Milo janje dve mame cica, nemilo ni jedne.

Miš zbera, kakoš pa razkapa.

Mladarija — bedarija.

Mladost — ludost.

Mita železna vrata próbije.

Mlado d'rvo se úgiba, ne staro.

Mlinarjevega praseta i deteta se ogni.

Most ni samo za enega.

Mrtvi naračajo, živi delijo.

Muži se vežejo z jeziki, voli s štriki.

Na hvaljene jagode je treba male cajne.

Na zlo je lahko naleteti.

Nad médveda se ne gre s šilom.

Návada je lahka, ódvada teška.

Ne boj se male zdele, a boj se malega lomca.

Né daj vuku kože pasti.

Ne praša se, kakov pes je, nego čij je.

Nesreča gre zmirom ókolu.

Nezvanemu gostu je za vrati mesto.

Ni jedna kača ni još svojim mladim srca odjela.
Ni ne glasa, ne glasnika.
Ni se ródil, ki se ne nápelje.
Ni vsak muški, ki kriljak nosi.
Nima ne bora, ne tora.
Nima ne dojila, ne palila (ne krave ne prasca).
Nima ni teka, ni veka.
Nima stánišča, ne pristánišča.
Niti je malo jeden, niti je preveč sedem (otrok,
ako je hudoben — so pridni).
Obiláncija (obilnost) grada ne zida.
Od boja nima nikdo loja.
*Od enega vola niso dve kože.
Od mira glava ne boli.
Od peči — do vrat (je bil po svetu).
Od póvoja — do groba.
Od póvojca — do pókrovca.
Ostavi se hiže goreče, pak hodi k materi rodeči,
da se duša ne pogúbi.
Otca i matere ne žali, sicer ti sreča projde!
Par para išče.
Petkrat meri, enkrat reži.
Píruj — ali miruj.
Pod kupljenikom (mernikom) ni moč plesati.
Pogaja se po ciganski, plača po muški.
Po lepo besedo ni treba v drago pojti.
Po trnju još nikdar ni bilo jabolk.

Pokvarjenemu je malo treba.
 Popoldan maše ni.
 Pótreba je vsem draga.
 Pred vlaškim Božičem ni zime, pred vlaškim Pè-
 trovim ne vročine.
 Prekasno je popoldan k maši.
 Pri grošu ni prijatelja, ne brata.
 Pri šivilji ni svile kupóvati.
 Prímetku se i dete veseli.
 Prošnja je odprta vsakemu.
 Prva sreča — prazna vreča.
 Prvega prosinca i zadnjega sušca je najhujša zima.
 Ptuja muka nikomur ne pómore.
 Ptuje peči so mrzle.
 Ptuji kuti so ozki, ptuje klupi so trde.
 Rana ptica projde.
 S čim se kdo oprti, to nosi do smrti.
 Sam — kaj Bog brez brata.
 Sam — kaj lilek.
 Sam — kaj okleščeno d'rvo.
 Sam — kaj vuk v lozi.
 Se samo kuha, je slaba juha.
 S prazno ruko se kače ne lovijo.
 Séstrine rúbače se i na plotu karajo.
 Sila silo goni (klin s klinom).
 Sili — kaj cigan v pekel.
 Sita mačka lóvica, gladna mačka tática.

Sita mačka lóvica, gladna sinaha tática.
Sita vrana gladni ni još nikdar verovala.
Sloga je od Boga.
Složna braća i v petek meso je, nésložna ni na
vuzem.
Slaba cerkev, v ki ni nikdar pródike.
Sorodnik te do jame dovleče, a turniti te vanjo
neče.
Svoj snop vsakdo slóbodno odda.
Svoja hvala ti ne bo dobro dala.
Spomladi je sto košev dežja, pa en koš blata: v
jeseni pa en koš dežja, i sto košev blata.
Sto ljudij, sto čudi.
Spomladi jih osem (dni) moči, a jeden (dan) suši;
v jeseni pak jeden moči, a jih osem suši.
Stoji kaj bablji zub.
Stari voli potegnejo iz drage.
Suho séno i mrtvo télo se mora spraviti.
Še božjega groba neče nikdo zabádava čuvati.
Šénica veli: meči me v blato, ja ču tebe v zláto.
Šiba mášuje, pamet králjuje.
Tat i vuk so vsako dobo zreli.
Teško hiži, gde ni po letu cedilca (s katerim se
mleko preceja), a po zimi palilca (prasca, ki
se pali = po letu mleka, po zimi masti).
Teško hiži, ki nima gospodarja, težko vojski, ki
nima poglavarja.

Teško onemu očetu, ki se na deco opera.
Tiha voda óbrove podjeda.
Trn se izza mlada špiči, da ne zabi na starost bosti.
Trop je mati vinu.
Ubog muž — gotova laž.
V mošnji ni brata ne sestre.
Več bab pri porodu, bolj kilavo dete,
Več je vreden lep glas, ko srebrn pas.
Več velja učena glava, nega kup zláta.
Večerna burja, zjutrajno vreme.
Vélika brača, mala sreča.
Velika glava, malo posestva.
Veliko drvo ne more na en put zgoreti.
Vsak gospod ima svoj nos.
Vsak cigan svojega konja hvali.
Vsak je pod svojim kriljakom gospod.
Vsak berač zna zjutraj, gde bo zvečer spal.
Vsak lončar svoje lonce hvali.
Vsak pes za se laja.
Vsak pastir naj svoje ovce vrača.
Vsak po svoje v selo hodi (če si kaj posodil komu,
hodi si sam iskat).
Vsaka buča za svoj kócen d'rži.
Vsaka glava ima svojo misel.
Vsaka so usta na dobro odprta.
Vsaka vas ima dosti psov, da kosti oglodajo.
Vsaki naj na svojem mete, pa bo po vsem čisto.

Vsako selo ima svoj glas.
 Vsako selo ima svojo šego, vsaka hiža svojo
 čud.
 Vsaka trta ima svoje dete.
 Vsakdo naj na svoja kola pazi.
 Vsako zlo gre za dobro.
 Vse je bolje nego glad.
 Vino je zmirom kuhano i pečeno.
 Voda i ogenj nima duše.
 Vuk povrne dlako, a čudi nikdar.
 Vsaka jabuka pade blizu stebila.
 Vuka krsti ali ne krsti, vse jedno bo ovce klal.
 Vz vuke so i lisice site.
 Vreden je zlata i dukata.
 Z brano je teško po svetu hoditi.
 Zabádava je človek, ako nima kriljaka.
 Zabadava ves Rim za groš, če pa groša ni.
 Zagovori (obljube) so lahki, odgovori so teški.
 Zamolčano ni pisano ne brano.
 Zaupan greh je najgorji.
 Zdravlje i lepo vreme se človeku nikdar ne za-
 meri.
 Zidar veli po letu: tako drage pečenke ni, da je
 ne bi pokusil; a po zimi: tako trde hruške
 ni, da je ne bi potukel.
 Zlo se z dobrim ne odganja.
 Zrelih hrušek ni treba otresati.

Žaba ni za lešnike.
Žegen se hitro popade mésa, a dugo ne lésa,
(blagoslov mesa vel. soboto je kratek, a lesa
cvetno nedeljo dolg).
Žganci streho podpirajo, štruklji po svetu potirajo.
Žena gospodar, vuk mesar — enaka sreča hiži.
Ženi se, čim bližje moreš, kumi se, čim dalje
moreš.

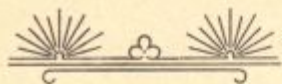

II.

Pesmi.

Page 1

A.

PRIPOVEDNE.

1. JUNAŠKA VOJVODINJA.

Boloval je vojevoda Janko.

Knjigo čita, slabo odgovara:

„Ja ne morem od postelje stati,
Kako ču ja s Turkom bojevati!“

Pitala ga vojvodinja mlada:

„Od kud' dojde knjiga tako tužna?“

Odgovori vojevoda Janko:

Knjiga dojde od carova dvora.“

Vojvodinja više ne divani.

Meče nase vojačko manduro,

Sabljo vzame u desnico roko,

I zasede konja brza hoda.

Ustavi se kod careva dvora.

Tamo zbere momce i junake,

Konjenike i peše vojake,

Pa jih vodi do Bihača grada.

Vojvodinja naprvo maršira,

Sabljum krilja, na muziko svira.

Udre kuglja sred' Bihača grada.

Biže Turki, kakor mrtvi vuki.

Vojvodinja još je vrla bila.

Kudaj ide, po vsem pridobiva.

Pridobila Tursko i Latinsko,

I veliko morsko okrajino.

Ko je bila vojska dokončana

I carova prava uravnana,
Povrate se do carova dvora.
Izpeljali carovo parado.
Stoje momki jeden do drugoga,
Vojvodinja sama na sred' dvora.
Vsi se momci caru zahvališe,
Vojvodinja se zahvali sama.
Zaplevala tanko glasovito :
„Mili Bože na vsem tebi hvala,
I zemljici, po ki raste trava!
Več vojujem dvanajst godin dana.
Nikdo nezna, da sem ženska glava.“
Vsa armada temu se začudi,
I med sabom po lahko govore :
„Da li laže, al' istinu kaže?“
Radi bi jo izpoznali bili.
Dosveti se Jelačiču bane,
Pozove ju k sebi na mejdane.
Njega gleda vojvodinja mlada,
Zgrabila ga malo više pasa,
Pa ga hiti na zemljo podase.
Ko je ljuto ž njima zamahnila,
Popustile spone na manduri,
Skočile ju dojke iz nedare,
Izpale ju kose izpod čake.
Sad so znali, da je ženska glava.
Sada zove vojvodinja mlada :

„Ustaj gori, Jelačiču bane!
Ako te je zbolela glava,
Veži glavu pa štilaj paradu!
Širi grane na četiri strane!
Jedno grano u Ital'jo ravno,
Drugo grano u Mažarsko ravno,
Tretjo grano u belo Ljubljano,
A četrto u Hrvatsko zemljo.“

To je vrla vojvodinja bila,
Prava čerka vojevoda Janka.
Od junaka pesma i popevka,
A od rdje nikak'va spomena.

Naj bo pesma caru na poštenje,
Da nam Bog da zdravlje i veselje,
I po smrti dušam zveličenje
Na vse veke vekom amen!

(Prim. Štrekelj I. 58—59.)

2. HUDOBNA SVEKRVA.

Ženi majka Vida svoga sina,
Rada bi mu sprosila divojko.
Neče Vide, ku bi rada majko.
Vide zbirje kinčene svatove,
Pa mi projde po svojo divojko.
To je majki jako na žal bilo,
Pa mi ide u goro zeleno,
Prevračala drvlje i kamenje,
Dok je našla steno kamenito,
I u steni kačo jadovito.
Nju mi kolje, kako mlado janje.
Pol kupice natočila jada.
Polovico nadolila vina.
Ide majko pred svoje svatove.
Pod divojkom konja ustavila:
„Zdravo snašo, da bi zdrava bila!
Napij mi se rumenega vina!“
Ali snaša mudro odgovara:
„Lepa hvala, nerojena majka.
Nerojena, kakti i rojena!
Mene moja svetovala majka:
Ne pij vina prvo Vida svoga,
Nit' vodice prvo svekrvice!“
Vidi majko, da prevarit' neče,
Pruži čašo svomu sinu Vidu.

Još ni komaj ni pokušal vina,
Da se mrtev s konja je sobalil.
Odgovora devojčica mlada:
„Vaj ti Boga, Vidovica majka!
Ja ću dobit' drugega junaka,
A ti nećeš nikdar sebi sina.“

3. MOLČEČA ŽENA.

Majko Maro dal'ko udavala,
Prek' Dunava za Pavla gospona.
Lipo je je majka naučila:
Brzo hodi, po lahko govori,
Češ ti tuji ugoditi majki,
I svojemu Pavlu gospodinu.
Kako je je naučila majko,
Tako lipo učinila Mare.
Tri je s Pavlom sinke odkojila,
Da ni ž njimi reči razdelila.
Još govori Pavle gospodine:
„Ovo si mi vjerna ljuba moja!
Ak ti nečeš z mano govoriti,
Ja si idem po drugo devojko.“
Mare za to ništo ni marila,
Neg' je išla v pisane komore
Ter odreže platna židanega,
Kaj je Pavlu košuljo sešila.
Pavle ide po drugo devojko.
Kad' mu vodi drugarica svojo,
Još ga pita druga ljuba njeg'va:
„Ovo si mi Pavle gospodine!
Kaj se ono bele tvoji gradi?“
„Ne bele se ono moji gradi,
Neg' se beli prva ljuba moja.“ “ ✓

Još govori prva ljuba njeg'va, 11 112 1
Aj po lahko brzo govoruša:
„Ne boš moje sinke ordinala;
Ja sem svoje sinke odkojila,
Ja bom svoje sinke ordinala.
Jedan bude čeljad privračeval,
Drugi bude bele grade čuval,
Tretji bude drobno pismo pisal.“
Još govori Pavle gospodine:
„Bogu hvala i nedelji mladi,
Da je moja prva sprog'vorila!
Ajd' devojka, kamo tebi drago!“

4. SIN UBIJE OČIMA.

Lipa Ane oudovila mlada,
Ona nima nikder nikogara,
Vam Iveta, sinka jedinega.
Još mu veli njeg'va stara majka :
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Sebe ženi al' mene udaji!“
„Prestari ste za udati, majko.
Premlad sem ja za ženit' junače.
Ako li vi aj drugači neč'te,
Ono vam je devet gradov moje,
V vsakem gradu po devet junakov.
Izber'te si, kojega vam drago,
Ne izber'te Borjana junaka,
Ja z Borjanom v velikem sovraštvu.“
Izabrala Borjana junaka. —
Još ni bilo noči do polnoči,
Slala ga je za goro po vodu :
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Vzemi si ti vedro okovano!
Silna me je žeja dostignila.
Šeči se ti za goro po vodu!“
Uzel Ive vedro okovano,
Šetal se je za goro po vodu,
Tam je našel Borjana junaka.
Još govori Borjane junače:

„Toči, Ive, vodico lajeno!“
„Toči Borjan, ti si postareji!“
Trgne Ive britko sabljo svojo,
To Borjanu odsiječe glavo.
Natočil je krvce i vodice,
Nesel je je svoji stari majki.
„Nate, majko, krvce i vodice,
Borjanu sem odsijekal glavo!“

(Gl. Štrekelj I. 141.)

Ločica i Vrpant

5. GRD JE BRATEC BREZ SESTRICE.

Sunašce se polu klanja dana,
Polu dana, okol' polu dana.
Jure konje gradom privračuje,
Privračuje, več mi zove majko:
„Ovo ste mi, stara moja majko,
Šal'te meni obed obed'vati;
Ne šal'te mi po sestri Jelici,
Neg' mi šal'te vjerno ljubo mojo!“
Stara majko ni dobro dočula,
Kaj je čula, to ni domarila,
Neg' je slala sestrico Jelico.
Kada dojde sestra blizo grada,
Još govori Jure gospodine:
„Ovo si mi sestrice Jelica,
Zak' mi nosiš obed obed'vati,
Zak' ni došla vjerna ljuba moja?“
Trgne Jure nože izza pasa,
Trgne sestro Jelo prot' srdašcu.
Onda sestra mrtva na tla pala.
Još govori Jurijeva majko:
Ovo si mi dragi, mili sinko!
Grda mi je halja brez rokava,
Još je grji bratec brez sestrice.

6. SRCE IZ PRSI VZETO.

Lepo mi nebo kinčano,
Po njem mi polje široko.
Po njem se paso ovčice.
One nimajo čuvara,
Samo je malo detešče.
Ono je leglo zaspalo.
Budila majka Jakopa:
„Ustan' se sinko Jakope!“
„Ne morem, majko ustati,
Tri so me vile izvile.“
„Da li ti kojo poznaješ?“
„Poznam jih, majko vse trije:
Prvi ste bili majko, vi.
Vi ste mi srce vadili.
Druga je bila sestrice.
Ona je taljir držala.
Tretja je bila ljubica,
Gorke je suze točila.“

(Gl. Štrekelj I. 167.)

7. ŽENA SPOZNA MOŽA VOJAKA.

Nit' je vedro, niti je oblačno — —
Na njem Jure sablju brusi,
Sablju brusi, na vojsko se spravlja.
Stari čačko droben strošek broji;
Saku deseticu suzicom zalije.
Stara majko belo brašno peče,
Več suzami, neg' vodom lajenom.
Neg'va ljuba košulju mu šije,
Saki štihek suzicom zalije.
Još govori verna ljuba njeg'va:
„Ala Jure, kada očeš iz vojnice doči,
Iz vojnice, iz turske granice?“
„Kad' steljica cvetom ocvetela,
Ti se mene iz vojnice nadjaj.“
Ometala s cvetom je steljica,
A Jureta ni bilo 'z vojnice. —
Minilo je deset godin dana.
Tamo ga je glava zbolela.
„Mili Bože, nikad' me ni glava pobolela.
Nikad' me ni glava zbolela,
Al' mi umro otac ali mati,
Al' mi ide ljuba za drugoga?“
„Evo tebi, junače mi dragi,
Pak si zemi konjca vranca svoga,
I ti hodi do stare si majke!“

Kad' je došel Jure v polje ravno,
Tamo je kosilo deset kosca.
„O vi kosci, kad' kosite, zašto ne pjevate?“
„Ne moremo pjevat' od tuge velike.
Imali smo bratca povoljnega,
Pa su nam ga na vojnicu zeli.
Sad' imamo nevestu povoljnu,
Ona ide sada za drugoga.“
Jaše opet neznani delija,
Tam je našel deset ženjačica.
„Ovo ste mi drage ženjačice,
Kad' ženjete, zašto ne pjevate?“
„Ne moremo od tuge pjevati.
Imali smo bratca povoljnega,
Pa su nam ga na vojnicu zeli.
Sad' imamo nevestu povoljnu,
Pa nam ide opet na drugoga.“
Ide delija do sve stare majke.
Stara majko gosti pripravljala.
K' nji je došel neznani delija.
Rekel ji je: „dobar danek majko!
Kaj ste tako nujni i žalostni?“
„Kak' neču bit' nujna i žalostna!
Imala sem jedinega sina,
Tega so mi na vojnicu zeli.
Kaj mi nije njegove žalosti,
To je meni ugodne snašice,

K večeru mi za drugoga kani.““
Nju govori neznani delija:
„Vzam' te mene, da svatovom strežem!“
Njemu veli stara majka tužna:
„„A slobodno, neznani delijo!““
Ko se zbero svatovi gospoda,
Si veseli sedo okol' stola,
I med njimi zaplakana ljuba,
Mislila je na prvoga druga.
Kad' su bili svati uravnani,
Zahital je neznani delija:
„Da ste zdravi, gospoda svatovi!
Je slobodno ponapiti ljubi?“
Odgovore svatovi gospoda:
„„Slobodno je ponapiti ljubi.““
Pruži Jure jednu čašu vina,
I govori svoji vjerni ljubi:
„Pij ti ljuba, i pogledi nutar!“
Ko je čašico do dna izpila,
Pogledala u dnu čaše prazne,
U nju našla mužev zlati prsten.
Veseli su čača ino majka,
Ko zapaze svoga sina Jurja.
Vesele se Juraj i snašica.

(Prim. Štrekelj I. 215-218.)

8. SMRT PREVARJENIH LJUBIMCEV.

Dva su dragi u dragosti rasli,
Gomer junak, Gomerka devojka,
Od mladosti sedem godin dana.
Kada junak na ženitvu zraste,
Još mu veli njeg'va majka stara:
„Doba tebe ženiti junaka.
Kam ču ti pojt prositi devojke?“
„„Hod'te prosit h Gomerki devojki!““
„Grem ti prosit k seljarki devojki.“
Izprosila, gredom dovolila.
Kad' svatovi za stole sedajo,
Ive sede k peči na sanduke.
Sestra mu je domišljata bila,
Donesla mu tihane tambure.
Još mu grlo lepše odgovara:
„Ovo si mi sestrice jedina,
Donesi mi tinta i papira,
Da ja pišem jedno drobno knjigo,
Da jo šaljem Gomerki devojki:
Oj Gomerka, lijepa devojka!
Sada mi ti troju misel misliš.
Jeno misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom za stolovi sedim.
Ako sedim, ne digal se, Bog dal!

Drugo misliš, lijepa devojka,
 Da seljarkom belo ljubim lice.
 Ako ljubim, usahla mi usta!
 Tretjo misliš, lijepa devojka,
 Da seljarkom na postelji spavam.
 Ako spavam, ne sprobral se, Bog dal!““
 Dolazilo pismo Gomerki devojki.
 Još govori stari svoji majki:
 „Ovo ste mi, stara majko moja!
 Lepa mi je roža zadišala.
 Kakti lice mojega Ivana.“
 Još ji veli njena stara majka:
 „Sad seljarkom za stolovi sedi,“
 „„Da bi sedel, i neka bi sedel!““ —
 „„Lepa mi je roža zadišala,
 Kakti lice mojega Ivana.““
 Još ji veli njena stara majka:
 „Sad seljarkom belo ljubi lice.“
 „„Da bi ljubil, i neka bi ljubil!““ —
 „„Lepa mi je roža zadišala,
 Kakti lice mojega Ivana.“
 Još ji veli njena stara majka:
 „Sad seljarkom na postelji spava.“
 „„Da bi spaval, i neka bi spaval!““
 To izusti i dušico pusti.
 Došla k njemu Gomerka devojka.
 Triput ga je šetom obšetala,

Četrty put poleg njega pala.
Nesli so ju k cerkvi Marijanski,
Ondi so ju skupa zakopali.
A junaka od sunca izhoda,
I devojko od sunca zahoda,
'Ž njega raste trta muškoteljna,
I 'ž devojke rožica rumena.
Trta se je okol' rože vila.
Mimo pala uzka stoza mala.
Po njej šeču ljudi vsakojaki.
Oni so se čudom čudovali:
„Moj ti Bože, čuda velikega!
Jeli ni to bratec i sestrice?
Ali mi je dragi ali draga,
Ki se trta okol' rože vije?“
Ki so znali, ti so povedali:
„Nije ni to bratec ni sestrice,
Nego mi je junak i devojka.
Ni se majko živim ljubit' dala,
Pa se ljubi trta i rožica.“

(Gl. Štrekelj I. 246.)

9. VILA IZPODRINE PRAVO ŽENO.

Mjesec kala iz Carigrada.

Za njim kala ta danica zvezda,
Ta danica, božja sprovodnica,
Ki sprovaja grade Ivanove.

U gradi' ni nigder nikogara,
Samo vjerna ljuba Ivanova.

Ali ona troje delo dela:

Jeno delo, droben šijek šije,
Drugo delo, tanko prede svilo,
Tretje delo, staro kune majko:

„Da nevjerna moja bila majko,
Kaj si mene za Ivana dala.

To mi danes devet godin dana,
Koja jesen h gradu dopeljana,
Ni z Ivanom nočke prenočila.“

Ona misli, da nikdo ne čuje,
Začula je majka Ivanova.

Još je ona opitala lepo:

„Oj snašica, drago dite moje,
Ne bi dobro, da b' istina bila!“

„„Ako vam se vjerom ne vjeruje,
Kada Bog da, da večerek dojde,
Kad, pojdemo v pisano kamoro,
Prižgite vi sveče i duplire,
Šeč'te se vi v pisano kamoro!““

Još je majko učinila tako.
Kad je došla v pisano kamoro,
Bila vila uz Ivana spava.
Njeg'va ljuba poleg zglavja stala.
Trgne majko nože od pojasa,
Da će vilo suproti srdaštva,
Bila vila v oblake se snila.
Još govori Ivanova majko:
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Jer ako se tega ne ostaviš,
Ja ću tebe sama pogubiti.“

(Gl. Štrekelj I. 247.)

10. HUDOBNA TAŠČA.

Žito žela ljuba Jurajeva,
Duge sloge u lugi zelenem.
Už nju Jure droban lovek lovi,
Lovek lovi, zverje vsakojako.
Juretu se jako dolgo vidi,
Još govori svoji vjerni ljubi:
„Ovo si mi vjerna ljuba moja,
Druge ljube po polju pevaju,
Od tebe ni glasa nikakova.“
„Lahko ljubam po polju pjevati!
Druge ljube obed obed'vale,
Mojega ni ni fruštika bilo.“
„Ne bi dobro, da b' istina bila!“
„Ako se ti vjerom ne vjeruje:
Bele so mi otančale ruke,
Belo mi je povenilo lice.“
Šeče se on belem' gradu svojem'.
Majko ga je 'z dalek' zagledala,
Široko mu dvore odperala,
Ona misli, da on zverje goni.
Kada dojde k svojem' belem' gradu,
Još govori svoji stari majki:
„Zak' mi ljubi obed'vat' ne date?
Druge ljube obed obed'vale,
Moji nije ni fruštika bilo.“

„Jako laže tvoja vjerna ljuba.“
„Ako laže vjerna ljuba moja,
Ne lažejo bele ruke njene:
Bele so ji otančale ruke,
Belo ji je ovenelo lice.“
Još mi veli njeg'va stara majka:
„Nije roža, ko je utrgana,
Ni divojka, ko pri majki bila.
Tvoja ljuba sina zanosila,
Ni tvojega roda, ni kolena,
Ni tvojega roda, ni pogleda.“
Pripasal je britko sabljo svojo,
Šetal se je u 'no ravno polje.
Ljuba ga je z dalek' zagledala,
Ona misli, da ji fruštik nosi.
Kad' je došel k svoji vjerni ljubi,
Trgne Jure britko sabljo svojo,
Da će ljubo po bijelem vratu.
Razsekal je po svilenem pasu.
Belo čedo po krvi plavalo.
Zavil ga je v pisano maramo,
Metnul ga je u nadra bijela,
Nesel ga je svoji stari majki. —
Kadi nji je belo telo palo,
Ondi se je cerkva sezidala.
Kadi nje je rusa glava pala,
Ondi se je oltar sezidao.

Kadi nje je krvi kaplja pala,
Ondi so se sveče užigale.
Mili Bože, velike pregrehe!
Još govori svoji stari majki:
„Da prekleti usak junak bio,
Ki vjeruje svoji stari majki!“

(Gl. Štrekelj I. 248.)

11. HUDOBNI NEVESTI.

Dva so bratci u milosti rastli,
Med sobom so sestrico kojili,
Oj sestrico mlado Magdaleno.
Od kuda so bratci dohajali,
Sestrici so darek donašali.
Ko so bratci na ženitbo došli,
Još govori mladi starejemu:
„Dajde, brate, da se oženimo!“
Odgovara stareji mlajemu:
„Neč'mo brati midva se ženiti,
Mi bi zeli gizdave devojke,
Med nami bi vado napravile.“
Još ne mine jeno leto dana,
Da se oba oženiše mlada.
Jeden zeme Mitrovico mlado,
Drugi zeme Petrovico mlado.
Ko se prva nočka samrknila,
Skočila je Mitrovica mlada,
Pa ukrade nože Magdalene,
Pa zakolje konja najboljega.
Ko u jutro zorica svitaje,
Onda zove Mitrovica mlada:
„Ustaj Mitre, rodilo se sunce!
Drugi konji drobno zob zobajo,
Zob zobajo, hladno vodo pijo,

Da tvoj nije živ dočekał dana.“
„Mili Bože, na vsem tebi hvala,
Tko mi ovo škodo učinio?
Jeli ljuba, ali je sestrice?
Redom stajte, redom nože kaž'te,
Čiji jeso nožiči krvavi!“
Magdaleni nožiči krvavi.
Još govori bratec svoji sestri:
„Ne boj mi se, sestra Magdalena,
Ovo ću ti škodo oprostiti.“
Ko se druga nočka samrknila,
Skočila se Petrovica mlada,
Pa ukrade nože Magdalene,
I zakolje hrta najboljega;
„Ustaj Petre, rodilo se sunce!
Drugi hrti droben lovek love,
Da tvoj nije ni dočekał dana.“
„Mili Bože, na vsem tebi hvala!
Tko mi ovo škodo učinio?
Jeli ljuba, ali je sestrice?
Redom stajte, redom nože kaž'te,
Čiji jeso nožiči krvavi!“
Magdaleni nožiči krvavi.
Ne boj mi se, sestra Magdalena,
Ovo ću ti škodo oprostiti.“
Kad' se tretja nočka samrknila,
Zopet skače Mitrovića mlada,

Pa ukrade nože Magdalene,
Pa zakolje strica i sinovca.
Kad' u jutro zorica svitaje,
Onda zove Mitrovica mlada:
„Ustaj Mitre, rodilo se sunce!
Drugi strici polje prekosili,
Da tvoj nije živ dočeka dana.“
„Mili Bože, na vsem tebi hvala!
Tko mi ovo škodo učinio?
Jeli ljuba, ali je sestra?“
Sestrica se milem' Bogu klela,
Da ni ona škode učinila.
„Redom stajte, redom nože kaž'te,
Čiji jeso nožiči krvavi!“
Magdalen i nožiči krvavi.
„Vaj ti Boga, sestra Magdalena!
Ovega ti oprostit' ne morem.
Neg' mi hodi u gornje komore,
Opravi se kaj najlepše moreš.
Več u zlato, neg' u belo platno,
Pa mi hodi u polje med rože,
Tam će tvoja poleteti glava!“
Zaplakala mlada Magdalena,
Skočila je u gornje komore,
Oprav'la se, kaj najlepše more,
Več u zlato, neg' u belo platno,
Pa mi ide u polje med rože.

Kam je njena odletela glava,
Tu se sama cirkva sezidala.
Kam je njena kaplja krvi pala,
Tute so se dupliri prižgali —
Zbolela je Mitrovica mlada.
Vodili ji škofa i barbira.
Škof na vrata, nju para iz vrata.
Kamo bi je u groblje kopali?
Nosili jo k cerkvi Magdalene.
Ona bliže, cerkvica vse dalje.
Nosili jo v uno goro črno.
Al jim gora mudro odgovara:
„Svadila je bratce i sestrico.
Svadila bi gorsko i zverin'co.“
Hitili jo u globoko morje.
Al je morje hiti na bregove.
Al jim morje mudro odgovora:
„Svadila je bratce i sestrice,
Svadila bi u morju ribice.“

Naj bo pesma brači na poštenje,
Da nam Bog da zdravlje i veselje,
In po smrti dušam zveličenje,
Na vse veke vekom amen!

12. LEPA DORIKA MED HARAPINI.

Moli Boga Barbara divojka,
Moli Boga, rožica,
Barbara divojka.
Išla jesem izaran po vodo,
Išla jesem rožica,
Izaran po vodo.
Sestala sem deveti junaci,
Sestala sem, rožica,
Deveti junaci.
Med njimi so črni harapini,
Med njimi so, rožica,
Črni harapini.
Med njimi je Dorika,
Najlepša devojka.

13. a. BOLNI JUNAK.

V ovi črni gori
Žarki ogenj gori.
Mimo njega pala
Uzka stoza mala.
I po njej zaide
Trideset junakov.
Trideset junakov
Na izbor soldata.
I med njimi jeden
Jako kruto ranjen.
„Za Boga vas prosim,
Draga braća moja!
Ne ostavljajte me,
V ovej črni gori.
Neg' me vi peljite
U Bosansko polje!
U Bosansko polje
K svetemu Ivanu.
Kopajte mi jamo
Pri svetem Ivanu!
Pa sabljo široko,
Četiri gliboko.
Nutar pogrnite
Moj kapenik beli!
Nanj'ga položite

Moje mrtvo telo!
Poleg njega den'te
Belo koplje moje!
Nanj'ga privežite
Moj'ga konjca vranca!
Naj me konjec žali,
Kad' me ljuba neče.
Ljuba bi žal'vala,
Ki bi ona znala.

(Gl. Štrekelj I. 258.)

13. b.

V ovi črni gori
 Žarek ogenj gori.
 I okolu ognja
 Trideset soldata.
 Trideset soldata
 Na izbor junaka.
 Med njimi je jeden,
 Ki je jako ranjen.
 Bračo je sezival,
 Krvco je prolival.
 „Ne ostavljajte me,
 Draga brača moja!
 Draga brača moja,
 V ovoj črnoj gori.
 Kopajte mi jamo
 Pri svetem Ivanu!
 Pa mi meč'te nutar
 Moje mrtvo telo!
 Delajte mi klupi
 Okol' groba moj'ga!
 Koji dojde trudan,
 Če še počiniti.
 Kopajte mi zdenec
 Polag glave moje!
 Koji dojde žeden,

Če se napit' vode.
Sadite mi rože
Polag srca moj'ga!
Koji dojde vesel,
Če si rože trgat'.
Sadite mi javor
Polag groba moj'ga!
I uz javor trto,
Trto muškoteljno.
Naj se vije trta
Okolu javora,
Da se bude znalo,
Da to loza moja.

14. HUDA KAZEN ZA EN KRAJCAR.

Kmetiči se zbirajo,
Štivrigo donašajo.
Jen je došel najzadnji.
„Dobro jutro gospon mlad!“
Prigovara gospon sam:
„Tužno tvoje jutrice,
Ak' ti fali štivrice!“
Kmetič plača štivrigo,
Falil mu je jen krajcar.
Prigovara kmetič sam:
„Bute mi ga pustili,
Ali vam ga dužen bom?“
Prigovara gospon sam:
„Niti ti ga pustil bom,
Niti mi ga dužen boš.“
Pozval gospon sluge tri:
„Peljajte ga v tamnico,
Tam naj bude leto dan!“
Zabi za nj'ga gospon sam.
Leto dan je minilo.
Gospon šel je k obedo,
Pogledal je čez okno.
Zagledal je kozle tri.
Proti gradu ščejejo,

Z bel'mi rogi krešejo.
Stal se gospon zmišlati
Za kmetiča v tamnici.
Pozval gospon sluge tri,
Da naj gredo v tamnico,
Gledati do kmetiča,
Da li čuje, da li spi.
Niti čuje, niti spi,
Saka kost na stran stroji.

(Prim. Štrekelj I. 281—286.)

15. ZAKLETA DEVOJKA.

Na vrhuncu sokol sedi.
Sokol sedi, v polje gleda,
Gde mi lovki lovek love,
Lovek love košutico.
Ona jim se lipo moli:
„Ne lov'te me lovki moji,
Al ja nisem košutica,
Nego sem ja devojčica.
Mene majko mlado klela,
Kako klela, tako vklela:
Da bi Bog dal odivljala,
Odivljala, v goro prošla,
S košutami vodo pila.

16. MARIJA DOJI TUJE DETE.

Lan' sem se oženil,
Eno mlado sem si 'zbral,
Letos mi je umrla.
Sam Bog večni mi jo vzal.

Druz'ga ni pustila,
Kakor sinka mladega.
Kruha mi ne more jest',
Pridojit' ga nima kdo.

Jaz pojdem na zelen britof,
Svoje žene žegnan grob.
„Stan' se gori, ljuba žena,
Da mi sinka pridojiš!“

„Kako se bom gori stala,
Ker me zemlja dol teži!
Pojdi doma, ljub' moj France,
Saj tvoj sinko trdo spi!
Marija ga je pridrojila,
Angel ga zazibal je.“

(Prim. Štrekelj I. 316—336.)

17. a. SV. PETAR
I NJEGOVA MAJKA.

Jezus je po svetu šel,
Ž njim je tudi Peter bil,
Pa zmirom žalosten je bil.
Svoje majke vidil ni,
Ki na dnu pekla gori.
„Nikdar nisi dobra bila,
Niti vbogaime delila,
Nego jeno povesance,
Prst debelo, peden dugo.“
Jezus pa to videl je,
Pa mu tudi rekel je:
Zemi Peter povesance,
Podaj majki na dno pakla!“
„Zemi majko povesance,
Primi majko za lakance!“
Majka prime za lakance,
Tud' druge duše so skočile,
Da b' i one se rešile.
Ona je pa taka bila,
Da jim raja ni voščila.
Hitro se je otresnila,
Da so duše odletele.
Zda pa žica je poknila,
Ona pa se pogreznila,

Trikrat gliblje neg' je bila.
„Majka moja nevoščljiva,
Nisi dušam raja privoščila.
Zda pa na dnu pekla gori,
I pa nikdar ne izgori!“

Sveti Petar u raj teče,
 Za njim teče mila majko.
 Kriče, viče mila majko:
 Čekaj mene, sinko Petar,
 Čemo skupa u raj teči!
 Neču, vjera, mila majko!
 Dok' na svetu živa bila,
 Nikdar raja ne dobila.
 Bila jesi krušnarica,
 Krušnarica, krčmarica.
 Vincu vodu prilivala,
 Kaj si duše napajala.
 Krive vage podmikala,
 Kaj si duše nahranila.
 Samo jeno povesance
 Ona vbogim podelila.
 Za ono se pokajala:
 Jadno moje povesance,
 Kuda se boš potepalo,
 Po petlarski' torbetina'!
 Za njega sem jako huda,
 Ki ga sem ja jadna dala.
 Došli jesu v svitli raj.
 Majko došla na sred' pakla.
 Sinko došel v svitli raj.

Majko prosi: sinko veži,
Veži lakno na lakance
I me vuci iz dna pakla!
Vezal lakno na lakance,
Vukel majko iz dna pakla.
Viče njemu mila majko:
Čekaj mene sinko Petre,
Da s' otresem ovi duši!
Sinko potegnil lakance.
Lakance se pretrgalo,
Majko prošla na dno pakla.
Još ji viče sinko Petar:
Tute budi mila majko!
Dok' na svetu živa bila,
Nikdar raja ne dobila.
Do sad' bila gornja krušnarica,
Sada budi doljna pekarica!
(Prim. Štrekelj I. 412—414.)

18. JEZUSOVO ROJSTVO.

Sveta Ana se spravlja na božjo pot,
Marija se spravlja, da gre tudi ž njo.
„Marija, Marija, ostani doma!
Saj dobro veš in spoznaš,
Kaj saboj imaš.
Plenice, povojce si vzemi seboj!“
Do prvega zdenca pridejo,
Mariji se lušta do frišne vode.
Prva je ura te noči,
Marija premilo zaječi.
Druga je ura te noči,
Usmiljeni Jezus na svet se rodi.
Tretja je ura te noči,
Marija se z Jezusom veseli.

(Prim. Štrekelj I. 420—426.)

19. MARIJIN SIN.

Lip je vrtec ograjen,
Pun je rožic nasajen.
Kak'vih rožic najviše?
Modre, bele, rumene,
Najlepši je rožmarin,
Još je lepši Marijin sin.
Poleg rožic stolec zlat.
Na njem sedi Marija,
Sinka drži na rokah.
Pital jo je židovi:
„Kaj ti imaš Marija?“
„A ja imam jabuko,
Lipo rožo vrtnico.“
„Prodaj nam jo Marija!
Mi čemo jo kupiti,
Tebi drago platiti.“
„Ja je neču prodati,
Nego ču jo saditi
Poleg puta kraj morja,
Kud' putniki potujo,
I brodari brodujo.
Na rožo če se ogledat'
I božjo pomoč poprosit',
Da srečno preveslajo,
Čez morje v tuji svet.“

20. a. JEZUS IN GREŠNIK.

Jezus se vozi po morju.
Grešnik ide po bregu.
Pitala ga Marija
Sveta mati Jezusa:
„Kaj tu delaš grešnik sam?“
„Ne pitaj me Marija
Sveta mati Jezusa!
Ja sem čuda zagrešil,
Čačo, mamu umoril,
Brata, sestro pogubil.
Rad bi se ja spokoril.“
Njemu reče Marija
Sveta mati božja:
„Ako češ se spokorit',
Ja ču tebe odpravit'
Na ono goro visoko.
Tam češ najti cerkvico.
Ondi kleči noč in dan:
Dojt' če Jezus k tebi sam.“
Dojde Jezus k njemu sam.
„Stani gori, grešnik moj!
Dosti si se spokoril.“
Odgovori grešnik sam:
„O premili Jezus moj,
Ja ne morem gori stat'.

Kolena so prirastla,
Travica me prerastla." "
Jezus ganil grešnika.
Zdrobil se na drobni prah.
Telo prošlo na solnčni prah.
Duša splava v sveti raj.

Jezus vozi se po morju,
 Grešnik šeče vuz vodu.
 Još govori Jezus sam:
 „Kam se šečeš grešnik sam,
 Kaj si tako zagrešil?“
 „Močno sem se zagrešil,
 Zaklal sem očeta, mater,
 I dve sestre malične.“
 „Šeči, šeči vuz vodu,
 Pa češ najti cerkvicu.
 Ondi kleči devet let,
 I deseto jeden dan.
 Tam če dojt Jezus sam.“
 Šel je grešnik vuz vodu,
 Našel cerkvu malenu.
 Tam je klečal devet let,
 I deseto jeden dan.
 Pa je došel Jezus sam.
 Još mu veli Jezus sam:
 „Stan' se gori, grešnik moj!“
 „Kako se bom gori vstal?
 Kolena su se primrzla,
 Duša neče van' z kosti.“
 Još ga vudre Jezus sam
 Z letodrobno letkinjo.
 Kostu su se razpale,
 Duša je šla gor v nebo.

(Prim. Štrekelj I. 484—490.)

21. SV. IZIDOR — VOJAK.

Svet' Židor je ovce pasel,
Lepo žvižgal, še lepše pel.
Kad' ovčice je zapustil,
Stopil je v žonirski stan.

Pod tem kraljem velečastnem *)
Lepo služi svoj'mu Bogu,
Pod tem kraljem velečastnem
V črno zemljo zakopan.

Na grobu zrastle lepa trav'ca,
Lepa trav'ca zelena.
Zvečer so jo pokosili,
Zjutraj je še lepša b'la.

Vsi ti višnji spominjajo,
Da nutri mora en svetnik bit'.
Grobek so mu odkopali,
Nutri niso nič našli,
Kot na prsih eno pismo,
Tri kaplje frišne krvi.
Na pismu je b'lo zapisano,
Kje da on prebival bo.
Na oljski gori pri mater' božji,
Tamkaj on prebival bo.

(Prim. Štrekelj I. 586—602.)

*) mesto Benečanom.

22. KAZEN NEHVALEŽNIH SINOV.

Koji majka do devet sinova
Od preslice, tuje kudeljice,
Kada jih je mlade odkojila,
Lepe jim je dvore sezidala,
I široke polje odorala,
Onda je je mlade oženila.
Ali ko je ostarila majka,
Rekli so ji sini i snašice:
„Sad' si naša onemogla majka,
Sada nam ti valjati ne moreš,
Sada hodi, kamo tebi drago!
Al' u goro, al' u vodo hladno.“
Zaplakala sirotica stara,
Pa mi ide u gorico črno.
Tamo kuka devet godin dana.
To se milem' Bogu na žal zdelo,
Pa odpravi angelja iz neba,
Da popelje starico do doma.
Ko je došla starica do doma,
Sinovi so pesmo izpevali,
Snašice so kolo zaigrale.
Kad' so svojo majko zapazili,
Božjega se straha prestrašili,
Postali so studeni kameni,
A snašice šarene zmijice.

Saka se je pod svoj kamen zvila.
Pita angelj stare sirotice:
„Kojega češ sina i snašico?“
„Najmlajega sina i snašico.
Oni če me do smrti dohranit.
I u črno zemljico dospimit.“

23. NEUSMILJENI GAVAN.

Jezus je po svetu šel,
Ž njim je tudi Peter bil.
V lozi najdo Gavana,
Bogatega gospona,
Ki je imel dost' blaga.
Zdaj mu Peter pa veli:
„Dobro jutro gospone,
Zmislite se na Boga,
Dajte nam tud' kaj blaga!“
„Pojte naprej magarci!
Ja ne marim za Boga,
Nit' za vas nimam blaga.“
Jezus Petru pa veli:
„Le pojmo mi zdaj naprej!“
Tam so našli Ivana,
Gavanova čobana,
Ki živino pasel je.
„Dobro jutro Ivane,
Gavanovi čobane!
Daj nam ovco ali janje,
Dobit' hočeš gradove,
Gavranove dvorove.“
Pregovara Jezus sam.
„Kaj ču ja dat' siromak,

Ki sem sam vam siromak!
A ja služim Gavana,
Bogatega gospona,
Koji ima dost' blaga.
A ja služim devet let,
I deseto jeden dan.
Za jeno ovco i janje,
A to neznam, koja je.
Ali i to bi vam dal,
Ali neznam, kadi je,"
Prigovara Ivane,
Gavanovi čobane.
Peter vdari po zemlji,
Janje samo doleti.
Zdaj se Jezus veselil,
Ko je janjece dobil.
Peter na rame del ga je.
In ga naprej nesel je.
Zdaj pa dojdo h Gavanki,
Gavanovi gospoji,
Da tamo bi prenočili.
Gavanka ji' gledala,
Vale jim povedala:
„Ne hod'te mi na ta vrata,
Kudaj ide gospon sam,
Nego hod'te na ta vrata,
Kudaj pesi hodijo!"

Peter ji pa zdaj veli,
Da tukaj bi prenočili.
„Za vas nimam konaka,
Zakaj bi me gospon sam.“
„Zmislite se na Boga!
Bog vam če dat' dost' blaga,“
Pregovara Jezus sam.
„Ja ne maram za Boga,
Nit' ne rabim nič blaga.
A ja imam Gavana,
Bogatega gospona,
On ki ima dost' blaga.
Kaj če meni bolji Bog,
Dokler živ je gospon moj!
Le pojte naprej magarci,
Le pojte naprej prnjavci!
Zakaj dojt' če gospon sam,
Otvorit' če dvórove,
Napustit' če pesove.“
Jezus se pa razsrđi
In jo močno zaroti:
„Prokleta ti, gospoja!
Prokleta ti zemljica!
Nikad' ti ne rodila!
Uvek kruha prosila!“
Gavan je pa v lozi bil,
Tamkaj srne je lovil.

Došli jeso tri šajtani,*)
Tri šajtani s tremi lanci.
Gavana so navezali,
V peklenško jamo odpeljali.
Gavanka po svetu hodila,
Uvek kruha prosila.
Zdaj pa ima Ivane
Gavanove dvorove.

*) satani.

(Prim. „Bogati Gavan“ v zbirki istrskih nar. pesmi
„Naše Sloge“ zadnja pesem.)

24. SV. JURIJ UBIJE ZMAJA IN REŠI KRALJEVO HČER.

Veseli se, zemlja Bosna ravna,
Koja jesi na glasu od davna
Vsu krščansku vjeru razpoznala!
Eto tebi lipo premaliče,
Premaliče, dan te Jurjev išče.
Kaj če tebi Jurjev dan donesti?
Tihe rose, dubrave zelene.
U planinah snegi prekopnijo,
I po šipku ružice procviču. —
Zmaje leži v tomutni jezeri,
Iz jezeri glavo podiguje,
Proti grada milo rozijuje,
Proti grada kralja širinskega.
Kralje nima sina nijednega,
Samo jeno čerčico jedino.
Mora je dat' zmaju za deseto.
Kad' jo šalje u 'no polje ravno:
„Aj 'me meni, dete moje drago,
Kamo oče belo lice tvoje,
Kamo čedo bele ruke tvoje?“
Šetala se po 'nem polju ravnem
I za sabom janješce peljala.
Sestaj je je svečeni Juraje.
Još ji veli svečeni Juraje:

„Kaj se plačeš, lijepa devojka?“
 „Ne pitaj me, neznani delija!
 Moram čekat' zmaja vodenoga,
 Ja ču biti njemu za deseto.““
 „Nisem ti ja neznani delija,
 Neg' ja jesem svečeni Juraje.
 Češ se z mojim krstom pokrstiti,
 Hočeš moga Boga vjerovati,
 Ja ču tebe zmaju otimati.
 Sedi doli u zeleno travo,
 Češ ti meni drobno poiskati.
 Ako bi ja junak pozaspaval,
 Kad' se bude jezera mutnila,
 Zbudi mene, lijepa devojka!“ —
 „Sela dole u zeleno travo,
 Ona mu je drobno poiskala.
 Pozaspal je svečeni Juraje.
 Kad' se začne jezera mutiti,
 Splakala se lijepa devojka,
 Pala suza na lice Jureče,
 Onda se je sprobudil junače.
 Sedel se je na svoga konjiča.
 Zmaj je zašel iz vode tomutne,
 Prevrigel ga svom mečem zelenim,
 Konju ga je na rep navezao,
 Nesel ga je kralju širinskemu.
 Kada dojde h kralju širinskemu:

„Ovo si mi, kralje širinskemu!
Eto tvoga Boga vodenoga!
Eto tebi čerčica edina!“
„Eto tebi beli gradi moji,
Pristajaše, da se po njih šečeš!
Eto tebi moj prstanek zlati,
Pristajaše na desnico tvojo!
Eto tebi čerčica edina,
Pristajaše, da ju budeš ljubil!“
„Al' ja neču tega nijednega,
Neg' sakupi dosta duhovnikov.
Da mašuju maše za vse duše.“
(Gl. Štrekelj I. 629.)

25. a. SESTRA SV. LOVRENCA.

Blažen sveti Lovrenec,
On je služil mnogo let.
Kdaj je prišel doma,
Sestre našel ni doma.
„Ljuba moja mamica,
Kje je moja sestrice
Po imenu Ančica?“
„Tužna sem jo slala po vodo,
Ni marila pojt' po vodo.
Tužna sem je zaklela:
Hodi, hodi po vodo,
In z ribico plavala!“
„Ljuba moja mamica,
Tužna vaša kletvica!
Spec'te meni brašnjico,
Grem ja iskat sestrico
Po imenu Ančico.“
Vesoljen svet je obišel.
Sestre nikder ni našel.
Došel je do en'ga zdenčka,
Tam se truden odpočil,
In se lačen nasitil,
Tud' se žejen napojil.
Izplavala je ribica.
„Al' si mi ti ribica,

Al' si mi ti sestra

Po imenu Ančica?"

„Nisem ti ja ribica.

Neg' sem ti ja sestra

Po imenu Ančica.“

„Bi li ja mogel izprosit',

Draz'ga Boga izmolit',

Da bi išla ti doma

K naši stari mamici?"

„Nečeš, nečeš, bratec moj,

Tam do soda božjega,

Neg reci stari mamici:

Kateri sem gvant nosila,

Naj ubogim razdeli;

Kaj sem zlata imela,

Naj mi plača maše ž njim.“

(Gl. Štrekelj I. 631.)

Gonila je majka čerko po vodo
Sveto mlado nedeljo.
Čerka se je volila česati,
Neg' po vodo šetati.
Zaklela je majka čerkico:
„Prošla v uno črno goro,
Kadi mi tice ne pojo,
Niti mi ljudi ne hodo!
Da bi se z ribom stvorila,
I po vodi plavala!“
Došel je doma sveti Lovren'c
I je pital svoje majke:
„Kadi je moja sestrice
Po imenu Ančica?“
Pregovara mu mamica:
„Gonila sem jo po vodo
Sveto mlado nedeljo.
Ona se je volila česati,
Neg' po vodo šetati.
Ja sam čerko zaklela:
Prošla v uno črno goro,
Kadi tice ne pojo,
Niti ljudi ne hodo!
Da bi se z ribom stvorila,
I po vodi plavala.“

Pregovara sveti Lovren'c
Svoji stari mamici:
„Pec'te mi lagano brašance,
Da pojdem iskat si sestrice,
Po imenu Anice.“
Lovren'c je došel v črno goro,
Kadi tice ne pojo,
Niti ljudi ne hodo.
Došel do hladnega studenca.
Lovrenec se je doli sel,
Da bi si kruha založil,
I hladne vodice napil.
Izpala mu mrvinica,
Izplavala je ribica
I pobrala mrvinico.
Pregovori ribica:
„Kaj delaš tute Lovrenec?“
Pregovara Lovrenec:
„Ja iščem svoje sestrice
Po imenu Anice.“
„Ja sem tvoja sestrica
Po imenu Anica.““
„Hodi doma sestrica
Po imenu Anica
K naši stari mamici!“
„Ne grem doma, Lovrenec,
Tam do soda božjega,

I po sodu kako bo."
Pregovara ribica,
Pregovara sestrice.
„Neg' ti pojdi doma
K naši stari majki!
I ti prodaj mojo
Cvito i lepoto,
Ki sem v mladih danih nosila.
I ti nosi na Trsat
K unim patrom,
Da naj za me mašujo!“

Blaženi sveti Lovrenec,
Ki je služil devet let,
I deseto jeden dan.
Ide doma k mamici,
Svoji ljubi sestrici,
Po imenu Ančici.
„Ljuba moja mamica
Kad' je moja sestrice,
Po imenu Ančica?“
„Ljubi sinko Lovrenec,
A ja nju sem zaklela
U to mlado nedeljo.
Slala sem jo po vodo,
Ni mi tela slušati,
Išla se je česati.
Onda sem jo zaklela:
Da po gori hódila,
Kako druga zvérina.
Da po vodi plivala.
Kako druge ribice.“
„Ljuba moja mamica,
Tužna vaša kletvica.
Speč'te meni brašnjico,
Idem iskat sestrico
Po imenu Ančico.“

Prehodil je celi svet,
Sestre nikder ni našel.
Došel je do vodice,
Tu se malo počinil,
Da če jesti brašence,
Da če piti vodice.
Doletela ribica,
Skalila mu vodico.
On je trgnil sabljico,
Da če poseč' ribico.
„Ne moj mene Lovrenec.
Ja sem čače, kega ti,
Ja sem mame, koje ti.
Mene mama zaklela
U to mlado nedeljo.
Slala me je po vodo.
Nisem tela slušati,
Išla sem se česati.
Ona me je zaklela:
Da po gori hódila,
Kako druga zvérina,
I po vodi plivala,
Kako druge ribice.“
Rekel ji je Lovrenec:
„Ljuba moja sestrice,
Bi l' te mogel izprosit',
Bi l' te mogel izmoliť?“

„Nikdar brate Lovrenec
Tam do suda božjega.
Neg' reci naši mamici,
Nek' mi belo ruho,
Ko smo skupa zbirale,
Med uboge razdeli.
Nek' mi suho zlato,
Ko je meni spravljala,
Vse podari cerkvi.““

26. a. MLADENIČ GRE
OD SV. MAŠE.

Kako ne bi vesel bil,
Ker sem pri sveti maši bil.
Tam sem videl Jezusa,
Njegovo mater žalostno.
Žalostno, objokano
Zavolj njegovih svetih ran.

O premisli ljub' kristjan,
Na Jezusovo sveto stran!
Kaj je trpel za te, za me,
Za te, za me, večni Bog.
Za te, za me grešnika.

Zakaj, zakaj ne b' vesel bil,
Ker sem pri sveti maši bil!
Tam sem videl Jezusa,
O Jezusa Zveličarja,
In njegovo mater žalostno,
O žalostno, objokano.
Videl sem njegovih pet krvavih ran,
Jezus je vboden v desno stran.
Pred njim je kri, za njim je kri,
Češčena si Marija ti!
Nam si rodila Jezusa,
Zveličarja vsega sveta.
Ki je stvaril zemljo, nebo,
Človeku dal dušo, telo,
Dušo, telo, čisto srce,
Ki nas bo peljalo v sveti raj.
Jezus, Marija nam ga daj,
Vsem vernim dušam sveti raj!

(Prim. Štrekelj I. 657—673.)

27. ANA GRE NA VOLAVLJE.

Šetala je lepa Ane
Na Volavlje k majki božji,
Na Volavlje k sveti Ani.
„Kam se šečeš, lepa Ane?“
„Ja se šečem na Volavlje,
Na Volavlje k majki božji.“
„Ne šeč' Ane na Volavlje!
Tamo jeso grdi lugi,
Grdi lugi, hudi ljudi,
Hudi ljudi, grde vode.“
„Al' ja imam bele noge,
Luge hoču prehoditi.
Al' ja imam bela usta,
Ljudem ču se pomoliti.
Al' ja imam bele ruke,
Vodo hoču preplivati.“

(Prim. Štrekelj I. 677—678.)

28. USMILJENA DEVOJKA.

Išla je devojka
Po vodo lajeno
Za goro zeleno.
Tam je našla junaka
Strašno ranjenega.
„Devojčica mlada
Veži moje rane!“
Firtuh je rezala,
Rane zavezala.
Na to dojde Marija.
Ona je govorila :
„Ti si smiljen'ga srdašca.
Ti si rane zavezala
Mlademu junaku.
Boš dobila plačilo
Od večnega Boga.“

29. ŽALOSTNA USODA TREH SINOV.

Moj očka imajo sinke tri,
Da bi jim kaj pomagali
U ti veliki starosti.

Ta prvi sin je bil študent,
Je študiral osem let,
Je študiral osem let,
Deveto leto moral umret'.

Ta drugi sin je bil soldat,
Je ekserciral dvanajst let,
Je ekserciral dvanajst let,
Trinajsto leto moral umret'.

Ta tretji sin je bil bolan,
Je bil bolan je leto dan,
On prosil si je smrti sam.

Po dnev' je klical Jezusa,
Po noč' pa svet'ga Jožefa:
„Jožef, Jožef, Jožef moj,
Vselej mi na strani stoj!“
(Gl. Štrekelj I. 707.)

30. DANICA OBDARUJE SVATE.

Danica je miseca ženila.

Lipe mu je svate sabirala.

Mil'ga Boga i milo Marijo,

I svetega Petra i Mikula,

I svetega Jurja zelenega.

Lipe jim je dare podelila:

Bogu dala pisano jabuko,

I Mariji zlačeno koruno.

Svetem' Petru petrovsko vročino.

I Mikuli morsko brodovino,

Svetem' Jurju šumico zeleno.

31. MNOGO SNUBLJENA KATA.

Lepa Kata u Budimu raste,
Vsa ze zemlja zavadila za njo,
Devet banov i pet generalov,
Tri mladenci, ne domači sini.
Još ji veli njena majka stara:
„Ovo, Kate, dete moje drago,
Ja bi rajša, da si na pol mrtva,
Nego kaj si jer odviše lepa!“
„Al' vi muč'te, moja stara majko!
Vse to ne bude dugo trpelo:
Sava, Drava, tebi moja glava!
I Morava, tebi telo moje!
Večni Bože, tebi duša moja!“
To izusti i dušico pusti.
Žalili so tri godine dana:
Jedno leto pjesme ne pjevale,
Drugo leto citre ne citrale,
Trečje leto črleno nosili.

(Gl. Štrekelj I. 863.)

32. VINOGRAD ZA DOTO.

Lipa moja gora zelena,
Po ki teče voda ledena.
Rad bi se je junak napiti,
Pak ne more leda probiti.
Pod ledom je trava zelena,
Vu travi je roža rumena.
Vúnju gleda Janko jako rad.
Još govori roža rumena:
„Ti bi mene Janko jako rad,
Al' ja imam lepi vinograd.
Z belim mi je koljem nasajen,
Zelenim mi svilom privezan.
Na njem raste grozdje medeno,
Iž njega je vince rumeno,
Ki pri sveti maši rabi se.“

(Prim Štrekelj I. 868.)

33. HUD BOJ.

Majko Mare izza grada zvala:

„Jesi l' Mare platno obelila?“

Nisem majko do vode donela.

„Kaj si Mare letni dan delala?“

Gledala sem čuda velikega,

Gde se biju dva mili brajenki.

Nit' za grade, nit' za vinograde,

Neg' za eno devojčico mlado.

Jedan veli: meni vjeru dala.

Drugi veli: meni vjeru dala,

Vjeru dala, zlat prsten dodala.

(Prim. Štrekelj I. 871—876.)

34. BOJ MED SAVO IN DRAVO.

Majko Maro izza grada zvala,
Izza grada debeloga lada:
„Jesi l' Mare platno obelila?“
Nisem majko nit' vode donela.
„Što si Mare letni dan delala?“
Gledala sem čuda velikega,
Gde se biju dve vode lajene.
Prva Sava, i druga Morava.
Prva nosi drva i kamenje,
Druga nosi lad'je okovane.
U ladji so pisane komore,
U komori pisane posteljke,
Na nji' spava bratec i sestrice.
(Prim. Štrekelj I. 871—876.)

35. NEDODELANA LADIJA.

Pod korenem Dunav bije,
Dunav bije, Ive plije,
Ive plije, čačko zove:
„Ovo ste mi stari čačko,
Povrn'te mi moju ladjo!“
„Neču vjera, mladi sinko:
Niso ladje dodelane.
Niti štriki dopleteni.““

(Gl. Štrekelj I. 882.)

36. MODRA DEVOJKA.

Junak jaše skoz Karlovca grada.
Njega gleda na oblok' devojka.
„Kaj me gledaš, na oblok' devojka?“
„Ja te gledam, ja bi išla za te.“
„Ti bi išla, al' ja tebe neču,
Dok ne vidim, kak've posle znadeš.
Znaš li presti i z iglicom vesti?
Dat' ču tebi jeno povesance,
Napredi mi gače i košuljo!
Kaj od tega tebi več ostane,
S tem ti sebi svoje dare kroji.“
„Aj junače, vrlo si ti mudar!
Ja sem čula, da ti zlato kuješ.
Ja imam jen prstenek zlati.
Skuj ti meni krosna i brdila,
Jeden čunek i četeri cevi!
Kaj od tega tebi več ostane,
S tem si sebi svoj'ga konjca podkuj,
Na kojem češ po devojko iči!“

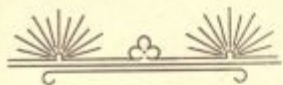
(Prim. Štrekelj I. 891.)

37. SAVA MARKA UMORILA.

Boga mole turski momki,
Da jim Bog da bojevati,
Savi vodi ne plivati.
Sava voda jako brza.
Večer Marka umorila,
U jutro ga van hitila
Na hribove, na bregove.
Šla ga iskat njeg'va majka
Na tri leta, na četiri.
Okol' Marka trava raste,
Lipa trava diteljina,
Al' je pase sur jelenko.
(Gl. Štrekelj I. 902.)

B.

 LIRIČNE.

38. KOMU BI ROŽE TRGALA.

Lep je vrtec ograjen,
Pun je rožic nasajen.
Vsakojake, rumene,
Največ mudre, zelene.
Mimo pala stozica,
Po nji šeče grofica.
Klanja ji se rožica.
Još govori grofica:
„Kaj se klanjaš rožica?
Ja te nimam komu dat'.
Čačka, majka prestari,
Bratje, sestra premladi.
Moj je dragi daleko.
Preko devet črnih gor.
Za goro je črni bor,
Za borom je beli grad,
Na sred' grada stolec zlat,
Na njem sedi dragi moj.
Na prstu mu prsten moj,
Da se pozna dragi moj.
Z belim perom prepisuje,
Na me tužno premišljuje.“

(Gl. Štrekelj II. 1095.)

39. SLAVIČEK.

Vse tičice lepo pojo
Da v goro zvoní.
Ena mlada devojšica
Za grmom stoji.
„Kaj ti delaš, kaj ti čuješ,
Devojšica ti?“
„Rada čujem, rada slišim
Vsake tice glas:
Oj, slaviček, drobni tiček,
Tebe pa najrajš'.
Na vrtu mi, na vrtu mi
Javor zeleni.
Pod njim mi je, pod njim mi je
Hladna senčica.
Pod njim mi je, pod njim mi je
Dragi moj zaspal.
Na prstu mu, na prstu mu
Zlati prsten moj.
Oj slaviček, drobni tiček,
Vzemi mu ga ti!
Le stihoma in polahko,
Da se ne zbudi.““

(Gl. Štrekelj II. 1136.)

40. KDO ČE PRAVO DELITI.

Stala sem se rano ranivo.

Išla jesem širom po polju.

Našla jesem zlato jabuko,

Nesla sem je čački deliti.

Čačko neče pravo deliti:

Sebi više daje neg' meni.

Nesla sem je bratu deliti.

Bratec neče pravo deliti:

Sebi više daje neg' meni.

Nesla sem je drag'mu deliti.

Dragi oče pravo deliti:

Meni više daje neg' sebi.

(Gl. Štrekelj II. 1165.)

41. ZLATAR RAD ZATAJI PRSTEN.

Sijal jesem jer šenico,
Rada mi rodi.
Vsi se bratje oženili,
Ja sem se pa ne.
Ja se hoču ovo jesen.
Če mi Bože da.
Imam ljubo samo svojo,
V svojem selu sam.
Kadikoli jo sestanem:
„Ljub'ca dober dan!
Kam si dela oni prsten,
Ki ga sem ti dal?“
„Dala sem ga pozlataru,
Da ga pozlati.“
„Pozlatar je takov človek,
Da rad zataji.
Njeg'va majka taka majka,
Da ga ne svari.
Njeg'va ženka taka ženka,
Da rada pove.“

(Gl. Štrekelj II. 1279.)

42. KEDAJ SE ŽENIJO JUNAKI IN UDAVAJO DEVOJKE.

Aj mamica, mamica
Jeno čerko hranila.
Ni je dala gledati
Suncu ni misecu.
Kad' po vodu šetala,
Žute kose česala.
Sestaj ju je mlad junak
I ju tako govori:
„Aj devojka, divojka,
Uzmi me za slugu!“
Neču vjera, mlad junak,
Sluga za me nisi.
„Aj devojka, divojka,
Uzmi me za drugoga!“
Neču, vjera, mlad junak.
„Dragi za me nisi.
„Aj devojka, divojka,
Ne delaj si norca!
Junaki se ženijo,
Kada koji oče.
Divojke se udajo,
Kad' kdo po nje dojde.“
(Prim. Štrekelj II. 1340—1342.)

43. NEČE JE VZETI.

Mili, dragi Bože,
Ljudi mi se čude,
Da sem dobre volje
I da sem vesela.
Sam Bog, sam Bog vedi,
Kakove sem volje!
Moja dobra volja
V črni zemlji gnjije,
I moje veselje
Pri Bogu prebiva. —
Mili dragi Bože,
Glavica me boli,
Srdašce me boli,
Kaj moj dragi, mili
Podaleko služi,
Podaleko služi
Vu čakovskem gradu.
Tam pri mladem kralju
Vranjca konjca jaše,
Svitlo sabljo paše.
Klela ga je Ane.
„Oj ne kuni mene,
Ane devojčica!“
„Kak' te neču kleti,
Kad me vzeti nečeš!“
(Gl. Štrekelj II. 1367.)

44. MLADI JUNAK.

Marširale so snoboke
Iz Petravaraždina,
I med njimi mlad junak
Konjca vranca jaše.
Gledala ga devojka
Iz belega grada.
„K meni, k meni, mlad junak;
V moje bele grade!“
„Kam si oču konjca d'jat',
Konjca vranca svoj'ga?“
„K meni, k meni, mlad junak,
V moje nove štal'ce!“
„Kam si oču kitico,
Kito rožmarina?“
„K meni, k meni, mlad junak,
U moja bela nadra!“
„Kam si oču sokola,
Sokol sokolico?“
„K meni, k meni, mlad junak,
Na moje pendjere!
Konjec bode rzgetal,
Sokol bo prepeval.“

(Prim. Štrekelj II. 1782—1784.)

45. NEZVESTI PREKLINJAN.

Spazila sem Janka
S pisanega ganka.
Kad' sem ga spazila,
Vesela sem bila.
Kad sem mu spazila,
Zlat prsten na roki,
Zlat prsten na roki,
Žalostna sem bila.
„Aj Janko, aj Janko!
Koja ti ga dala?
Koja ti ga dala,
Nevaljna ji glava!
Ne daj Bog ji zdravlja,
Ni pri smrti zglavja!
Ne daj Bog ji sreče,
Ni pri smrti sveče!
Ne daj Bog ji dobra,
Ni pri cerkvi groba!
Venjilo ji telo,
Kak' po leti seno!
Posušila duša,
Kak' po leti suša!“
(Gl. Štrekelj II. 2342)

46. DEKLIŠKA KLETEV.

Umrl Ive, jedini od majke.

Ni ga majko ni gledati dala,

Ni mu dala truge napravljati,

Ni ga dala u groblje metati.

Još ga njeg'va opitala majka:

„Ovo, Ive, dite moje drago!

Ki ti tuge največ dodijao?

So li tebi deske zatiščale,

Al' deščeni čavljji zakovani?“

„Nije toga meni nijednoga.

Povej momu rodu i kolenu,

I mojemu bratcu najmlajemu:

Naj ne ljubi na vjero devojke.

Hude jeso kletve devojačke:

Tiho kune, do Boga se čuje.“

(Gl. Štrekelj II. 2347.)

C.

a) KOLEDNICE
IN BOŽIČNICE.

47. SV. JOAHIM IN SV. ANA PRI SV. MAŠI.

Vsi ljudi k maši gredo
Svet' Joahim tudi gre
S svojo ljubo ženo,
S sveto Anico.

Ona je pokleknila
Med te može zakonske.
Oni so nad njo mrmrali:
„O ti žena nisi vredna,
Da med nami ti klečiš,
Ti si u svetem zakonu
U triintridesetem let',
Pa vendar še poroda nimaš,
Poroda nimaš božjega.“

Nato se ponavlja vsa prva kitica in prva vrsta druge kitice. Namestu druge in tretje vrstice pa se deva:

Med te žene zakonske.
One so nad njo mrmrale itd. —
Med te fante ledične.
Oni so nad njo mrmrali itd. —
Med dekleta ledična.
One so nad njo mrmrale itd.

Na zadnje pa se pristavi:

Anica je gori vstala,
Premilo se je zjokala,
In zvesto Boga prosila,
Da bi Bog ji porod dal,
Ona je porodila
Ljubo d'vico Marijo.
Marija je pa rodila
Naš'ga ljub'ga Jezusa.

(Prim. Štrekelj III. 4758.)

48. BOŽIČNA.

Vi pastirci al' spite?

Kaj je?

Stan'te gori, sliš'te me!

Kdo je?

Jaz sem en angel z nebes,

In sem prišel k vam zares.

Hvala, angele, angele!

Ga prašajmo, kaj nam če!

Čete znati, kaj vam ču?

Ja, č'mo.

Poslušajte, vam povem!

Povej!

Niste slišal' še nikol',

Kaj se vam sedaj pove:

Gnada, milost, upanje,

Velik trošt in veselje.

To oznanim vsem ljudem.

Prav je.

Tud' po noči še pred dnem.

Prav je.

Oh ljubezen brez konca,

Bog se storil za hlapca.

Rojen je od Marije,

Te prečiste device.

Hvala, rojen je, rojen je

Od prečiste device.

Osle, volek sta tud' tam.
Sta tam.
Marija moli z Jožefam.
Z Jožefam.
Svoje dete oni časte,
Zdaj po noč', ki drugi spe.
Jezus nima postelj'ce
Položen je v jaslice.
Hvala, jaslice, jaslice
So namestu postelj'ce.

Zdaj ga mi zahvalimo lepo.
Lepo.
In pred njim pokleknimo srčno.
Srčno.
Ker se je smilil čez nas,
Za nas trpel velik mraz.
Potler nas odrešil vse,
Dal nam bo zveličanje.
Hvala, rešil je, rešil je,
Dal nam bo zveličanje.

(To pesem so peli pred kakimi 50 leti v cerkvi o bo-
žiču. Bil je takrat tu organist Francišek Šeringer, rojen
Črnomaljec, ki jo je morda tudi zložil. Da bi bila narodna,
ne kaže.)

49. BOŽIČNA.

Nécoj ne morem spati,
Ne vem kako je to,
Prav hitro moram vstati,
Bom videl, kaj je to.

V ljuhtu se močno svetli,
Jaz mislim, da nebo gori,
Oj čuda prevelika
Zagvišno se godi!

Oh gor' poglej, okno odpri,
Prot' Betlehemu se ozri,
Boš videl, kak' pastirci
Z veseljem tje grejo.

„Kaj imate, ljubi bratci,
Nocoj za en prepir?
Jaz mislim, da so sanje,
Še cajta stati ni.“

Med oslom in med vol'kom
Eno dete leži,
Svet' Jožef in Marija
Pa zraven stoji.

Kaj prav'te, bratci, kaj je to,
Kaj je to za eno dete b'lo?
Jaz mislim prav zares,
Da je Jezus iz nebes.

O Jezus, ti nam gnado daj,
Da pridemo v sveti raj!
Da bomo glori'jo peli
S teboj na vekomaj.
(Gl. Štrekelj III. 4817.)

50. BOŽIČNA.

Poglejte kristjani
Globoko skrivnost!
Sam Bog se nam znani,
Z neba visokost.
Lejte božjega sina,
Že v jaslih leži,
Neumna živina
Ga spodaj puhti.

O luč se nam sveti
Prelepa z nebes,
Ker Jezus presveti
Je prišel za res.
Le v Betlehem pejmo,
Kjer se to godi!
Devico poglejmo,
Ki dete rodi.

Češena Marija,
Deviško telo!
Boga nam povija
Na slami mehko.
Marijo hvalimo
Za rojstvo leto,
Jezusa prosimo,
Da b' prišli v nebo!

Češena bodi
Marija na glas!
Žene nobene
Ni take 'zmed nas.

51. MARIJA SPLETA
DEKLETOM VENČEK.

Marija je po polju šla,
Je drobne rož'ce brala.

In venček si je spletala,
Je bila prav vesela.

Dekletom ga je šenkala,
Tako jim naročila:

„Če boste čistega srca,
Pa bom za vas prosila.“
(Gl. Štrekelj III. 4860.)

52. MARIJA PLETE VENCE.

Sveto nebo odprto stoji,
Gor' se Marija veseli,
Z eno rudečo gartrožo,
Ki je pred suncem trgana.

Angelci so jo trgali,
Mariji so jo šenkali.
Marija spleta krancelj zlat,
Za te dekleta ledične.

Katera ta krancelj obdrži,
Ta se v nebesih veseli.
Katera ta krancelj dol' spusti,
Ona na dnu pekla leži.

(Prim. Štrekelj III. 4864.)

53. ČAKALA BOM JEZUSA.

Komu se dremlje, naj gre spat!
Men' se ne dremlje, jaz ne grem.
Jaz bom čula, vahtala,
Jezusa bom čakala.

Jezus je obljubil, prišel bo
Eno uro pred polnočjo,
S svojo preljubo materjo,
Ljubo devico Marijo.

Ona bo prižgala nebeško luč,
Ki nam bo svetila celo noč.
(Prim. Štrekelj III. 4880—4895.)

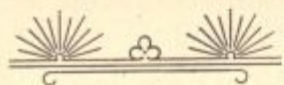

54. BETLEHEMSKA ZVEZDA.

Jena zvezda gori gre,
Je močno svetla, dva cahna ima,
Na glavici zlato krono,
V rožici zlati križec.
Le pojmo za njo
Kam pojde nocoj!
Ona nas bo zapeljala
Pred Betlehem res,
Pred našega kralja
Zemlje, nebes.

(Prim. Štrekelj III. 4972.)

C.

b) KRESNICE.

55. JALVA POSAHNILA,
ROŽA POVENILA.

Junak sadil vito jalvo,
I už jalvo belo rožo.
Tri je leta ne obajde.
I četrto do jeseni.
Junak šeče jalve gledat.
Sestala ga devojčica,
Sestala ga pitala ga:
„Kam se šečeš mladi junak?“
Ja se šečem jalve gledat.
„Ne šeči se jalve gledat!“
Tvoja jalva posehnila,
Tvoja roža povenila.“
Junaku se ne vjeruje,
Neg' on šeče jalve gledat.
Kad' se dojde malo bližje,
Ne more se bližje doiti
Od višine vite jalve
I belobe bele rože.

(Gl. Štrekelj III. 5038.)

56. „GREMO V GORO VIŠE.“

Grličica grkovala,
Grkujuči zrnce brala.
Izrastla je žuta vrba,
Pod njom raste lipa ruža.
Tebe otje potrgati
Junakovi na klobuke
I dekliči na iglice.

Sad' mi gremo v goro više,
V goro više, na obrše.
V gori čemo vince piti
Iz polička i sudička,
Lipo vince muškatela:
Požegnal ga dragi Jezus,
Marija ga natočila.

(Gl. Štrekelj 5047.)

57. MARIJA NAJLEPŠA
ROŽICA, TIČICA, TRTICA.

Kar sem koli sveta prošel,
Take rož'ce nisem našel,
Kot si rož'ca, o Marija!
Žegnaj, žegnaj, o Marija,
Žitno polje, vinske gore,
O ti naša rožica!

Kar sem koli loze prošel,
Take tič'ce nisem našel,
Kot si tič'ca, o Marija!
Žegnaj, žegnaj, o Marija,
Žitno polje, vinske gore,
Oj ti naša tičica!

Kar sem koli gore prošel,
Take trte nisem našel,
Kot si trta, o Marija!
Žegnaj, žegnaj, o Marija,
Žitno polje, vinske gore,
Oj ti naša trtica!
(Gl. Štrekelj III. 5051.)

58. JEZUS JE OBDELVAL VINOGRAD.

Jezus je sadil vinograd, vinograd,
Jezus je sadil vinograd.
S kim je on sadil vinograd, vinograd,
S kim je on sadil vinograd?
S svojo preljubo materjo, materjo,
S svojo preljubo materjo,
Ljubo dvico Marijo.

V nadaljnji pesmi pa se deva namestu besede „sasil“
stavil, rezal, vezal, kopal. (Gl. Štrekelj III. 5054.)

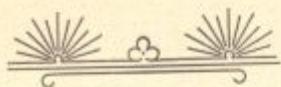

59. DAR ZA ROSNO ROŽO.

Izrasla je rosna roža
Na sred' polja širokega.
Za 'no rožo nikdo nezna,
Samo jedan mladi junak.
Ustal se je rano v jutro,
Rano v jutro pred sunašcem.
Utrgal je rosno rožo,
Nesel jo je kralju na dar.
Mladi kralj je trdo spaval;
Kraljica ga tiho budi:
Naj se stane mladi kralje!
Ive je jen dar donesel,
Dar donesel rosno rožo.
Kaj mu čemo darovati?
Daroval mu dugo puško.
Lepa hvala na tem daru,
Tega dara doma imam!
Daroval mu kunjo kapo.
Lepa hvala na tem daru,
Tega dara doma imam!
Daroval mu devojčico,
Lepo, tanko i visoko,
Lepo, belo i rumeno.
Lepa hvala na tem daru,
Tega dara doma nimam!

(Gl. Štrekelj III. 5079.)

C. Three stylized geometric shapes, possibly representing letters or symbols, arranged horizontally.

c) ZDRAVICE.

60. SLADKOST VINSKE TRTE.

Vsa drevesa so preslaba,
Ki b' rodila to sladkost,
Kakor le ta vinska trta,
Ki nam daje kraht in moč.

Bratec ak' si na težavah,
Saj ti hoč'mo pomagat'.
Kaj češ kruha ino vina?
Pride Jezus na altar.
Ti si tukaj, Jezus unkraj,
Da z Marijo v nebesa greš.

61. ZDRAVICA.

Ki bi volja božja b'la,
Da b' nikoli noč ne b'la!
Da bi solnce sijalo,
Ki je najbolj gorko!

Pa volja božja ni,
Naj gre noč naprej!
Pa volja božja ni,
Naj gre noč naprej!

Poglej bratec kaj imaš!
Tega vinca en glaž.
Tega vinca en glaž,
Še hvala, da ga imaš.

Te farbe je lepe,
Kakor čisto zlato.
Tega žmaha še boljš'ga,
Čast hvala Bogu!

Le pijmo ga, le pijmo,
Saj za drugo ni!
Da bi Bog dal, da bi Bog dal,
Da bi ga še zanaprej!

62. ZDRAVICA.

Pasel sem, pasel
Krav'ce tri.
Nikdar štiri,
Vselej tri.
Čadko, rumenko,
Čadke ni,
Rumenke ni.
Žuli ga, žuli
I — — — ti!

63. ZDRAVICA.

Pijte bratci vince,
Naj vódica stoji!
Vodica je hladna,
Srcu zdrava ni.
Glejte bratci mene!
Ker sem vodo pil,
Zdaj moram umreti,
V črno zemljo it'.
Kopajte mi jamo
U moj vinograd!
Nožice mi den'te,
Pod vinsko trtico!
Glavico mi den'te
Pod vinsko pipico!
Naj se duša krepi,
Kaj se telo ni!

Štehelj 6025

64. ZDRAVICA.

Vino, vino, vinilo,
Sinoč' si me ginilo,
Simo tamo turalo,
I po blatu guralo.

O vino, vino,
Ti si meni krivo!
Da nisem tebe pil,
Ne b' ovde v blatu gnil.

Dok sem imel bank sem daval,
Po tri noči nisem spaval.
Od Keca do Aduta,
Dok sem ostal brez kaputa.

Na kaputi tristo krpa,
Vsaki dužnik svojo drpa.
Vsaki dužnik svojo drpa,
Da sem ostal brez kaputa.

Štehelj 6049

65. TIČICA POJE O KLASU IN TRTICI.

Tičica je priletela
Iz dežele Štajarske,
Prav lepo je zapela
Od hribca solnčnega.

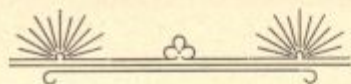
Od t'ga šeničnega klasa,
Ki je Jezusovo telo,
Ki nobena sveta maša
Brez tega ne mini.

Tičica je priletela
Iz dežele Štajarske,
Prav lepo je zapela
Od te vinske trtice.

Od te vinske trtice
Ki je Jezusova kri,
Ki nobena sveta maša
Brez tega ne mini.

Šteherj 1923

C.

č) POSMRTNICE.

66. UMRETI BO MORALA.

Pojte, pojte tičice,
Vesele bodite,
Jaz bi tudi pela,
Pa sem močno žalostna.

Jaz bom mogla umret'
Od velike žalosti,
In bom mogla umret',
Vzet' od sveta slovo.

Tamkaj me zanesite
Na ta žegnan britof,
In me zakopajte
Pred ta cerkveni prag!

'Z moj'ga grobka bodo zrastle
Prav lepe rož'ce tri.
'Z moj'ga grobka bodo zrastle
Prav lepe rož'ce tri.

Ta prva je Bog oče,
Ta druga sveti Duh,
Ta tretja je moj ženin,
Ljub' ženin Jezus moj.

67. DEKLICA UMRLA PRED ZAKONOM.

Poslušaj, poslušaj preljub moj kristjan,
Ker danes ti hočem eno pesem zapet',
Od ene mlade deklice,
Ki danes umrla mi je.

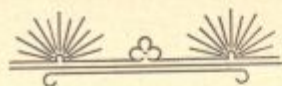
Jutri je ho'la v svet zakon stopit',
Drugim dekletom veselje nar'dit'.
Pa prišla je štima od Boga,
Da mora iti iz tega sveta.

Glej dekle, glej dekle, grob odprt ti stoji,
Kjer dekle ležala zdaj boš ti!
Marija devica na strani stoji,
V desni ročici lep krancelj drži.

Ga hoče dekletu šenkati,
Da pride v presveto nebo.

Štehelj 6359

Č.
POBOŽNE IN
 MORALNE.

68. VELIKONOČNA. *)

(Cerkvena.)

Srečno veseli skoz' božjo pomoč,
Da smo dočakali veliko noč.
Ker je dan's ta spomin,
Stal od smrti božji sin.
Čast, hvalo Bogu,
Recimo tako!

Zdaj bi pa radi poslušali vi,
Da bi vam pisanke talali mi.
Pisanke talati
Hoč'mo pokazati,
Ker dan's je ta dan
Teh svetih pet ran.

Gospodu kaplanu talam najprej.
Njim bo talana pisanka zdej:
Pisanka zlat keljuh,
Notri bo špiža vseh,
Svet rešnjo telo,
Ki nas špižalo bo.

*) Tudi to pesem je pel v cerkvi pred kakimi 45. leti tukajšnji organist Frančišek Šeringer, ki jo je najbrž tudi sam zložil. Naj se tudi tu ohrani, če tudi ni narodna.

Kaj čem pa možem za pisanke dat'?
Trnjevo krono bi talal njim rad.
Tisto na glav' nosit',
Prave modrosti bit',
Jezus je sam
Pokazal to vam.

Kaj čem pa ženam za pisanke dat'?
Devico Marijo, ki je žalostna b'la.
Nji je bil Jezus vzet,
Umrli je na križ' razpet.
Rec'te ta čas:
Bog smil' se čez nas!

Kaj čem pa fantom za pisanke dat'?
Jezusovo srce bi talal njim rad.
Čisto, sveto živet',
U ljubezni goreť,
Jezus je sam
Pokazal to vam.

Kaj čem dekletom za pisanke dat'?
Kdo si kaj more lepšega 'zbrat',
Kakor je Jezus naš,
On naj bo ženin vaš.
Krancelj bo zlat
V nebesih enkrat.

Kaj čem grešnikom za pisanke dat' ?
Jezusov križ bi talal jim rad,
Skoz' Jezusov križ,
Grešnik te prosim,
Da greh zapustiš.

69. VELIKA MAŠA.

Petelinček lepo poje
Od veselja nebeškega.
Jutri bo pa vel'ka maša,
Bo Marija v nebesa šla.

In za saboj bo peljala
Vse te fante ledične.
Ona jim bo tam delila
Vsim te zlate pušeljce.

In za saboj bo peljala
Vsa dekleta ledična.
Ona jim bo tam delila
Vsim te rdeče kranceljne.

In za saboj bo peljala
Vse te žene zakonske.
Ona jim bo tam delila
Vse te bele lilije.

In za saboj bo peljala
Vse te može zakonske.
Ona jim bo tam delila
Vse te plave lilije.

Štehelj 6517

70. „RASTI ROŽMARIN!“

Rasti, rasti rožmarin,
Da si pušeljč naredim,
Da ja pojdem naprej ž njim!
Po ti cesti zidani,
Z drobnim peskom sipani,
Kud se šeču romari,
Vsi nebeški angeli.
Lipu gloriju pojejo,
Bogu falo dajejo.

Strehely 6681

71. JEZUSOVA MLADOST IN TRPLJENJE.

I.

O lepa rož'ca Marija,
Skozi vas solnce sije
V zimi in v letu,
Po vsem voljenem svetu.
Angel zapoje, Marijo zazove:
„Stan'te, stan'te gor Marija,
Vaš ljubi Jezus sinek vas kliče.“
Marija so gori hitro vstali
In so Jezusa prenašali.
In Jezus je odgovoril:
„Kdor bi to molitvico izmolil
Vsaki mladi petek,
Vsako mlado soboto,
Vsako mlado nedeljo,
Bi tri dušice iz vic izpeljal:
Prvo očetovo,
Drugo materino,
Tretjo pa sam svojo.

Šteherj 6571

II.

Jezus je zjutraj zgodaj vstal,
Stopil na svoje svete nožice,
Umil je svoje svete ročice.

Tam je šel na vrt Gecemane,
Je izmolil jeno majhno molitvico.
Kadar ga Judje zaslišijo,
Ga jemledo in peljado
V Janezovo hišo.
V Janezovo hišo,
Rihtarjevo hišo.
Tam mu še odgovor dajo:
„Tam pri vodi Jordanu
Ga že en les čaka
Na Jezusovo težavo.“
Ko to Marija zasliši,
Ona omegli, na tla pade
In progovori Janezu:
„Janez, Janez pejmo van,
Da še vidimo Jezusa živega.“
Janez je rekel Mariji:
„Žena, žena, kaj ne veš,
Da po noči van ne smeš!
Naj petelinček odpoje polnoči,
Naj mežnar odzvoni beli dan,
Naj svitla danica gori pride.“
Marija in Janez sta šla
Prot' enemu mrzlemu studentu.
Tam je stala jena mlada Judinja.
„Dobro jutro mlada Judinja!“
Ona je pa molčala,

Ko da bi slišala ne b'la.
„O tiho, tiho, mlada Judinja,
Ti boš po meni žalovala,
Ker ne boš nebeškega kraljestva vid'la.“
„Oh kako bom jest po teb' žalovala,
Ker se vse judovsko mesto veseli,
Ker bodo Jezusa križali,
Jezusa Nazarenskega.“
Tam so Jezusa pribili
Za njegove svete ročice.
Potegnili so ga
Za njegove svete nožice,
Da so vse žile in kite pokale.
Marija je pod križem stala,
In krilce je gori držala.
Notri je tekla sveta rešnja kri,
Sveta rešnja, farbna, rožna kri.
Šla Marija na visoke gore,
In je pokropila in je rekla:
„Tod bo rastla vinska trtica.“
Šla je Marija v ravno polje,
In je pokropila in je rekla:
„Tod bo rastla rumena šeničica.
Kadar se bodo ti zakramenti delili,
In kdor jih bo po vrednem sprejemal,
In molil vsaki mladi petek,
In molil vsako mlado soboto,

In molil vsako mlado nedeljo,
Bo tri dušice iz vic izpeljal:
Prvo očetovo,
Drugo materino,
Tretjo pa samo svojo."

Štehelj 6587

72. ŽAL. ROŽNI VENEC V PESMI.

Marija rajža ino gre
Po tem mestu širokem.
Zagledala je svitlo luč.
„Dobro jutro, možički!“

„Bog daj, Bog daj, žena ti!“
„Kam se spravljate, možički?
V celem mestu luči ni,
Samo pri vas gorijo tri.“

„Mi se spravljamo Jezusa lovit.“
„Hod' te, hod' te ga lovit!
Le po lahko ga lovite,
Da Jezus laglje pretrpi!“

„Kaj tebi Jezus, žena ti?“
„Meni ni Jezus celo nič,
Meni se smili mladen'č.“

V nadaljnji pesmi pa se ponavljajo zmirom kitice 1.,
2. in 4. Tretja pa se spreminja tako-le:

„Mi se spravljamo Jezusa gajžljat.“
„Hod' te, hod' te ga gajžlat!
Le po lahko ga gajžlajte,
Da Jezus laglje pretrpi!“

„Mi se spravljamo Jezusa kronat.“

„Hod'te, hod'te ga kronat!

Le po lahko ga kronajte.

Da Jezus laglje pretrpi!“

„Mi se spravljamo Jezusu križa tesat'.“

„Hod'te, hod'te, ga delajte,

Tankega, lahkega delajte,

Da Jezus laglje nosil bo!“

„Mi se spravljamo Jezusa na križ pribijat'.“

„Hod'te, hod'te ga pribiti,

Usmiljeno ž njim delajte,

Da Jezus laglje trpel bo!“

Štehelj 6460

73. „EN HRIBČEK SE TRESE.“

En hribček se trese,
Ker Jezus križ nese,
Je krvavi pot potil.

Tri rož'ce so zrastle
Za verne kristjane,
U vence spletene,
Od Marije posvečene.

Ta prva je Jezus,
Ta druga sveti Jožef,
Ta tretja je Marija,
Prosi za nas Boga!

Štečelj 6489

74. SEDEM ŽALOSTI MARIJE DEV.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Prva žalost majke božje,
Da so sina lovili.
Vsi angelci so plakali,
Sam se grešnik je smijal.
Grešni človek, puščaj smehe,
zmišljaj grehe,
Pojdi ti za Jezusom!

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Druga žalost majke božje,
Da so sinka gajžlali.
Vsi angelci itd.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Tretja žalost majke božje,
Da so sinka kronali.
Vsi angelci itd.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Četrta žalost majke božje,
Da sin je težek križ nosil.
Vsi angelci itd.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Peta žalost majke božje,
Da so sinka križali.
Vsi angelci itd.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Šesta žalost majke božje,
Da so sinka s križa snemali.
Vsi angelci itd.

Lepa roža, majka božja
Sedem svetih žalosti.
Sedma žalost majke božje,
Da so sinka v grob polagali.
Vsi angelci itd.

Štehelj 6456

75. FANT MARIJIN SIN.

Poslušajte mene vsi ljudi,
Poslušajte žene in muži!
Bom veselo pesem vam zapel,
Ki sem fantič mlad in prav vesel.

Oh zakaj bi ja vesel ne bil,
Ker Boga hvalim in častim!
Dokler sem nedolžen in še mlad,
Bodi Bogu hvala tisučkrat!

Žlahtna rožica in rožmarin,
Še žlahtnejši fant Marijin sin.
Če sta čista duša in telo,
Ljuba mati mu Marija bo.

Proč, le proč, hudobni fanti vi,
Modrijani in posvetneži!
Nič ne maram jaz za prazen smeh,
Ni za vaše dejanje, ki je greh.

76. JEZUS, MLADENIČEV
POTNI TOVARIŠ.

Mladen'č se bom na pot podal,
Koga si bom za tovar'ša zbral.
Oh pač noben'ga družega,
Kakor le Jezusa samega.

Mladen'č se je na pot podal,
Je Jezusa saboj pozval.
Mladen'č pride na neznano pot,
Naprej ne ve, nazaj ne sme.

Ne boj se ne mladenič moj,
Saj Jezus varuh je s teboj.
Mladenič pride na goro.
Vse neznano je okrog.

Se razgleda po dolinah,
Se razgleda po planinah,
In vendar se naprej poda.
Saj Jezusa pri seb' ima.

Mladenič sreča pa nesrečo,
In nesreča mu veli:
„Kam pa greš, mladenič ti?“
„Kam grem, ne vem, pa Jezus ve.“

„O srečen si mladenič ti,
Ki dobrega tovar'ša imaš.
Ko ne b' imel tovar'ša dobrega,
Pa ne bi šel naprej.“

„Jaz grem naprej v tuji kraj,
Ki zemlja nima od tega,
Naj hvali duša Jezusa,
Mi dobrega tovariša.

On me je var'val in me bo.
In spremljal me povsod'.
O hvali duša Jezusa,
Hvali svojega Boga!“

77. „NA SVET NIČ LUŠNO NI.“

Sam Bog ve, kako je to,
Da na svet' nič lušno ni?
Kamor človek se poda,
Vesel'ga ni srca.

Naj bo zima, al' po let',
Zmirom sliš'mo tičke pet',
Tičke pet in rož'ce cvest'
Okol po travnikih.

Rož'ce le enmal' cveto,
Drevje se posuši.
Ravno tako smo ljudi mi,
Starost' se vsak boji.

Ravno tako ste fanti vi,
Seb' se mogli bližati,
Da b' pušeljc svoj obvar'vali,
Da b' ž njim v nebesa šli.

Ravno tako dekleta vi,
Seb' se mogli bližati,
Da b' krancelj svoj obvar'vali.
Ž njim v nebesa šli.

78. MARIJA SKRBI ZA ME.

Bog oče nebeški
V nebesih sedi,
On doli gleda,
Kak' grešnik živi.

Če lepo boš živel,
Še lepše boš umrl.
Če grdo boš živel,
Še grše boš umrl.

Ena tičica mi poje,
Ki na veji sedi:
„Ne sejem, ne žanjem,
Pa vendar živim.“

Eno mater jaz imam,
Ki skrbi za me.
Marija Devica
To sladko ime.

Častimo, molimo
Marij'no ime,
Globok' ga zapiš'mo
Not' v svoje srce!

79. SV. MATEVŽ GLEDA Z NEBES.

Sveti Matevž v nebesih sedi,
En pisan legištár v rokah drži.
On doli nas gleda na črno zemljo,
Na črno zemljo, na mater božjo.

Ta prvi steber nagnjen stoji,
Nagnili so ga zakonski moží.
Po drugih ženah gledajo,
Naglavne grehe delajo.

Ta drugi steber nagnjen stoji,
Nagnile so ga zakonske žene.
Po drugih možih gledajo,
Naglavne grehe delajo.

Ta tretji steber nagnjen stoji,
Nagnili so ga fantíči mladi.
Po drugih dekličih gledajo,
Naglavne grehe delajo.

Četrty steber nagnjen stoji,
Nagnili so ga dekličí mladi,
Po drugih fantíčih gledajo,
Naglavne grehe delajo.

Čudo veliko je le to,
Da je na zemlji zeleno.

80. KAZEN ZA NESPODOBNO VEDENJE V CERKVI.

Edna mlada deklica
K maši je hodila.
K maši rada hodila,
Pa Boga nič molila.

Na moški spol se ozirala,
Da b' se komu dopadla.
Bogu se je dosti vid'lo,
Pošlje silno ji bolezen.

Pošljejo po dohtorja,
Da bi ji kaj pomogel.
Dohtar pride, al' zaman,
Ne more nič ji pomagat'.

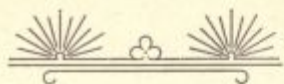
Pošljejo po mašnika,
Da jo z Bogom spravi.
Mašnik pride, al' zaman,
Ne more z Bogom spraviti' jo.

Deklica res umrla je,
Na pare je zravnana.
Zvečer jo pokopljejo,
Zjutraj je že vani b'la.

Pošljejo po mašnika,
Da bi jo nazaj spravil.
Mašnik pride hitro dam,
Zgovori par besedic :

„Kdor je tisto dušo vzel,
Naj vzame tudi truplo.“
Dva pesička pridejo,
Odnesejo to truplo.

D.
VOJAŠKE.

81. SIN GRE V VOJAKE.

Spomlad prihaja, zeleni,

Pa vsaka tička žvrgoli.

Jena mi poje prav žalostno

Na mojo rajžico.

Z Bogom, adijo, očka vi,

Kol'kokrat ste m' kruha dajali,

Sem mislil zmir', da bom pri vas,

Pa moram rajžati od vas.

Z Bogom, adijo, mam'ca vi,

Kol'kokrat ste m' kruha dajali,

Sem mislil zmir', da bom pri vas,

Pa moram rajžati od vas.

Z Bogom, adijo, sestra, brat,

Mor'bit se vid'mo zadnjikrat,

Če me zadene oster meč,

Nazaj ne bo me več.

Z Bogom, adijo, hišica,

U njej je bela postelj'ca.

Kol'kokrat sem se na njoj naspal.

Zdaj bom pa v kosarni stal.

šchely 6253

82. VSAK MORA BIT VOJAK.

Prišle so z Graca cajtinge
Od cesarja do mene,
Da bo mogel bit' vsak soldat,
Naj bo reven al' bogat.

Jaz bom pobič najpoprej,
Ki nimam očeta in matere.
Nimam očeta ni matere,
In te druge žlahte nič.

Marija ti s Šmarne gore
Potroštaj zdaj moje srce!
Dokler sem v tem kraju bil,
Sem večkrat tvoj romar bil.
Zdaj grem 'z tega kraja preč,
Pa ne bom tvoj romar več.

Shechely 6202

83. VOJAKOVO SLOVO.

Sem komaj star osemnajst let,
Že hoče me cesar na vojsko imet'.
Saj jest sem premlad za biti vojak,
Ne morem še gvera nosit'.

Oče in mati prav žalostni so,
Ker vid'jo fantiče, preoblečeni so,
Preoblečeni so, zavahtani so,
Za vojsko pripravljeni so.

Oče in mati vas prosim lepo,
Nikar' ne zamer'te, bom jemal slovo,
Bom jemal slovo, podal vam roko,
Saj nisem še nikdar tako.

Vi bratje in sestre vas prosim lepo,
Podajte mi svojo desno roko,
Da vzamem slovo, da vzamem slovo,
Saj nisem še nikdar tako.

Od fantov, dekletov bom jemal slovo,
Od fantov, dekletov, od ledik stano,
Bom jemal slovo, bom jemal slovo,
Saj nišem še nikdar tako.

Od farnih zvonov bom jemal slovo,
Ker so mi tak' dolgo zvonili,
Bom jemal slovo, bom jemal slovo,
Saj nisem še nikdar tako.

O Jezus, Marija vas prosim lepo,
Tolažita mene v težavah vedno!
Varujte le me in vodita me,
Da pridem gor v sveto nebo!

Štehelj 6960

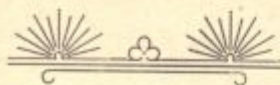

84. REGRUTI SE TOŽIJO

Lipo ti je rano uraniti
Suprot' zori, kad' slavički pojo.
Slavič viče i na vojnu kliče,
Pred na vojnu, potlej u livadu.
U livadi trava povaljena.
Niso mi je vile povalile,
Povalili mladi regulaši
Dugom puškom, svetlim baganetom.

„Oj regruti, kaj ste tako žuti?“
„Kako neč'mo aj mi biti žuti,
Kad so naši oficiri ljuti!
Rano gone, ručevat' ne dado.
Da je bliža naša mila majka,
Ona bi nam vsako dobo dala,
V jutro rano i u dobo kasno.““

E.

RAZLIČNE.

Hodi moja, da idemo doma!

Neču moja, zakaj ni me volja;
Zak' ja imam huđu vujnu doma,
Huđu vujnu, huđega dragega.
Cel dan pije, večer ljubu bije.
Još ne bije, kot se ljube biju,
Neg' je bije, kot se sluge biju,
Da odpade meso i košulja.

86. KAKO SE NOSIJO V PETRINJI.

„Aj Korana, 'ladna voda moja,
Ti si mene sinoč prevarila.
Na tebi su tri brodova bila:
V jednom brodu jalva i košuta,
I u drugem junak i divojka,
I u trećem vila prebijela.“
Još mi vila tako govorila:
„Hodi gremo doli u Petrinu,
Bumu vidli, kak' se doli nose.“
Oženjenci vezane opance,
I snašice strgane kopice.
Momci nose čizme do kolena,
I devojke pisane postolce.

87. NAROBÉ SVET.

Stara baba gube žanje,
Muž korenje pleve.
Stari dede žabe pase,
Sin pa puže strelja.

Vsi studenci so presahli,
Same luže 'zvirajo.
Vsa dekleta so pomrla,
Same babe rajajo.
Primi žabo, vdari babo,
Kaj bo baba rajala!

Štehelj 7762

III.

Vraže, prazne vere,
narodni običaji.

Novo leto. 1. jan. Na novo leto dajo živini, vsaki glavi po kos božičnika.

Ako pride na novo leto najprvo moški v hišo, bo leto srečno za hišo, ako pa pride ženska, bo nesrečno.

Če je prvorojeno dete v fari ženskega spola, umrl bo župnik še tisto leto.

Prvega prosinca in zadnjega sušca je najhujša zima.

Sv. Trije Kralji. 6. jan. Tudi ta dan davajo živini, predno ji začno polagati, po kos božičnika.

Sv. Anton. 17. jan. Ta dan nič ne vozijo s živino, ker tega svetnika posebno častijo kot varuha živine.

Sv. Vincencij. 22. jan. Tudi ta dan navadno ne vprezajo živine.

Ako sv. Vincencija dan solnce sije, slobodno se v vsaki mlaki žito (proso) seje.

Če se na sv. Vincencija dan le toliko solnca pokaže, kar bi mogel kedo konja osedlati, je to znamenje, da bo isto leto dobro vino.

Ta dan gre gospodar v svoje trtje in obreže navadno po tri trte. Seboj pa vzame po kos božičnika, ki ga je nalašč za ta dan prihranil. Za tem trtje dobro rodi.

Spreobrnjenje sv. Pavla. 25. jan. Tudi ta dan večinoma ne vozijo s živino, da ne oboli.

Svečnica. 2. febr. Na Svečnico pade prva iskra v zemljo.

Ako na Svečnico burja vleče, bo dobro leto, ako jug, bo slabo.

Ako na Svečnico jug drži, bo še huda zima.

Ako zapihuje ta dan jug sveče, potem nebo obrodil fižol.

Ta dan tudi pazijo, kam se okrene plamen na svečah. Od tiste strani imajo potem vse leto vetrovi svojo moč.

Na Svečnico pride jazbec iz jame pogledat vreme. Ako vidi lepo vreme, gre še dalje v jamo, ako pa je grdo, ne gre več nazaj, ker ve, da bo odslej lepo in toplo.

Sv. Blaž. 3. febr. „Na Blaževo je vsega blága (živine) god“ pravijo, za to ta dan nikdo nič ne dela s živino.

Sv. Valentin. 14. febr. Na Valentinovo je prvi spomladni dan.

Sv. Petra stol v Ant. 22. febr. Kakovo vreme je ta dan, takovo bo potem mesec dan.

Pustni torek. Ako pustne dni dežuje, bo dosti fižola.

Ako pride na pust najprvo ženska v hišo, bo debela repa.

Ako se ta dan hiša večkrat pomete, bo debelejša repa. Smeti pa vrzi na razpotja, potem ne bo bolh v hiši.

Ta dan ne daj kokošim nič zobati, da ne bodo potem požrešne čez leto.

Turšico, ki si jo ostavil za seme, robkaj ta dan, potem ti bo dobro obrodila. Ako jo robkaš pred solnčnim vzhodom, potem bo imela na njivi mir pred jazbecem.

Mast od kokoši, ki jih peko ta dan, je dobro shraniti. Ako imaš jarbolec, namaži se ž njo, vale ti bo odlahnilo.

Pepelnica. Ako se ta dan pred solnčnim vzhodom poškropi po vrtu s pominjami od pustnega torka, potem krt ne rije po zemlji.

Na pepelnico pred solnčnim vzhodom vzemi koso in trkaj na njo s kakim drvom ter hodi okoli svojega posestva. To leto ti potem lisica ne bo kradla kokoši.

Štiridesetdanski post = kórizma. Kjer pada v štiridesetdanskem postu sólika, tam bo pobila po letu toča.

Cvetna nedelja. Na cvetno nedeljo devajo v butare po tri leskove šibe enega leta, bršljina, drenóvine, brinja, bodljaja, mácik in krčelj ali kuč. Zadnje dvoje pa za to, da je potem živina zdraveja. S temi tremi šibami tepo potem živino, ko gre prvič na pašo, z eno krave, z drugo voli in s tretjo ovce. Ako se napravlja k hudemu vremenu, deni na ogenj teh blagoslovljenih macik, drenóvine in pa habdóvine od ivanjske noči ter blagoslovljenih kosti. To bo pregnalo nevihto, da ne bo pobila toča.

Veliki petek. Ako je ta dan lepo vreme, bo potem vse leto zemlja ugodna za vsako delo. Ako pa dežuje, bo sušno leto in slive (češplje) bodo pišive (črvice).

Ako ti katero sadno drevo neče roditi, pojdi veliki petek pred solnčnim vzhodom pod nje in zamahni s sikiro trikrat proti njegovemu deblu. Potem ti bo rodno.

Velika sobota. Ako se trese nerodovitno sadno drevo veliko soboto, ko se zopet zvonovi oglasijo, potem zopet rodi.

Kosti od mesa velikonočnega jagnjeta, ki se blagoslavlja veliko soboto, je dobro shraniti. Ako dobi govedo belo okó, vzemi te blagoslovljene kosti, sežgi jih in steri v prah ter ta prah natrosi v oko. Govedo ti bo ozdravilo.

Velikonočna nedelja = **vúzem**. Na vúzemsko nedeljo puščajo ovce na njive, da šenico pristrižejo. Potem ne morejo coprnice klasju škodovati.

Lupine od vúzemskih pisanic (pirhov) vrzi na kraj, kjer so gadje in prošli bodo. Deni jih po hiši za strop ali zloge, potem ne boš imel ne stenic, ne žoharjev.

Vnebohod = **križi, križevo**. Na križevo ne smejo krave pred solnčnim vzhodom na pašo, sicer izgubijo mleko, ker jih molzejo čarovnice.

Ta dan dobi vsak pastir in pastirica na pašo kaj seboj. Zjutraj navadno sira, kruha, jajec, žganja; popoldne pa kaj suhega mesa, navadno ókrak (kračo) in vina. Ako gospodar tega nima pri hiši, si je kupi ali izposodi. Ta dan imajo pastirji že od nekdanj „gostije“. Za to se pa tega dne že davno prej veselijo.

Kedor ta dan vso obleko narobe obleče, spozna vse coprnice.

Binkoštna nedelja = **trjáki**. Ako prineseš na trjake pred solnčnim vzhodom žbanjo (škaf) vode in umesiš ž njo za kvase, ti bo kruh po teh kvasih izvrstno shajal.

Sv. Gregor = **Grgur**. 12. Marca. Ako na Grgurjevo solnce na vedro vzide, če tudi samo toliko, kar bi konja oprtil, potem doneše kmetu

cel hleb kruha; ako pa na oblačno, mu pol hleba „stegne.“

Ta dan se ženijo tice. Za to pošiljajo stariši ta dan svoje otroke nalašč v grmovje, češ, da bodo dobili tam baril vina in povitice, kar je ostalo ticam od „pira“ (ženitnine).

Sv. Jurij — Jurijevo. 24. Aprila. Popoludne pred Jurijevem „vodijo“ še dandanes po več vaseh „Jurija“, ako je takrat že kaj zelenja. Več dečkov, navadno po 2—4, vzamejo malega dečka, starega po kakih 10—12 let, ovijejo ga vsega v zelenje, navadno bukovo in povežejo s sirobotom. Pravijo mu „zeleni Juraj“. Tega vodijo potem od hiše do hiše ter popevajo naslednjo pesem, za kar dobijo pri vsaki hiši kak dar, jajca ali novce. Pri tem igra navadno eden tudi na „múziko“ = orgljice.

Próšel je próšel, pisani vuzem,

Dóšel je dóšel, zéleni Juraj

Na zelenem konju,

Po zelenem polju.

Dónesel je, dónesel

Pedenj dugo travico,

Lakat dugo mladico.

Dajte mu, dajte!

Jurja darovajte!

Dajte mu pógače,

Da mu noge póskače!

Dajte mu vina,
Da mu ne bo zima!
Dajte mu pleče,
Da vam kaj ne reče!
Dajte mu rži,
Da se doma sprži!
Dajte mu jajec,
Da ga ne bo zajec!
Dajte mu hajde,
Kaj se doma najde!
Dajte mu žita,
Da se doma pita!
Dajte mu groš,
Da vam dojde još!
Dreta mi je u Ljubljani,
Šilo mi je u Metliki.
Dotle mi to zberemo,
Cokle si razderemo.

Ako kmalo ne dobijo daru, pa opomnijo gospodarja ali gospodinjo:

Haj, haj!
Bo li skoro kaj?

Ako je na Jurijevo lepo vreme, bo dosti vina. Od sv. Jurija pa do križevske srede tulili so še pred nekaj leti v Tribučah vsak večer pozno v noč na rogove. Zakaj, ne vedo povedati.

Sv. Filip in Jakob. 1. Maja. Sv. Filip napija, Sofija popija.

Sv. Sofija. 16. Maja. „Sofija — vino popija“ pravijo. Tega dne se namreč najbolj bojijo mraza, ki trto uniči in sv. Sofijo imajo za zadnji nevarni dan za mraz.

Sv. Florijan = Fúrijan. 4. Maja. Ta dan ne sadi fižola, da ti ga ne bo mraz „pofuril.“

Sv. Urban = Vrban. 25. Maja. Ta dan se ne sme delati nobena jed iz moke n. pr. kruh ali žganci, ker bi sicer kruh vse leto potem zadahnil ali se starnil.

Sv. Urban. 25. Maja. Sv. Vrban glive seje, sv. Prémož jih pa pobrana.

Sv. Vid. 15. Jun. Na Vidovo zjutraj pred solncem hodijo nekateri po ovsu („zubu“) rose brat v cunjo. To potem ožmo in ta tekočina je posebno dober lek, če bolijo koga oči. Samo namaže se ž njo, pa ozdravi.

Rojstvo sv. Jan. Krstnika = Ivanje, Kres. 24. jun. Na kresni večer škropijo z blagoslovljeno vodo po polju in med škropljenjem mečejo po polju tudi ivánčice (*chrysanthemum leucanthemum*). V krov pa vtikajo po vseh hišah steljo (praprot) in ivanjske rože (*spirea filipendula*). Na krov pa mečejo v mraku dekleta vence in kitice (pušeljce). Kateri venec ostane na strehi, ta se bo kmalu omožila.

Zvečer devajo v sito ivančice in sicer po toliko glavic, kolikor je ljudi pri hiši. Vsakemu določijo po eno, katero si dobro zapomni. Katerega ivančica uvene, ta bo potem prvi umrl. Drugi pa pravijo, da je isti velik grešnik.

Na Ivanje zvečer in po noči dekleta tudi „kresújejo“ t. j. popevajo pred hišami ivanjske pesmi. Ta dekleta se imenujejo „krésnice“. Navadno se zbero po štiri dekleta — pevke in si privzemo dečaka, ki piska na piščal, med tem ko one pojo. Ta se imenuje „piskar“. Ena krésnic pa nosi košarko, v katero spravljajo darove, ki jih dobijo za kresovanje, navadno jajca in novce. Pojo pa pesem tako, da za vsako kitico ponavljajo „Daj nam Bože dobro leto“ ali „Daj Bog, Marija dobro leto“.

Ta običaj kresovanja se je ohranil še skoraj po vseh vaseh tukajšnje fare. Če pa v kaki vasi ni deklet, ki bi znale „krésovati“, pa pridejo dekleta iz drugih vasi. Do zdaj sem zapisal te-le

„Ivanjske pesmi.“

I.

Bog daj, Bog daj dobar večer,
Za večerom dobro jutro!
Daj nam Bože dobro leto!
Tute jesu lepi dvori,

Lepi dvori ograjeni,
Ograjeni, pometeni;
Pomela je devojčica
Devojčica, lepa I — — —
Dajte, dajte, darovajte!
Daj nam Bože dobro leto!
Mi nimamo kada stati.
Mi smo nocoj malo spali,
Malo spali, rano vstali.

(Kadar dobe dar:)

Lepa hvala na tem daru,
Ki ga ste nam darovali!
Mi se od vas potočimo,
I vas Bogu izročimo.
Bog vas varuj i Marija,
Z lepim zdravljem i veseljem!

II.

Bog daj, Bog daj dober večer,
Daj nam Bože dobro leto!
Sprobudimo gospodarja!
Daj nam Bože dobro leto!
Cospodarja, gospodinjo.
Dajte, dajte, ne štentajte!
Mi nimamo kada stati.
Izraslo je runjka 'ruška

Na sred' sela širokega.
Pod njom su mi lipi stoli,
Pod njom su mi lipi gosti,
Lipi gosti Bog, Marija,
Sveti Petar, ključar božji.
V rukah nosi paličico.
Zahitil jo na 'ruščico.
Izpale su tri 'ruščice.
Jedna pala v naše selo,
Naše selo 'se veselo.
Druga pala v vinsku goru.
Vinska gora obrodila,
Vsaka trta po vedarce,
Grebenica tri, četiri.
Jadna pala v žitno polje.
Žitno polje obrodilo,
'saki snopek po kupljenik,
Rástavica tri, četiri.
Ka je pala v naše selo,
V našem selu divojčica.
Ona ima troje prosce:
Jene prosce od sunašca,
Druge ima od misečka,
Tretje ima od gospode.
Med sobom se divanijo,
Komu čedo 'čirko dati.
Najbolje je žarkom' suncu.

Misečko se premlajuje,
Gospoda su preohola,
Sunašte je 'se na miru.

III.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
Daj nam Bože dobro leto!
Za večerkom bolje jutro.
Obrodila čišnja — višnja.
Na dvor se je naklonila.
Tud' mi pala stoza mala.
Po nji šeču redovniki,
Redovniki i mašniki.
Dajte, dajte, gospodič'na!
Hvala, hvala, gospodič'na!

IV.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
Daj nam Bože dobro leto!
Za večerkom bolje jutro.
Lipa stoji prozelena,
Prozelena tratarica.
Na tratorki 'ladna senca.
Na senci je posteljica,
Na posteljci mladi junak,
Mladi junak sinko Janko.
Dajte, dajte, mila majko!
Hvala, hvala mila majko!

V.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
 Daj nam Bože dobro leto!
 Izrasla je jabučica
 Za altalom majke božje.
 Čuvala je čuvarica,
 Čuvarica majka božja.

VI.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
 Daj nam Bože dobro leto!
 Grličica grkovala,
 Z grkovanjem zrnice brala.
 Z gornjim oknom pod obokom,
 Pod oknom je posteljica,
 Na postelj'ci novomašnik
 Novomašnik sv. — — —

VII.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
 Daj nam Bože dobro leto!
 Za večerkom bolje jutro.
 Daj nam Bože dobro leto!
 Tute jeso lepi dvori,
 Lepi dvori pometeni.
 Pomele so devojčice,
 Devojčice Mare, Kate.

VIII.

Bog daj, Bog daj dobar večer!
Daj Bog, Marija dobro leto!
Mi smo nocoj malo spale,
Vaše polje varovale.
Varoval ga Bog, Marija,
Bog, Marija, sveti Ivan.
Pred hišo vam lepa senca,
Pod to senco lepa postelj,
Na nji leži Ivan, Mare.
Med njimi je lepa igra,
Lepa igra Bog, Marija.

Ako imajo v hiši neoženjenega dečaka, potem
pojo namestu: Pred hišo vam lepa senca i. dr.
tako-le:

Pred hišo je mlad javorek,
Doba bi ga oženiti
Z jedno mlado devojčico,
Da mu Bog dal štiri vole,
Da b' zorali široko polje,
Da b' rodilo klas, šenico.
Ko prejmo dar, zapoje:
Mi se od vas odločimo
In vas Bogu izročimo.
Varoval vas Bog, Marija,
Bog, Marija, sveti Ivan!

(To zadnjo [VIII.] pesem pojo v Tribučah, kjer imajo v cerkvi sv. Jan. Krstnika patrona, za to omenjajo v njej za Bogom in Marijo sv. Ivana.)

IX.

Izrasla je runka hruška,
Daj nam Bože dobro leto!
Na sred' polja širokega.
Mimo pala uzka stoza
Po njoj šeče sveti Peter.
V ruki ima paličico.
Hitil jo je na hruščico,
Sobalil je tri hruščice.
Prva pala v žitno polje.
Žitno polje obrodilo
Z lepim žitom i šenico.
Vsaki snopek po kupljenik,
Rastavica tri, četiri.
Druga pala v vinske gore.
Vinske gore obrodile
Z lepim vincem in rakijo.
Vsaka trta po kupljenik,
Grebenica tri po štiri.
Tretja pala v naše selo.
Naše selo obrodilo
Z lepim zdravljem i veseljem.

Sv. Elija = Ilija. 20. jul. O tem svetniku pripovedujejo, da je bil vojak. Ko je šel od vojakov domu, prišel je pred njega hudi duh v podobi njegovega najbližnjega soseda. In ta ga je nalagal, da ima njegov oče ž njegovo ženo dete. Ko pride Elija domu, mu pride naproti njegov oče. Elija ga ubije. Toda ko pride v svojo hišo, spozna, da ga je hudobni duh skušal in nalagal. Zato prosi Boga, da naj mu da puško, da bo vse hudobne duhove postreljal. Od takrat mrzi sv. Elija posebno na hudobne duhove in zato tako rad „strelja“.

Sv. Elija vprašuje v nebesih vedno druge svetnike, kedaj bo njegov god, pa mu neče tega nikdo povedati, ker bi ta dan potem preveč streljal.

Kadar grmi, vozi se sv. Elija v nebo.

Ako hočeš imeti dosti repe in da bo debela, sej jo na dan sv. Elije.

Ne meči pa ta dan nobene stvari pod streho, ne krme, ne stelje, da ti ne bo strela udarila v streho.

Sv. Jakob. 25. jul. Ako na „Jakovlje“ dežuje, pozeblo bo znanprej trtje ali po zimi, ali vspomladi.

Sv. Lavrencij. 10. avg. „Svetega Lavrenca vsaka voda izzdenča,“ pravi domači pregovor.

Sv. Janez glavosek. 29. avg. Na ta dan se ne smejo sekati zeljnate glave, ker bi se sicer spridilo zelje v kadi.

Sv. Mihael. 29. sept. Od sv. Mihaela do sv. Jurija („od Miholja do Jurjeva“) sme se, kakor mislijo, živina po vsem pasti, zlasti še prasci. Ti so po vsem prosti in hodijo okoli, če je zima ugodna, do sv. Jurija.

Vsi svetniki. 1. novb. Ta dan pogostijo gospodarji svoje pastirje ravno tako, kakor na križe.

Vernih duš dan = mrtvi godi. 2. novb. Ta dan se ženske ne smejo česati, ker bi jim ne segnili lasje v grobu.

Sv. Lenart. 6. novb. Kakeršno vreme je na Lenartovo, tako bo do Božiča.

Sv. Martin. 11. novb. Mártingske nóči vzemo blágu móči.

Martin na petek, ne bo debelega špeha.

Ako raca o sv. Martinu po snegu baca, hodila bo o sv. Treh Kraljih po prahu.

Če je ta dan lepo vreme, bo zanaprej dobro vino.

O sosednih Vlahih v Marindolu imajo naši ljudje ta le pregovor: „Márтинje pričemlje — Míkulje dókolje“ t. j. o sv. Martinu začno klati prasce, o sv. Nikolaju že dokoljejo, ker jih nimajo s čim dalje hraniti.

Brezmad. Spočetje M. D. 8. decb. Kakeršno vreme je ta dan, tako bo do Spreobr. sv. Pavla.

Sv. Lucija. 13. decb. Na „Lúčinje“ ne vozijo zato, da ne curi potem živini iz oči.

Sv. večer. 24. decb. Na sv. večer pogrinjajo mizo z belim prtom („robom“). Pod prt so devali nekdanj slame, a dandanes ne več. Na prt pa devajo ali na dva ali na vse štiri vogle po hlebec božičnika. Pod prt pa devajo po nekaj zrn različnih semen kakor pšenice, turšice, prosa, fižola. Ta semena imajo potem zdravilno moč. Ako imaš n. pr. jarbolec, vzemi od njih po troje, deni ja na žrjavico in s tem se podkadi. Pri tej priči boš ozdravil. — Ako daš tega zrnja kokošim, bodo raje nesle.

Deni pod prt, predno greš k polnočki, nož in ko prideš od sv. maše, vzemi ga izpod prta in ga hrani. Če imaš bezgavke, križaj se ž njim pod vratom in boš ozdravil. Ako pa deneš brus (oslò), križaj se ž njim, kadar te bolijo oči ali imaš ječmen na očesu. Mahom ti bo pomagalo.

Deni na prt denarja, vse leto ti ga ne bo potem manjkalo.

Ako hočeš izvedeti, v kateri fari bo prihodno leto toča pobila, deni zvečer, ko doneso luč v hišo, pod prt tri kupčke soli in si zapomni za vsak kupček ime ene sosednjih far. In ko prideš od polnočke domov, poglej pod prt. Ako se je kateri kupček raztopil, je to znamenje, da bo v isti fari pobila toča.

Na sv. večer ni dobro hoditi na lov. Neki kmet je šel sv. večer namestu k polnočki, na lov v Bukovlje. Tam je vstrelil pisanega mačka. Ko ga je prinesel na dom in ga mislil odreti, je naenkrat izginil. Mož pa je potem prav kmalu umrl.

Dva dečaka sta šla na sv. večer v lozo na zajce. Naenkrat zaslišita, da caplja zajec iz drage. Bil je strašno velik. Za tem pa je šla še nepregledna množica drugih zajcev. Dečaka hočeta streljati. Toda puški ne dasti ognja. To ne morejo biti pravični zajci, si mislita, ter bežita proti domu. Nasproti njima pa prileti neizmerno število črnih vran, ki so se njima „zapiljevale“ v oči.

Ako se katera deklica ne more omožiti, naj gre sv. večer, kadar vabi prvikrat k polnočki, v drvarnico po drva. Potem bo prišel gotovo ženin.

Na sv. večer ve vsako živinče, bo li prihodno leto ubito ali zaklano ali ne.

Ako sv. večer med polnočko okoli hiše kaj tolče ali ropota, kmalu bo kedo v hiši umrl.

Ako obide človek, ki pride od polnočke prvi domov, trikrat hišo in pogleda potem čez levo ramo skozi okno v hišo, vidi vse, kar se bo godilo v njej prihodno leto. Ako bo kdo umrl, vidi mirtvaško rakev.

Sv. večer gori v vsaki hiši vso noč luč in je ne ugasnejo do belega dne.

Ko gredo k polnočki navadno tudi streljajo s pištolami. A ta navada se vedno bolj opušča.

Med polnočko naj bo eden od hiše doma. Preje naj pripravi od vsake krme nekaj v koš in to naj dene v hlev in naj dobro pazi, da mu ne bi kdo tega odnesel, ker bi mu odnesel srečo. In ravno o polunoči naj položi to blágu. Potem se mu bo dobro redilo in bo imel srečo pri njem.

Pri polnočki pazijo, kam zaganja veter sveče. Od tam ima veter potem vse leto moč.

Duhovnik, ki mašuje o polunoči, ne sme potegniti ko bere evangelij, mašno knjigo k sebi, da potem toča ne pobije po fari.

Ako med polnočko na altarju sveča ugasne, umrl bo kmalu duhovnik, ki mašuje.

Na mizo so devali nekđaj tudi še kupico vina, ki je stalo vso noč na mizi. Mislili so, da so hodile potem duše iz vic to vino pit. Dandanes tega več ne verujejo, a po nekodi še puščajo kupico vina med polnočko na mizi, a po polnočki jo izpijejo.

Božič. 25. decb. Ako se človek, ki pride na Božič prvi v hišo, hitro usede na stol, bo dobra letina za kokoši in bodo rade nesle.

Na Božič ne jej jabolk, da ne dobiš lišaja.

V kaki starosti je luna na Božič, take starosti ljudje bodo potem prihodno leto mrli. Ako

je mlad mesec, mrli bodo mladi ljudje; ako je star, mrli bodo stari.

Na Božič hodili so nekdanj tudi po tukajšnji fari koledovat, a dandanes se je ta običaj opustil. Včasih pridejo pa vendarle še sosednji Vlasi iz Marindola in Bojanec v naše vasi koledovat. Od nekdanjih kolednic zapisal sem ti-le:

I.

Dobar dan gospodar,
Bog ti dobre gosti dal!
Pred hižom ti kitica,
Na kitici kapica,
Na kapici tičica,
Ka ti lepo poje,
Dobro leto zove.
Podaj komad kruha
I pa pehar vina.

II.

Dobar dan gospodar,
Bog ti dobre gosti dal!
Pred dvorom ti zelen bor,
Na dvoru ti šest volov,
Med volovi vranjec konj.
Na vrancu je sedlašce,
Na sedlašču sinek tvoj.

Na sinku ti kapica,
Na kapici kitica,
Na kitici tičica.
Tičica ti lepo poje,
Dobro leto zove.

Sv. Štefan. 26. decb. Ta dan pobero z mize vse mrvine (drobtine) in jih shranijo. Ako krava ne more teliti, dado ji za orehovo lupino teh mrvin. Za njimi lahko teli.

* * *

Med dnevi imajo nekatere za srečne in druge za nesrečne. Toda v tem niso edini. Ena vas ima ene za srečne, a druga zopet druge. Tako n. pr. pravijo v Tribučah: torek, četrtek in petek so moški dnevi in nesrečni. Ta dan ne kupuj in ne vodi k hiši živine. Ne boš imel sreče pri njej. Drugi dnevi v tednu pa so ženski, toraj srečni. A v Selih pa pravijo, da so nesrečni dnevi ponedeljek, torek in četrtek, ostali pa srečni.

Ako hočeš imeti dosti zelja, ne sej presada v ponedeljek ali soboto.

Če takrat, kadar zakoljejo kokoši za pir (ženinino) od zaklanih še katera „zabéči“ ali „zakr'ca“, morajo se vreči vse proč in jih ne sme nihče pokusiti. Kdor bi jih jedel, dobil bi padečo bol (pádavico).

Ko je bila nevesta s ženinom poročena, šla je še pred malo časa po poroki okolu altarja. Za altarjem pa je izpustila izza pasa jabelko na tla in sicer zato, da potem lažje rodi. (To navado so imele posebno Tribuške neveste, a so jo opustile.)

Novorojeno dete matere ne pokažejo rade, ker potem rado oboli.

Otroci, ki umrjo brez sv. krsta, pridejo v kraj, kjer stoji visoka lestva. Vrh te je pa lepa, svitla luč. Po tej lestvi hodijo potem ta deca proti luči, da bi jo dosegli. Toda ko stegnejo roko proti luči, da bi jo prijeli, padejo doli.

Če umro starišem nedolžni otroci, ne smejo za njimi preveč jokati, ker potem otroci v večnosti trpijo; so namreč mokri.

Ko devajo mrliča v rakev, odvežejo mu usta, da more na drugem svetu govoriti. A ko bi mu pustili zavezana, ne bi mogel z nikomur govoriti in nič povedati, kako je na tem svetu.

Kadar zakopavajo mrliča, vrže vsak sorodnik po grudo zemlje v jamo, zato da ga po mrtvem ni strah.

Ako se zasuje grob, kadar izkopajo jamo, predno denejo mrliča vanjo, je to znamenje, da bo kmalu zopet kedo pri hiši umrl.

Ostanke od desk, iz katerih delajo mrliču rakev, kakor tudi trske, oblóvino, (oblanje) in ža-

ganje ne devajo na ogenj, ampak ob pota ali ceste, da ne postane žito snetivo.

Ako se tružina plahta (rjuha, ki je bila pogrnjena po mrtvaški rakvi) opere v kalu, izgine voda in je ne bo nikdar več v kalu.

Kadar zvoni mrliču skrajno (zadnjo) uro in takrat ura bije, bo prav kmalu zopet mrlič v fari.

Kdor utone ali v kogar trešči, ta ni izveličan.

Kdor ima ógreško (osevek) na njivi, v njegovi hiši bo kmalo kdo umrl.

Če se kdo zjutraj ne umije, nosi potem njegov angel varih cel dan vodo za njim in se joka.

Ko se uležeš zvečer k počitku, odpni srajco na vratu, potem bo počival po noči angel varih na tvojih prsih.

Ako kdo kaj obljubi, pa ne izpolni kmalu svoje obljube, naredi se mu na obleki rdeč križ, ki ga na njo spomni.

Kadar se ostrižeš, ne vrzi las na kraj, kjer bi jih dobile ptice in porabile za svoja gnezda, ker ti potem lasje ne bi rastli.

Črnih kópín (malin) ne jej, da ne dobiš mrzlice.

Kadar dopeljejo nove zvonove, dobro jih je poljubljati, potem človeka ne bolijo nikdar zobje.

Ako bi kdo komu kaj zažgal in bi se potem ozrl v ogenj, videl bi v njem Kristusa na križu.

Ako držiš luč v roki, ne smeš piti, sicer se ti bo vino habilo.

Kadar oddajaš ali prodajaš kako seme, vzeti moraš od prodanega vselej po tri zrna nazaj, da ne boš semena oddal.

Kadar si prodal kako živinče, daj kupcu od skupnine nekaj krajcarjev nazaj, da bo imel srečo pri kupljenem blagu.

Vrv, na kateri si pripeljal kupljeno žival, ovij okolu noge mize ali stola, potem bo blágo krotko in rado pri domu.

Če si kupil prasca in ga dobil na dom, daj mu jesti najprvo nekoliko kvasa, potem se ti bo dobro redil.

Ako žene kdo živino na semenj, tedaj ga ne vprašaj, če gre na semenj, ker sicer ne bo imel sreče pri prodaji.

Prasca ne udari nikdar z metlo, da ne bo ikrav.

Če se stol polomi, umrl bo gospodar.

Ako pohištvo poka, bo kmalu kdo pri hiši umrl.

Ako obroči na sodu pokajo, bo prihodno leto dosti vina.

Trtje je najbolje rezati v soboto, potem je dosti vina, ker ima vsaka jagoda samo po en peček.

Če med sv. mašo, ki se daruje za kakim pokojnikom, sveča na altarju ugasne, je to znamenje, da je umrlec pogubljen.

Ako se čuk vspomladi večkrat glasi, bo dobra letina. — Ako je dosti kač, bo dobro leto.

Ako ostane v jeseni listje, kadar odpade s sliv (češpelj), pod drevjem, je znamenje, da bodo drugo leto slive dobro rodile.

Ako se prime prvi sneg lesa, drevja, bo dobra letina.

Kadar vidi gospodinja vspomladi prvo zrelo jagodo, naj jo utrga in vrže kokošim. Ako jo pozoblje kokot (petelin) sam, bo slaba letina; ako jo pa pusti kokošim, bo dobra.

Ako začne padati toča, poberi hitro prvo zrno toče in steri je z zobmi, potem bo nehala padati.

Ako ne more kača dolgo pičiti in strupa izpustiti, ovije se okolu kakega drevesa in izpusti vanj strup. Tako drevo potem vsahne.

Mački je dobro odsekati rep. Potem namreč človeku ne škodi jed, ako jo je preje oblizala in pokusila mačka in jo potem človek je.

Gušcarje (martinčke) je Bog zato ustvaril, da pobirajo in uničujejo koščice od poginulih kač. Te so namreč tako strupene, da bi človek umrl, ako bi se nabodel na nje, ker ga ne bi mogel nikdo ozdraviti.

Ako najde solnce zjutraj volka spečega, potem so tisti dan ovce varne pred njim, ker ne more gobca odpreti.

Oslovski kašelji odpraviš, če vzameš nekaj oslovskih dlak in jih namočiš v vodi ter to vodo izpiješ.

V gaber ne trešči za to, ker ima to drevo svoje ime po angelu Gabrielu.

Kakor visoko izraste po letu smret (neka rastlina), tako visoko bo zapal po zimi sneg.

O židinjah mislijo, da ne morejo roditi, ako niso pile krščanske krvi.

* * *

K sklepu naj omenim še nastriganja las. V Adlešičih imajo razven krstnih in birmskih kumov in kum še nástrižne kume. Kadar dobi namreč novorojeno dete tolike lase, da jih je moč nastriči, poiščejo mu kuma, ozir. kumo. Ta mu potem nastriže navadno na temenu glave na treh krajih lase. Te vrže nato kvišku, da lasje detetu zatem bolje rasto. Potem da detetu kak dar, navadno po 1 gld. A oče deteta ali pa mati da pa kumu, ozir. kumi robec v dar. O otroku pa, ki umrje nenastriženo, mislijo, da mu na drugem svetu druga deca lase skubijo. — Ta navada je dandanes razširjena še skoraj po vseh vaseh tukajšnje fare, vendar se pa že opušča. Tudi v sosednjih farah ob Kulpi na Kranjskem in Hrovaškem jo imajo. Od kod bi izhajala, nisem mogel dognati, brez dvoma pa je silno stara.

IV.

Bajeslovne stvari.

Divji mož ali Vilénjak.

Še pred nedavnim časom, ko so bili ljudje še bolj pridni in pošteni, prebival je v Izgorniku divji mož. Bil je ves zaraščen kakor „panj, ki je obdan z mahom“. Proti ljudem je bil prav prijazen in jih je večkrat učil in opominjal, kedaj naj orjejo, sejejo, žanjejo. Kedor je poslušal njegov glas in se ravnal po njegovem opominu, je imel dobro letino in je obilo pridelal. V spomladi hodil je pred zoro na Veliko Plešivico, ali na Ledinjak, ali pa tudi na Goljek in je klical ljudem: „Zda je hora, zda sijaj!“ ali pa: „zda orji!“ Ako jim je pa klical: „Hitaj, hitaj!“ so šli urno na delo in dobro je bilo za nje. Če je pa kričal: „Spi, spi!“ ni se lotil nikdo dela, ker so vedeli, da ni ugoden čas. V jeseni jih je pa opominjal: „Spravljaj muž, sneg ti bo zápal!“ Včasih mu pa kedo vendar ni verjel. Če je pa vrgel potem za poskušnjo le šako zrnja v zemljo, mu je obrodilo prav obilen sad.

Enkrat bi ga bili pa ljudje vendar radi ujeli. Toda, ker se je ljudi najraje ogibal in jim ni prišel nikdar prav blizo, niso vedeli, kako bi ga dobili v roke. Za to so si pa zmislili to le zvi-jačo: Vedeli so, da hodi po zimi vsak dan pit iz neke „škavle“ vodo. Pobreški graščak toraj veli ljudem nekega dne, da naj pobero vso vodo iz škavle, vanjo pa ulijejo vina. Blizo na okoli pa je postavil lovce, ki naj bi pazili nanj, kedaj bo prišel pit. Res pride. A ko pokusi pijačo, zdi se mu čudno, da nima navadnega okusa. Pa kmalo je spoznal, da je to vino in ne voda. Za to pravi: „Več marsikoga si prevarilo, češ i mene.“ Pije enkrat, pije drugič, a ker se mu zdi dobro, pije še tretjič. Ker je bilo pa vino močno, se ga napije. A zdaj zapazi poleg škavle škornje. Ker je bil radoveden, kako se hodi v njih, za to jih obuje in skuša hoditi. Ker so jih bili pa ljudje na podplatih z lojem namazali, ni mogel hoditi v njih po ledu in se je zvrnil na tla. V tem trenutku pa priskočijo lovci k njemu in ga zgrabijo. Ker jih je bilo obilo, ni se jim mogel ubraniti. Zvežejo ga in peljejo v Pobreški grad tedanjemu grofu. Ta ga je imel dalje časa zaprtega, pa je ravnal ž njim prav lepo. In ko ga je bil ta naučil, kedaj naj seje različna semena in žita, da mu bo obilo rodilo, ga je izpustil. Divji mož

pa je rekel: „Lipo tico ste imeli, pak je niste znali čúvati.“ Na to pa je zginil in niso ga nikdar več vidili.

Vídovin in Vidóvina.

Na graščinsko njivo je priletel kávrán in je pobral na njej tri debelkina zrna in ja odnesel. To pa je videl Vídovin in je rekel: „Ta nam bo odnesel rod, da ne bo rodilo.“ Na to se je spremenil Vídovin v prasca ter je šel za kávránom, katerega je ujel na „krvavem morju“ ter mu vzel tri zrna, katera je prinesel nazaj, da je zopet rodilo.

Vidóvina odnese večkrat drvarjem v lozi klobuke, drugim razmeče in raznese konoplje, katere imajo raztresene po travi, da pade rosa na nje.

Kadar se stepo vetrovi in nastopi vrtinec, stori to Vidóvina. Ona odnese tudi letino iz deže v deželo.

Dete, katero donese k sv. krstu, spremeni se lahko v Vidóvino in izgine.

Tudi ženske in dekleta nosijo včasih Vidóvino po sedem ali devet let. Kedar gre potem od njih, zamori ves rod.

Ako umre samodruga mati, dejali so ji še pred nekaj leti, ko so jo devali v rako, pod jezik

kak denar, stari groš, desetico, dvajsetico ali tudi kak krajcar. To pa za to, ker bi vstala sicer iz groba Vidóvina ali „ris“, ki bi uničil ali zatrl ves rod.

Žena je pekla kruh, ko je veter silno pihal. Za to je veter hudo zaklela. Na to pride k njej star mož. Temu da žena cel hleb kruha, katerega je naenkrat pojedel. Za to mu da še drugi hleb, katerega je pojedel pa le polovico. Ko se je najedel, je rekel ženi: „Glej žena, kako sem jaz krvav, ker sem se mučil po trnju in kopinju. Da mi nisi dala kruha, bi te bil raztrgal, ker si klela veter.“ To je bil Vídovin.

V gradu je bil grof. Ta je bil Vidóvina. Ta pravi svojemu slugi: „Pelji me v lozo!“ Tu mu da v roke palico in mu veli: „Tu imaš palico, jaz bom prošel malo v grm. Videl boš, da se bosta dva prasca klala. S to palico udari šarastega!“ To je sluga storil in na to sta zginila oba prasca. Sluga gre nazaj k svoji kočiji. Grof pride nazaj in mu pravi: „Dobro si naredil.“

V i l e.

Vile so prebivale najrajše ob studencih. Tu so jih ljudje večkrat videli, kako so prale, česale se, predle ali šivale. Tu so čuli ljudje tudi večkrat

godbo, ko so vile svirale. Enkrat jih je videl deček, ki je prišel z barilom po vode na studenec. Ko jih zagleda, jih pozdravi: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dobar večer hladna voda!“ Na ta pozdrav so vse izginile.

Svoje dni so stanovale tudi v okolici Pobreškega gradu. Bile so čisto bele ter imele lepe lase. Videli so jih ljudje večkrat vzlasti po noči, kako so se sprehajale po cesti od Pobrežja do Dolenjec. Nasproti ljudem so bile prav prijazne, ali govorile so ž njimi le malo ali nič. Dajale so tudi tistim, ki so jih srečavali, večkrat kruha, lepega sadja in drugih reči.

V Kávrnici, pečini v Jalviku, stanovala je pred več leti lepa vila. Prikazala se je večkrat pastirjem, ki so v okolici pasli, pa tudi drvarjem, ki so drva sekali. Videli so jo večkrat, kako si je česala lase. A govorila ni nič z nikomur. S svojo nenavadno lepoto motila je sekače, da niso mogli delati. Nekega dne pa se razjezi zaradi tega eden sekačev nad njo ter vrže proti njej sekuro. A ta je ni zadela, Vila pa je izginila in od tedaj je niso več videli v tistem kraju.

Tudi pri „Adlešičkem zdencu“ je neki prebivala vila, kakor pripovedujejo. Tam so jo večkrat videli.

Pa tudi žanjicam na polju so se vile večkrat prikazovale.

Nekatere pa so prebivale tudi po jamah. V „Skóreči jami“ so jih večkrat videli.

Imele so pa tudi svoje otroke. Nekoč so pasli pastirji svojo goved, med katero je bil tudi bik. Hipoma se jim prikaže malo dete, krasen deček, ki je bil star okoli treh let in bel kakor sneg. Bil je tako lep, da so se mu vsi čudili. Ko ga bik ugleda, spusti se proti njemu. A dete je izginilo. Bilo je vilino dete.

V „Bedenjski lozi“ našla je žena v grmovju speče dete. Temu je napravila iz vej hlad, da ne bi solnce na nje sijalo. Kmalu na to je prišla mati vila. Ko je videla, kaj je naredila žena njenemu detetu, vpraša jo, kako plačilo hoče za to dobroto. A ta ni hotela ničesar. Kasneje se je seveda kesala, ker bi ji bila dala vila, karkoli bi bila hotela.

Tesarji so šli po noči domov in so prišli do Kulpe. Ker je bila pa voda narastla, niso se upali čez njo in so prespali po lovnicaх na travniku. Po noči pa so videli, kako so prignale krasne vile svoje blágo (živino) k vodi napajat. Blágo je bilo lepo rdeče. A ko se je zora zaznala, so izginile.

Drugikrat so spali drvarji v lozi. Po noči nastane mahoma strašen vihar, ki je kar drevesa lomil in ruval. Drvarji so bili prav veseli, češ

nam vsaj ne bo treba drevja sekati. A ko se zjutraj vzbude, vidijo, da je vse v najlepšem redu in ni na tleh ni enega drevesa. Vse to so delale vile.

Vile se spremenene pa tudi večkrat v kače, za to je pa prav nevarno kače streljati ali ubijati. Mož je zapazil kačo ovito okoli drevesa. Vzame puško in jo ustrelji. Toda v tem trenutku so se mu roke posušile, ker je bila vila v kači.

Vile ne store nikomur nič žalega, ker so le dobre. Imajo tudi posebno moč, da hodijo lahko po vodi, kakor po suhem, ne da bi se jim ugrezovalo. Da, včasih celo plešejo nad vodo.

Mož je šel po noči ob mesečini čez slap (jez) in je zapazil, da je molela iz vode roka, ki je imela kos kruha. Tega se je mož prestrašil in je zbežal. Ko bi bil vzel kruh iz roke, bi ga bila roka potegnila v vodo. Bila je namreč roka povodnje vile.

Za Stublarom v Purgi, na mestu, kjer meji njegovo zemljišče z grajskim, pripovedujejo, da je bil svoje dni grad. Na tem mestu stoji še dandanes jama, ostanek nekdanjega gradu. Tu mimo gre po noči dečak iz malenice. Pri tej jami zapazi pred seboj belo ženo, vilo, ki mu ponuja kruh. Dečak odmaje z glavo, da ga neče ter odide. Če bi bil kruh vzel, bi bil moral iti z vilo ter biti pri njej makar tri leta.

Mož iz Tribuč vidi nekoč pod grmom spati golo vilo. Vzame korbač in jo opali! „Nesnaga, kaj boš gola spala!“ „Čekaj, čakaj, mu pravi vila, poznati češ ti mene!“ Kmalu potem so mu poginili vsi štirji voli. Če bi ji bil pa naredil hlad z zeleno kitico, bi bilo zanj jako dobro. Vila bi bila šla za njim in ga vprašala, kaj hoče za to. Dobro bi mu bila plačala.

Stara žena je šla pozno v noči iz malenice. Mesec je jasno svetil. Na hrvaški strani zapazi žena pod veliko pečino belo vilo, ki si češe dolge, žute lase. Prestraši se in začne bežati. „Ne beži, Kate, ne, nič se ne boj!“ ji zakliče vila.

Na Fučkovskem zdencu perejo Vile svoji deci zdelice.

Vile mrzijo posebno na stožine, na katerih je bila krma ali debelačnica. Teh ne morejo viditi. Zato jih pa ljudje tudi precej pospravijo, ko ni na njih več krme.

V.

Pripovedke in pravljice.

1. Burja in jug.

Burja je pózvala Juga v gosti. Jug se je dópeljal k njej na vóščenih kočijah. Ko so se nájeli, šla je Burja Juga sprovájat, ker je mislila, da mu se čejo kola razdróbiti, da bo moral iti doma peš. Za tem je Jug pózval Burjo k sebi. Burja pa se je k njemu dópéljala v lédenih kočijah. Ko so se nájeli, šel je opet Jug Burjo sprovájat. A pri tem so se ji na kočijah vse „špice“ pri kolih zdróbile, da je morala iti peš dóma. Tako je Jug vrnil „goščenje“.

2. Mačeha in pástorkinja.

Mačeha je imela pástorkinjo in svojo hčer. Na Božič pa je poslala pastorkinjo jagod brat in ji je dala na pot prósene kruha. Pastorkinja gre prav žalostna po potu. Séstala je starega moža. Ta je bil Jug. „Kamo greš?“ jo pita Jug. „Odpravila me je mati jagod brat,“ mu odgovori. Na to je pita opet Jug: „Kateri so pa vetri najbolji?“ A ona: „Vsi so dobri, a Jug je najbolji.“

Jug pa ji reče: „Stani se za moj hrbet!“ Na to je on puhnil in v 24 urah so bile jagode zrele, da jih je nabrala polno cajno. Deklica nese jagode doma in jih da mačehi. Mačeha pa ji je bila nevoščljiva in je poslala na to svojo hčer jagod brat. Tej pa je spekla povitico na pot. Ta pa je séstala Burjo. In ta jo pita: „Čuješ ti, kateri so vetri najbolji?“ Ta pa je klela: „Vsi so zlóčesti, a Burja je najgorja.“ Na to je Burja tako mrzlo puhala okoli nje, da je došla doma vsa zmrzla.

3. Hudič — Polhar.

Hudič je gonil jato polhov na pašo. Treba je bilo pa iti čez vodo. Za to je prosil brodarja za prevoz. Pogodila sta se, da bo brodarju vse, kar bo ubil z enim mahom z drogom. Ko je udaril brodar z drogom proti polhom, je ubil samo enega in sicer najmanjšega. Bil je mal kakor miš.

4. Kraljevič Marko in Kristus.

Kraljevič Marko se je vojskoval s Kristusom. Napovedala sta si vojsko. Marko je zbral silno vojsko, a Kristus je došel sam. Marko bi se bil rad vojeval, a se ni imel s kom. Kristus je za-

mahnil samo enkrat z mečem in je pokončal polovico Markove vojske, ker so mu angeli stregli. Na to je rekel Kristus Marku: „Hodi ti s svojo vojsko v goro!“ In od takrat se ni več prikazal, ker spi s svojo vojsko v gori.

5. Kófanji Vrh.

Pod Veliko Plešivico je Kofanji Vrh. Pred turškimi vojskami pa je bil tu gradiček, v katerem je bival grof. Ko je ta slišal, da se bližajo Turki, nametal je poln „kófanj“ (škrinjo) denarja in ga zakopal v zemljo, da ga ne bi Turki dobili. In res so prišli Turki in vse pomorili po teh krajih, da ni v tej grofiji ostalo nič živega. Stari ljudje pa so zvedeli o denarju zakopanem v zemlji in so ga šli iskat na „Kófanji Vrh“. In res so prišli do „kófanja“ in so že mislili, da jim zdaj denar ne odide. Ko je pa rekel eden izmed kopačev: „o hvala Bogu, zdaj ga bomo pa dobili“, se je kófanj naenkrat pogreznil še globlje.

6. Turki pod Žežljem.

Žeželj v Viniški fari je že oddavna sloveča božja pot. Nekdaj za turških časov pa je bila na tem mestu le mala kapela Mariji devici

posvečena. Prišli so pa Turki pod Žeželj in se na hrvatski strani utaborili, da bi drugi dan prebredli Kulpo in jo udrli na Kranjsko. Dva Viničana pa sta šla na Žeželj in sta hodila okoli kapelice ter si ogledovala turški tabor. A Turki pa so vidili s hrvatske strani, da hodijo okoli kapelice kar cele trume vojakov in so se vsled tega tako prestrašili, da so zbežali od tod in se niso upali čez Kulpo na Kranjsko. Šli so pa od tu proti Reki, kjer so se na potu utaborili in prenočevali. Po noči pa je začelo silno deževati in ko so nekateri pripomnili, da hudo dežuje, rekli so drugi: „Naj dežuje, mi se nikogar ne bojimo, niti Boga.“ Na te besede pa je začelo padati na nje kar kamenje, da je vso turško vojsko pobilo in se še dandanes vidi na istem kraju krvavo kamenje.

7. O človeku, ki je imel hišo pokrito s človeškimi glavami.

Mož je šel v lozo po drva. Naloži jih velik voz, pa jih ne more izpeljati čez klanec. Tu zagleda moža. Ta mu pravi: „Kaj mi daš, pa ti pomorem izpeljati drva?“ „Kaj ti bom dal,“ mu ta odgovori, „ko nič nimam!“ „Daj mi,“ pravi zopet neznani mož, „kar imaš doma, pa sam ne veš, da imaš!“

„Naj ti bo!“ mu ta reče in oba izpeljeta drva na ravno. Nato izgine neznan človek.

Domov prišedši pripoveduje mož svoji ženi, kaj se mu je v lozi pripetilo.

„Kaj si to naredil,“ toži žalostno žena! „Kaj ne veš, kaj nosim jaz pod svojim srcem?“

Od tega časa sta bila oba silno žalostna.

Mati je dobila sina, a ga ni bila nič vesela. Ko druge matere ob otročji zibelki pojejo, je ona solze pretakala.

Ko dete doraste, vidi mater vedno jokati, ko mu daje kruha. Zato jo vpraša, zakaj se joče; a mati mu ne pove resnice.

Da bi stariši otroka rešili, dajo ga v šole, da naj bi postal duhovnik. Sin srečno dovrši šole in se vrne domov ter poje novo mašo.

A mati še vedno pretaka solze.

„Kaj vam je, draga mati, da se zmirom jokate,“ vpraša jo sin.

„Dragi sinko,“ mu odgovori mati, „ti si bil prodan zelenemu možu, še predno si prišel na svet.“

„Kje je to pismo,“ vpraša sin.

„Nimamo ga.“

„Nič ne bodite žalostni, jaz grem iskat svojega pisma,“ pravi sin.

Rekši vzame blagoslovljene vode in palico ter gre pred peklenska vrata.

Pride na visok hrib. Tu vidi hišo pokrito s samimi človeškimi glavami. Pred hišo stoji gospodar.

„Prav da si prišel,“ mu pravi ta, „samo še eno glavo potrebujem, da bo streha gotova.“

„Mene pusti pri miru,“ odgovori mu došlec, „jaz sem prodan, pa grem iskat pred pekel svojega pismena.“

„No pa vprašaj še, kaj čaka mene po smrti.“

Duhovnik gre dalje in pride pred peklenska vrata. Poškropi jih z blagoslovljeno vodo.

Vun pride hudičev kot listja in trave.

„Kaj hočeš od nas, ti črni mož?“

„Moj oče me je prodal zelenemu možu v lozi, mu odgovori, dajte mi moje pismo!“

„Mi od tega nič ne vemo, gremo vprašat svojega glavarja.“

„Tvojega pismena ni nikjer,“ mu pravi za kratek čas in peklenska vrata se zapro.

Duhovnik poškropi zopet.

Pride hudobe več kot listja in trave.

„Dajte mi moje pismo!“

„Tvojega pismena ni nikjer,“ se zopet začuje in peklenska vrata se zapro.

Duhovnik poškropi zopet.

„Dajte mi moje pismo!“

„Na, črni mož, da nam boš dal mir!“

„Še nekaj! Kaj čaka po smrti moža, ki ima hišo pokrito s človeškimi glavami?“

„Postelj, nabita s živimi železnimi čavli in polita z vrelin žveplom.““

Duhovnik se vrne in pride do človeka, ki je imel hišo pokrito s človeškimi glavami.

„Kaj me čaka po smrti!“

„Postelj, nabita s živimi železnimi čavli in polita z vrelin žveplom.““

Človek se prestraši in prebledi. „Kaj mi je storiti, da odidem strašni postelji?“

Duhovnik zasadi v zemljo palico: „Poklekni in moli ob tej palici! Kedar ozeleni in dozore jabolka, pridem in te izpovem.“

Človek poklekne in kleči devet let. Kolena so se mu udrli v zemljo, brada se mu je ovila okrog nog.

Jabolka je ozelenela in obrodila lep sad.

Duhovnik pride zopet, da bi človeka izpovedal. Za vsaki greh, ki se ga je izpovedal, pade jabolka z drevesa.

„Imaš še kaj na vesti,“ vpraša duhovnik spokornika po dolgem molku.

„Nič več,“ mu ta odgovori.

Duhovnik se ozre kvišku ter vidi še dvoje jabolk na drevesu.

„Pomisli še malo in bodi odkritosrčen!“

„Na vrhu strehe stojita tudi glavi mojega očeta in moje matere, ki sem ju ubil.“

Na te besede padeti zadnji dve jabolki z drevesa.

Človek se sesuje v prah, z jablane pa zleti bel golobček proti nebu.

8. Grajski čoban.

Pri grofu je služil čoban. Pasel je svojo čredo na pristavi. Na pomoč je imel dva psa.

Nekega dne vidi čoban, da gori graja okoli in okoli, na sredi pa nekaj fučka. Pogleda in zapazi pisanega gada. Vreže si ščap ter ga dene preko ognja. Gad se ovije okoli ščapa. Čoban vzdigne ščap in gad se ovije čobanu okoli vrata.

„Nu, jaz sem te rešil iz ognja, ti pa si se ovil meni okoli vrata,“ reče čoban.

„Nosi me k mojemu očcu in moji materi, reče gad.“

„Kam te naj nosim? Kje bodo moje ovce,“ veli čoban.

„Za ovce se nič ne boj, našel jih boš na tem mestu, samo nosi me tam, kamor ti rečem,“ pravi gad.

Čoban gre, kamor mu gad reče.

„Kadar te bodo straže pred gradom vstavljale, reci, kar ti bom povedal,“ podučuje gad čobana. „Moj otec ti bo ponujal srebra in zlata, ker si me rešil iz ognja, a nič ne vzemi, prosi ga le za „nemštim“. V začetku ti ga ne bo hotel dati, če pa družega ne boš maral vzeti, dobiš le nemštim.“

Pride pred grad. Na vratih so stale same kače. Čoban govori po gadovem nasvetu, naj ga puste notri.

Pride pred otca gada.

Gad se odviije čobanu z vrata ter gre pred svojega otca in mu pravi: „Ta čoban me je rešil danes iz ognja.“

Čoban hoče oditi, pa otec gad ga vstavi: „Ne, ne kam greš? Povej, kaj hočeš zato, ker si rešil mojega prvorojenega sina iz ognja? Hočeš zlata ali srebra?“

„Če mi hočeš kaj dati, daj mi nemštim, družega ne vzamem nič.“

„To ti bo škodovalo,“ pravi otec gad.

„Kaj zato, le daj mi nemštim.“

Po daljšem upiranju kihne gad trikrat v čobana ter mu zagrozi, da ne sme nikomur povedati te skrivnosti, sicer bo naenkrat umrl.

Čoban zapusti kačji grad ter odide k svojim ovcam. Najde jih na istem mestu, kjer jih je

ostavil. Vsede se na kamen. Na bližnjo veliko črešnjo priletita dva kavrana in se začneta razgovarjati:

„Koliki so novci pod to črešnjo! Če bi kdo za nje znal, bi lahko muhti živel.“

Čoban to sliši, pusti svojo čredo ter gre k grofu. „Daj mi jake konje, mu pravi, in največji voz, grem po novce.“

Grof se mu smeje, vendar mu dovoli.

Čoban naloži poln voz novac ter jih pripelje domov. Grofu odpove službo, češ, zdaj bom sam grof. Kupi si lepo graščino in se bogato oženi.

Pa vedno je imel še voljo do ovac. Kupil si je lepo čredo in najel čobana, ki mu jo je pasel na pristavi.

Na vuzamske praznike zajaše grof konja, noseča grofica pa brejo kobilo ter gresta pogledat k svoji čredi na pristavo.

Čoban je imel tri pse. Stari pes je venomer cvilil in lajal proti lozi, mlajša dva pa sta se stiskala nazaj, ker sta se bala volkov. Stari pes zakriči proti lozi: „Dokler bo v moji glavi le en zob, ne boste napravili mojemu gospodarju nič škode.“

„Starega psa čuvaj kot svoje oko,“ reče grof čobanu, „mlajša pa deni, kamor hočeš!“

Domov grede zarezgeče kobila, konj pa se ji nasmehne.

„Lahko se je tebi smejati, ga zavrne kobila, ker nosiš samo enega, a jaz nosim tri.“

Grof se nasmeje.

„Ti znaš nekaj, da se smeješ,“ reče grofica. „Povej i meni!“

Grof se brani povedati, a žena vedno bolj sili vanj. Ker mu ne da miru, reče ji naposled: „Če bi ti jaz to povedal, bi moral naenkrat umreti“. Žena postane še bolj radovedna in sili tako dolgo vanj, da se ji da slednjič pregovoriti.

Grof si da napraviti krsto in jo prinesiti v sobo. Vleže se na postelj, da bi ženi razodel svojo skrivnost in umrl.

Stari pes na pristavi je izvedel za usodo svojega gospoda in pride ves potr in žalosten na njegovo stanovanje.

„Daj psu kruha,“ reče grof svoji ženi. Žena to stori, a pes ga niti ne pokusi. Venomer gleda žalostno svojega gospoda na postelji.

Vrata so bila nekoliko odprta, kokot priteče oblastno v sobo ter zoblje veselo kruh na tleh.

„Ti si vendar trdega srca,“ reče mu stari pes, „če moreš zdaj tako veselo zobati, ko bo tvoj gospod umrl.“

„Naj umre, odgovori kokot oblastno, jaz bom vseeno zibal. Jaz imam dve sto bab, pa jih vse vstrahujem, moj gospod pa ne more niti ene.““

Ko grof to sliši, skoči iz postelje, udari ženo izauh in ji pravi: „to je vsa skrivnost.“

9. Pavunica.

Neki kralj je imel tri sine. V starosti ni vedel, komu bi zapustil svoje kraljestvo. Pred svojim dvorom je imel zlato jabolko. Kralj pravi svojim sinom: „Ki očuva to jabolko, ta dobi kraljestvo.“

Najprvo gre čuvat najstarejši sin. Njemu so odnesle pavunice jabolke. Za njim jih gre čuvat srednji sin. Tudi temu so odnesle pavunice jabolke. Zdaj jih gre čuvat najmlajši sin. Ta je zaspal. Nato prileti in sede osem pavunic na zlato jabolko, deveta pavunica pa sede na prsa spečemu kraljeviču in ga vzbudi ter mu prinese z jabolka dve jabolke, češ, eno naj prihrani za se, in eno da kralju. Sin gre zjutraj k otcu kralju in mu da zlato jabolko, na kar mu je kralj obljubil kraljestvo. Zatem ga kralj sili, da naj se oženi. Sin kraljevič pa ni hotel druge neveste, kakor uno pavunico. Sin se napoti pavunic iskat in kralj mu da na pot najboljšega konja in najboljšega slugo. Prišla sta do nekega grada. V tem je bivala kraljica-udova, ki je imela edino hčer. Tu sta prenočila. Kraljica-udova bi bila dala rada svojo hčer temu kraljeviču v zakon, on pa je ni hotel. Nato

vpraša kraljevič, da li zna kraljica kaj o pavunicah, kje bivajo. Ona pa je rekla, da dojdejo vsako jutro rano na vodo in ko je dan, odletijo. Kraljica pa je podmitila kraljevičevega slugo, da naj ne pòkliče kraljeviča, ko bo spal in bodo prišle pavunice.

Pavunice so se res prikazale, ko sta potovala in je kraljevič spal na konju. Osem jih je padlo v vodo, deveta pa je sedla na kraljeviča, spečega na konju. Kraljevič je zjutraj vprašal slugo, so li doletele pavunice. A ta mu pove, da jih je osem padlo v vodo, deveta pa je sedla na njega. Drugo noč zgodilo se je ravno tako, in tudi tretjo noč prilete pavunice. Osem jih pade zopet v vodo, deveta pa sede na kraljeviča. In ta pove slugi, da jih zdaj ne bo več na to vodo in da naj se kraljevič zmisli, koga ima vzase. Ko se kraljevič zbudi, pove mu sluga, kaj mu je naročila pavunica. Kraljevič vzame sablo in odseka slugi glavo.

Nato je šel kraljevič sam iskat pavunice. Pride do revne, male hišice, v kateri je ubožen starček. Tega vpraša kraljevič, dali zna, kje je pavunovski grad. Ta mu odgovori, da je silno daleč in mu pokaže kje. Kraljevič pride do grada. Ko stopi na dvorišče, pride k njemu pavunica, silno lepa in belo oblečena. Oče pavuničin mu

da pavunico in ž njo vse kraljestvo in tudi ključne od vseh gradov, kolikor jih je imel. Pavunica pa mu pravi, da si sme ogledati vse gradove, samo v enega na sme, ker sicer bo izgubil njo.

Ko so šle vse pavunice iz gradā, si misli kraljevič, zakaj ne bi smel pogledati še v prepo-vedan grad. Res gre notri, a ne najde v njem nič drugega, nego velik lajt (sod). Naenkrat zasliši iz njega glas: „Žeden sem.“ Kraljevič pa pravi: „Napij se!“ Nato je vale poknil obroč na lajtu. Kraljevič sliši drugič isti glas: „Žeden sem,“ in zopet pravi: „Napij se!“ In tudi zdaj pokne en obroč. In ravno tako tudi v tretjič in poknil je še tretji obroč. Nato pa izleti iz lajta zmaj, vjame kraljevičevo ženo pavunico in jo odnese v zmajski grad.

Kraljevič pa jo gre zopet iskat. Hodil je povsod in povpraševal ljudi, kdo bi znal za zmajski grad. In zvedel je zanj. Ko pride v grad, ni našel doma zmaja, vidil pa je svojo pavunico. Ta mu reče, da je nikakor ne more rešiti in da ji ni mogoče uteči, razun če hoče iti služiti v zmajski grad. Ako bo tri noči obvaroval kobilo i ždrebe, dobi konja, katerega bo izbral. Ako pa ju ne obvaruje, zapala mu bo glava in bo ostala na dvorišču, na katerem je bilo vse polno človeških glav in je samo še ene manjkalo.

Zmajeva žena da nato kraljeviču kobilo in ždrebe in ga odpravi ž njima zvečer v ribe (v vodo). Drugo jutro dopeljal je kraljevič nazaj kobilo in ždrebe. Nato pravi zmajica: „Kako je to?“ Kobila pa ji odgovori: „Njemu so ribe na pomoč.“ Drugi večer ga je odpravila v lisice. In zopet je zjutraj dopeljal nazaj kobilo in ždrebe. Zmajevka pa je zopet vprašala: „Kako je to?“ In kobila ji pravi: „Njemu so lisice na pomoč.“ Tretji večer pa ga pošlje v miši. Pa tudi od tu je zjutraj dopeljal kobilo in ždrebe. In zopet reče zmajevka: „Kako je to?“ In kobila reče, da so mu tudi miši na pomoč.

Zdaj pa pove pavunica kraljeviču, da mu bo zmajica ponujala zdaj najlepšega konja, toda on naj vzame najgršega. Nato pravi kraljevič zmajici, da naj mu da, kar je zaslužil. In zmajica ga pelje v hlev in mu veli, da naj si izbere konja, katerega hoče. A ta si izbere najgršega. „Pa kaj ti če najgrši konj,“ pravi zmajica, „izberi si rajši najlepšega.“ On pa ni hotel, marveč je vzel najgršega. Ž njim pride v zmajevski grad in vzame svojo pavunico ter odjezdi ž njo. Zmaj pa jo je udrl za njima, pa jih ni mogel dohiteti. In tako sta prišla srečno zopet v svoj grad.

VI.

Slovarček.

Anti, adv., menda.

áždaj, a, m., zmaj.

Baba-tušlja, die Baumwanze.

bacati, gacati, kobacati.

báčina, e, f., = batak.

bádnik, a, m., dan pred Božičem.

bahaten, adj., bahast.

bahatija, e, f., bahatost.

bakljati, brkljati.

bálati, metati, kepati se.

bánjati, kopati se v banji.

banjkati, = banjati.

baráten, adj., dober za baratijo, trgovino.

báril, a, m., putrh.

barílec, a, m., putršček.

barovít, adj., poln bara.

bartuda, e, f., debel kamen, s katerim je posuta cesta.

bátak, a, m., vol z batastimi rogovi.

batávlje, a, n., coll., turšični štori (bati), ki ostanejo v zemlji, ko se turšica pospravi.

batúda, e, f., = bartuda.
 bedalija, e, f., bedarija.
 bédjak, a, m., bedak.
 bélač, a, m., orodje, s katerim se kolje beli.
 bélat, i, f., belina (v lesu).
 beláten, adj., bel.
 bélica, e, f., sliva.
 beljánek, a, m., beljak (v jajcu).
 belúškat, adj., belkast.
 bena, e, f., bedak.
 benáriti, bedastati.
 bérglati, po bergli hoditi.
 berla, e, f., bergla, krepelec.
 bérlača, e, f., = berla.
 bérlati, metati.
 berlúkati, berlati.
 bersa, e, f., der Weinstein.
 bérsar, a, m., kdor berso kupuje.
 béteg, a, m., bolezen.
 bétežen, adj., bolan.
 bijencija, e, f., pretep.
 bir, a, m., bira.
 bírník, a, m., kdor biro pobira.
 bístrica, e, f., češplja.
 blágo, a, n., živina.
 blájsati, plapolati.
 blátar, a, m., kdor stanuje v blatnem kraju.

blážce, a, n., živinica.
 blínka, e, f., = belinka, bela psica.
 bliskávina, e, f., bliskanje.
 blitva, e, f., pesa.
 bobóvača, e, f., bobova salata.
 bóbreg, a, m., obist.
 boca, e, f., steklenica.
 bóčina, e, f., bok.
 bodnja, e, f., bodenje.
 bogatuš, a, m., bogatin.
 bójati, bati.
 bókač, a, m., škilavec.
 bókača, e, f., škilavka.
 bókast, adj., poševen; bokasto gledati, škiliti.
 bómbak, a, m., bombaž.
 boren, adj., zboren; borno vino.
 bólet, a, m., znamenje, ki se naredi na preji, kadar
 se snuje.
 bolétati, zaznamovati.
 brádljišče, a, n., toporišče pri bradlji.
 ✓ bradva, e, f., bradlja, *klava*
 bragéšnik, a, m., trak pri bragešah.
 brájan, a, m., brat, bratec.
 brašnjar, a, m., kdor nosi brašnjo.
 brátovlji, adj., bratov.
 brázdjak, a, m., ogrc, der Engerling.
 brázik, a, m., trak.

b'rbnjati, brazdati.
 b'rbniti, perf. ad. brbnjati.
 brbúčkati, brbrati, krkljati.
 brebérin, a, m., zvonček, galanthus nivalis.
 brebérina, e, f., = brébérin.
 brécati, kolcati.
 brékati, = brecati.
 brékonja, e, f., breka.
 brenda, e, f., brenta.
 breska, e, f., breskva.
 brézik, m., brezova hosta, brezje.
 briden, adj., oster.
 brinda, e, f., godrnjač.
 brinec, a, m., brin, ki ne rodi.
 brínik, a, m., kraj, kjer raste brinje.
 brínjevka, e, f., brinjevec.
 brit, a, m., ostíra, die Schärfe.
 britva, e, f., nož.
 britvica, e, f., nožek.
 bríjača, e, f., britev.
 brižiti, brigati.
 b'rklja, e, f., ostrva.
 b'rkonja, e, f., brkaš.
 brlúhati, bruhati.
 br'nkice, f., pl., tamburica.
 brodnja, e, f., brozga.
 brukniti, bruhniti.

- brukóvati, bruhati.
 brúnčati, brenčati, doneti.
 brušnja, e, f., brušenje.
 búčiti, kričati.
 bučven, adj., bučen.
 bugáriti, kričati, ropotati.
 buj, a, m., hudournik.
 bújica, e, f., voda ki teče po buju.
 búkvič, a, m., bukvica.
 bútora, e, f., butara.
 búzati, plapolati.
 buta, e, f., bula.
 Cámpati, švapljati.
 cándrati, kričati, upiti.
 capa, e, f., die Tatze.
 cápo, ota, m., ime psu.
 capáriti, capljati.
 cávsati, kav sati.
 cávrati, šepetati.
 ✓ celec, a, m., cel, nepregažen sneg.
 céntarka, e, f., die Zentnerwage.
 cépanjka, e, f., poleno.
 cérik, a, m., cerova hosta.
 cerkljétina, e, f., cerkovina.
 cigljana, f., cegelnica.
 címati, cukati, zupfen.
 ✓ cokelj, a, m., deščica pri kolovratu.

coprija, e, f., coprnija.
 copriján, a, m., coprnik.
 cota, e, f., die Franse.
 curki, ov, m., pl., odpadki od sveč.
 cuzljati, curljati.
 cvíkati, cviliti.
 cvíkniti, zacviliti.
 cvrč, a, m., huda zima (da cvrči pod snegom).
 cv'rgati, škrtati.
 cvrzugati, = cvratig.
 Čača, e, f., oče.
 čačko, ota, m., očka.
 čad, a, m., čadast vol.
 čádava, e, f., čadasta krava.
 čájati se, kaditi se.
 čambúk, interj., štrbunk.
 čambúkniti, štrbunkniti.
 čamra, e, f., psovka stari in počasni ženski.
 čanžast, adj., umazan.
 čap, a, m., = ščap, kolec.
 čápniti, udariti.
 čapra, e, f., noga (zaničlj.).
 čaprati, sim in tam hoditi.
 čápsati, hlastno jesti.
 časen, adj., počasen.
 čavkétati, šepetati.
 čavljénjak, a, m., der Nagelbohrer.

čbelec, a, m., roj (čebel).
čeden, a, m., teden.
čékati, čakati.
čélina, e, f., hrenova cima.
čéljak, a, m., žival s širokim čelom.
čéljuga, e, f., čeljust.
čémer, a, m., širok usnjat pas.
čépati, počepati.
čéprlj, a, m., = prlj, ročica (pri vozu).
čérape, f., pl., nogavice iz debele volne.
četvérički, adv., po štirih.
čevlja, e, f., čevelj.
čézjutro, adv., pojutranjem.
čičkati, grizti n. pr. bučevo seme.
čikati, cikati, anspielen, zielen.
čikvertín, a, m., činkvantin.
čin, a, m., žila (v kamnu).
číniti se, zdeti se; meni se čini.
čínkav, adj., brljav.
človéčina, e, f., močan in velik človek.
čmar, a, m., neka klobasa.
čmékati, cmokati.
čóban, a, m., pastir.
čorati, debelo gledati.
čorav, adj., na eno oko slep.
čoravec, a. m., človek, ki je na eno oko slep.
čréplje, a, n., coll., črepinje.

čréšnjak, a, m., črešnjevce (fižol).
 črn, a, m., črm, oteklina.
 čúbati, čubiti.
 čud, i, f., das Naturell.
 čuka, e, f., kokoš.
 čukec, a, m., petelin.
 čúvaren, adj., varčen.
 čúven, adj., wachsam.
 Dákaj, adv., seveda.
 dáleka, adv., = daleko, daleč.
 dánica, e, f., dnevna plača.
 darovnik, m., darovalec.
 dat, part., dan; kada je bilo to dato na pošto?
 debeláčina, e, f., debelačnica.
 debélišče, a, n., turščišče.
 debélka, e, f., turšica.
 dečák, a, m., fant.
 dečarija, e, f., otroci.
 ded, a, m., osat, cárduus acanthoides.
 dedínje, a, n., coll., osat.
 dégmant, a, m., strelovod.
 délača, e, f., stol na treh nogah, na katerem se
 kaj dela, seka, teše.
 delamít, a, m., dinamit.
 délanec, a, m., delano vino, der Kunstwein.
 delivati, delovati.
 delopušča, e, f., delopust.

derávina, e, f., driska.
deske, f., pl., die Todtenbahre; deti na desko,
aufbahren.
dévetak, a, m., človek, ki ima na obeh rokah
samo devet prstov.
devetodánka, e, f., burja, ki vleče devet dni.
deževit, adj., deževen.
dígati, vzdigati.
díginiti, vzdigniti.
dívan, a, m., govor, pogovor.
divániti, govoriti.
dívljača, e, f., divje, necepljeno drevo.
dívljast, ad., divji.
dívljástati, divjati.
dívljav, adj., divji.
dívlji, adj., divji.
dížma, e, f., žila (v kamnu).
dížmast, adj., žilav.
dobit, part., dobljen.
dobričko, adv., dobro veliko.
dobrusiti se, privleči se.
dodijati, presedati.
dofiniti, dokončati, finire.
dogóvoren, adj., zgovoren.
dogrizati, pojedati.
dójiti, mlesti.
dok, conj., dokler.

- dólenjka, e, f. dolnje krilo.
 dolgovanje, a, n., ženitnina.
 dolgovast, adj., podolgovat.
 dolikofati, z likofom končati.
 dôma, adv., domov, nachhause.
 domár, a, m., domačin.
 domišljat, adj., domišljav.
 dopítati, izprašati.
 dopoméniti, domeniti.
 dopomniti, spomniti.
 doročen, adj., priročen.
 dosprimiti, doposlati.
 dosvétiti se, spomniti se.
 dótlek, adv., dotlej.
 dovárkati, herschieben.
 dovrgévati, dovrgovati.
 dračiti, vlačiti.
 ✓ dragoljúbica, e, f., šmarnica, das Maiglöckchen.
 drájsan, a, m., slabo vino (zaničlj.).
 drápan, a, m., raztrganec.
 ✓ drápiti, udariti.
 drážati, dražiti.
 drem, a, m., dremota.
 drémavec, a, m., = drem.
 dremávina, e, f, drem.
 drgálka, e, f., zadržga.
 drgétati, drdrati.

d'rgetec, a, m., drdra.
 driščati, driskati.
 d'rlast, ad., bedast.
 d'rlov, ad., kričav.
 d'rkniti, = durkniti, suniti.
 d'rman, a, m., slabo vino (zaničlj.).
 drmati, tresti.
 d'rnčati, drncati.
 drobljének, a, m., drobno, malo dete.
 drobnetija, e, f., drobnjad.
 ✓ dróbnica, e, f., cibora.
 drókoti, suvati.
 drókniti, suniti.
 drugáčev, ad., drugačen.
 drúgaj, adv., drugodi,
 drugódaj, adv., drugodi.
 drum, a, m., 1) pot, izhod; voda je dobila drum
 in je odšla, 2) neka notranja bolezen.
 drvénik, a, m., tnalo.
 d'rvlje, a, n., coll., drevje.
 d'rvnica, e, f., sikira.
 drvničišče, a, n., sikirišče.
 d'ržal, a, m., držaj.
 držálišče, a, n., držalo.
 d'ržula, e, f., breskva, katere se kost drži.
 dúdan, a, m., slabo vino (zaničlj.).
 dúhan, a, m., tobak.

duhánica, e, f., tobačnica.
 dúhovo, a, n., binkošti.
 dum, a, m., = odum, odmev.
 duplják, a, m., der Dopelliter.
 dupljánka, e, f., vrtnica, die Gartenrose.
 duplir, a, m., voščena sveča.
 dúpljati, duplieren.
 dúpličen, adj., dvojen.
 dúplik, adj. indecl., dvojen.
 dúrati, trajati.
 dúriti, srpo v tla gledati.
 dúrkati, suvati.
 dúrkniti, suniti.
 dúsati, suvati.
 dúsniti, suniti.
 dužélnik, a, m., = deževnik, močerad.
 dvóran, a, m., ime volu.
 dvovrst, adj., dvojen.
 Enoléčič, a, m., enega leta rojen.
 Fájtati, mahati n. pr. z rokami.
 fatljáti, nerazumno govoriti.
 fela, e, f., vrsta, die Art, die Gattung.
 finiti, končati, finire.
 flaža, e, f., gruda, der Rasen; drugodi važa.
 frčikati, frčati.
 fr'fljav, adj., frfrast.
 fr'ndati, kaj hitro delati, n. pr. presti, jesti.

fúčiti, drseti.
 fučkati, žvižgati.
 fučkétati, = fučkati.
 fuličkati, žvižgljati.
 fúnduš, a, m., zemljišče.
 furla, e, f., žena, ki mnogo govori; klepetulja.
 fúrlati, naglo in nerazumno govoriti.
 Gacati, kobacati.
 gad, a, m., hudobnež.
 gaden, adj., hudoben.
 gádnica, e, f., hudobna ženska.
 gáljuf, a, m., goljuf.
 gátar, a, m., der Wahrsager.
 gataríja, e, f., die Wahrsagerei.
 gátati, wahrsagen.
 gizdavíja, e, f., gizdavost.
 gizdavóča, e, f., gizdavost.
 gladúška, e, f., neka bodičasta rastlina, ki raste
 po senožetih.
 glavíčiti se, glavice delati; detelja se glaviči.
 glavobólka, e, f., teloh, helleborus niger.
 gledálce, a, n., die Pupille.
 gliva, e, f., goba.
 glibina, e, f., globina.
 glíbok, adj., globok.
 glísnica, e, f., kolec ali drog nad pečjo, na ka-
 terem se kaj suši, n. pr. perilo.

globuš, a, m., krogljica.
 glušen, adj., tih; glušna nedelja, tiha nedelja.
 gnati, praes. renem.
 gnjača, e, f.; kdor se je preveč najedel, da ne
 more dihati, mu pravijo „ti gnjača“!
 gnjáviti, dolgo žvečiti.
 godí mrtvi, vernih duš dan.
 gódin, a, m., dež (v otročj. jez.).
 gódina, e, f., dež.
 godínar, a, m., 1) veter, ki prinese gódino, 2) hudo-
 urnik (lastavica) 3) močerad.
 godínast, adj., deževen.
 godíniti se, na dež se napravljati.
 godínjak, u, m., = godínar 1).
 goljufarija, e, f., goljufija.
 golóbača, e, f., goba podobna golobu.
 goméljica, e, f., kamilica, matricária chamomilla.
 gónčin, a, m., gonjač.
 gondrljati, godrnjati.
 gondrnjati, godrnjati.
 gónjak, a, m., pojalnik, die Sommerwurz, oro-
 bánche major.
 gosénika, e, f., gosenica.
 goskán, a, m., gosjak.
 gostník, a, m., der Schmauser.
 govedáriti, goved pasti.
 govédčed, i, f., govedčad.

grabati, grabe kopati.
 graben, adj., grabljiv.
 grábljav, adj., nepregibljiv; vsi prsti so mi grabljavi.
 grabnja, e, f., grabljenje.
 grábrnik, a, m., grabeljnik.
 grajen, adj., građen.
 grana, e, f., rešta (n. pr. kostanja).
 grčina, e, f., orjak, velikan.
 grčiti se, zvijati se.
 grđen, adj., grd.
 grehóvati, grešiti.
 grehovít, adj., grešen.
 gréjati, greti.
 grenkóča, e, f., grenkoba.
 griz, a, m., grižljaj.
 grizávina, e, f., grizenje.
 grk, a, m., velikan, orjak.
 grkóvati, grkati, gruliti.
 grljan, a, m., 1) der Kehlkopf, 2) der Flaschenhals.
 grmljávina, e, f., grmenje.
 grmlje, a, n., coll., grmovje.
 grmlec, a, m., grmec.
 grlec, a, m., = grljan.
 grnázditi, rogoviliti, nemir delati.
 grocelj, a, m., belo proso.
 grómača, e, f., kup kamenja.
 grómoten, adj., močan, obilen.

grózdjar, a, m., vino iz grozdja.
 grozdje mravunčje, gomulica, sedum acre.
 grózdnjak, a, m., čiriček, die Weingrille.
 gruhóvina, e, f., gruh, groh.
 gub, a, m., izguba.
 gura, e, f., len in počasen človek.
 gurati, leno in počasno hoditi.
 gúreša, e, f. = gura.
 gúrež, a, m. = gureša.
 guščar, a, m., martinček.
 guštati, koštati.
 guštija, e, f., hostija.
 guta, e, f., bula; gute pl., difterija.
 Hábati se, zdržati se.
 habdóvina, e, f., habat.
 hábrika, e, f., fabrika, dnina.
 habrikár, a, m., dninar.
 hahúljati, pešati, slabeti.
 hájati se, goniti se.
 hajda, e, f., ajda.
 hajdénka, e, f., ajdovica.
 hajdosévec, a, m., der Junikäfer.
 hajdúčina, e, f., hajduk.
 halamígati, kaj hitro, hlastno ali nerodno delati.
 halast, adj., hamlast.
 halavaniti, kričati.
 halja, e, f., suknja.

háriti se, drgniti se.
hárpav, adj., hrapav.
hásora, e, f., štorja.
hécati, jecati.
hénjati, jenjati.
híljada, e, f., tisoč.
hínav, adj., hinavsk.
hinje, a, n., ivje.
his, a, m., hram.
hít, a, m., 1) die Eile, 2) der Wurf.
hítati, metati.
hítiti, vreči.
hítiti se, muditi se.
hitroba, e, f., hitrost.
hiža, e, f., hiša.
hižišče, a, n., prostor, na katerem stoji hiža.
hlapariti, zračiti, prezračevati.
hlémati, majati se.
hlid, a, m., hlad.
hlóboten, adj., ohlapen.
hódati, hoditi.
hódečki, adv., hodeč.
hodek, adj., hoden, gutgehend.
hrga, e, f., grča.
hrbtena, e, f., der Jungferbraten.
hribina, e, f., velik hrib.
hribljak, a, m., hribovec.

hrípiti, rdeti.
 hřkelj, a, m., rkelj.
 hřnčati, renčati.
 hromástati, šepati.
 hřsan, a, m., slabo vino (zaničlj.)
 hřskec, a, m., hrustavka (črešnja).
 hřščávec, a, m., der Kehlkopf.
 hrupati se, goniti se.
 hržica, e, f., bulica.
 hřžula, e, f., rž.
 hubati se, jeziti se.
 hula, e, f., bula.
 Igračija, e, f., igrača, die Spielerei.
 ikaj, pron., nekaj.
 ilóvač, a, m., ilovica.
 ilóvača, e, f., ilovica.
 ilovák, a, m., ilovica.
 ivánčica, e, f., chrysanthemum leucanthemum.
 izbetěžati, oboleti.
 izboléti, oslabeti vsled bolezni.
 izbréjati se, izvreči.
 izbújati, bujno izrasti; letos je trtje jako izbujalo.
 izdábati, izdolbati.
 izdráčiti, izvleči.
 izčínjak, a, m., kdor izčinja.
 izfúriti, pofuriti, posmoditi.
 izgóniti, uganiti.

izgub, a, m., izguba.
 izjámati, jame izkopati.
 izjamičati, jamice izkopati.
 izkápača, e, f., izkopač.
 izkolek, a, m., košček lesa na rovašu, ki se od-
 koli (odreže) in na katerem je na polu za-
 znamovana zareza. Dobi ga dolžnik.
 izkrivopériti se, izkriviti se.
 izlátati, latje dobiti.
 izlízgati, izlizati.
 izmáljati, imperf. ad izmoliti.
 izmlačénka, e, f., izmlačeno žito n. pr. šenica.
 iznahrániti, nahraniti.
 iznebáviti, iznebiti.
 iznes, a, m., zadnje jajce, katero znese kokoš,
 ko se „iznese“.
 iznéškati se, ausbauchen.
 iznéšnjak, a, m., = iznes.
 iznóhati, izvohati.
 iznóžiti se, iz noge (korenine) pognati.
 izpášati, popaševati.
 izpašévina, e, f., popašnina.
 izpašínek, a, m., pašnik.
 izpédnjiti, s pednjem izmeriti.
 izplat, a, m., izplaček.
 izpit, a, m., izpraševanje.
 izpítati, izprašati.

izpodlizovati, zacejati.
 izpogúiniti, uganiti, pogoditi.
 izpovedálnica, e, f., izpovednica.
 izprókšiti se, prokšen postati.
 izproústiti, izpregovoriti.
 izrubenéti, ruben (puhel) postati.
 izváditi, herausnehmen.
 izvirek, a, m., das Original; izvirek je ostal v pisarni.
 izverúgati, ausbauchen.
 izvléčnik, a, m., der Stoppelzieher.
 izzráčati, pojemati; zaklana žival izzrača.
 Jablan, a, m., die Pyramidenpappel.
 jabúčina, e, f., suho jabolčno sadje.
 jač, a, m., jakost.
 jáčati se, kosati se, kdo je jáčji.
 jad, a, m., jeza.
 jaden, adj., 1) jezen, srdit, 2) ubog.
 jádit, adj., = jaden 1).
 jádrka, e, f., jedrce.
 jáglen, adj., prosen; jaglena kaša = prosena kaša.
 jágmiti se, sich beeilen, wetteifern.
 jágodice, f., pl., konci prstov.
 jágriš, a, m., nezrelo in trdo grozdje, ki se ne
 da stolči.
 jagúlec, a, m., jaglec, primula acaulis.
 jahúriti, jahariti (zaničlj.).
 jaklo, a, n., jakost, moč.

jakša, e, f., jelša.
 jakšévlje, a, n., jelševje.
 jalva, e, f., smreka.
 jálvik, a, m., smrekova hosta, smrečje.
 jamíčati, jamice kopati.
 járbolec, a, m., šen, der Rotlauf.
 játiti se, sich zusammenscharren.
 javkati, za mrličem pri pogrebu peti in plakati.
 jávkarica, e, f., plákarica, das Klageweib.
 jávol, a, m., hudič.
 jebentívati, kleti: jebenti!
 jelec, a, m., jedec.
 jelen divji, rogač, lucanus cervus.
 jérgot, a, m., regrat.
 jesénovec, a, m., die (Essig) essenz.
 ješča, e, f., jed.
 jézera, e, f., jezero.
 jezik vrañji, ozki trpotec, plantago lanceolata.
 jurijevica, e, f., orchis morio.
 jútros, adv., danes zjutraj.
 Kablénik, a, m., stol, na katerem stoje kabli = škafi.
 kačjek, a, m., rman, achillea millefolium.
 kačlji, adj., kačji.
 kada? adv., kedaj? nimam kada = nimam časa.
 kádagod, conj., včasih.
 kadgod, conj., kjerkoli.
 kádi? adv., kje?

kaj, conj., rabi 1) v pomenu „kakor“, „ko“; sam
kaj Bog brez brata; hrv. kao. 2) mesto „da“
ali „ker“; hvala, kaj ste dali.

kájgod, pron., karkoli.

kálanica, e, f., poleno.

kálati, sekati, klati.

kálati se, kopati se (v kalu).

kalfa, e, f., rokodelski pomočnik.

káloki, ov, m., pl., zobje, katere dobi konj v
petem letu.

kanja, e, f., spodnja čelust.

kápara, a, f., ara.

kapáriti, zaarati.

kápine, f., pl., odpadki od sveč.

kárlovec, a, m., jamica zadaj na vratu.

kármína, e, f., pojedina na dan pogreba.

karminár, a, m., gost na karmini.

karminóvati, karmino obhajati.

kasóvina, e, f., podpora, ki se dobiva iz „kase“.

kasovínar, o, m., kdor dobiva kasóvino.

kaša strena, močnik.

kaštálnik, a, m., cerkven ključar.

katarínčica, e, f., marjetica, bellis perennis.

kavran, a, m., krokar.

kdo?, pron., druž: s kogom? = s kom?

kefa, e, f., krtača.

kéliti se, pačiti se, Grimassen schneiden.

keljuh, a, m, kelih.
 ki, adv., ko : ki bi človek znal.
 kihávina, e, f., kihanje.
 kiliti, hirati.
 kip, a, m., kapelica.
 kipeć, a, m., podobica.
 kisélika, e, f., kiselo jabolko.
 kiséljača, e, f., = kisélika.
 kištra, e, f., kišta.
 kita, e, f., veja.
 kítica, e, f., vejica, „pušljec“.
 kládnja, e, f., ostrva.
 klámbina, e, f., visok in tenak človek, sloka žival.
 klapa, e, f., svinja s klapastimi ušesi.
 klápača, e, f., 1) = klapa, 2) teloh.
 klápaš, a, m., nek fižol.
 klápav, adj., klapast.
 klas, a, m., der Maiskolben.
 klasúnec, a, m., oružen klas.
 kléčečki, adv., klečeč.
 klémati, kimati.
 klenít, a, m., klarinet.
 kléstač, a, m., kdor klesti.
 kléstriti, klestiti.
 klímati, kimati.
 klipa, e, f., palica (zaničlj.)
 kljup, i, f., trda skorja na zemlji, kadar zmrzuje.

klobúčati, n. pr. streho, klobuk (= venec, sleme)
 narediti.
 klompícati, klompati.
 klopec, a, m., nek fižol.
 klópina, e, f., = klapa, klápača.
 knéžnica, e, f., der Kaiserling.
 kničévati, uničevati.
 kníčiti, uničiti.
 knjápača, e, f., berglja.
 knjápeš, a, m., človek, kateremu manjka prsta na
 roki.
 kobílača, e, f., kobila (stol).
 kócen, a, m., der Kürbisstengel.
 kočijaš, a, m., trpotec.
 kójiti, gojiti, rediti.
 kófan, a, m., škrinja.
 kojištvo, a, n., gojitev, reja.
 kolce, a, n.; došel je dōma po kolcih = po od-
 gonu.
 kokošétina, e, f., kokošina.
 kolija, e, f., kočija.
 koljávina, e, f., grizenje, die Kolik.
 kolotáčiti se, vrteti se.
 komádina, e, f., velik komad.
 kómbol, a, m., kombelj.
 kómpar, a, m.; delati v kompar = v kompaniji,
 v slogi.

komponóvati, zlagati, harmonieren.
 komún, a, m., trg, tržni dan.
 komuška, e, f., die Hülse; fižol, krompir v k. jesti.
 konči, adv., vsaj.
 kontíratí, kontentíratí, zadovoljiti.
 koparija, e, f., kopanje (zaničlj.).
 koperati, prizadevati se, koprneti.
 kopikónec, a, m., detelja, ki belo cvete in raste
 navadno ob potih, med strnjó.
 kópina, e, f., malina.
 kópínica, e, f., rinčica, das Ringlein.
 kópiti, skrbeti; to me največ kopi.
 kopljar, a, m., rezar.
 koplje, a, n., coll., = kopje, drogi pri zastavah.
 koprívnjak, a, m., vreča iz koprivnega vlakna.
 kora, e, f., skorja.
 koraba, e, f., koleraba.
 korbáčišče, a, n., toporišče pri korbaču.
 korda, e, f., die Zündschnur.
 korénjič, a, m., na korenu posekano drvo.
 kóriti se, pokoriti se.
 kórizma, e, f., štiridesetdanski post.
 kóromač, a, m., janež.
 koruš, a, m., kor.
 kósir, a, m., das Rebenmesser.
 kostélnica, e, f., mrtvašnica.
 koštriva, e, f., neka trava.

kótec, a, m., kurnik.
 kóvalo, a, n., nakovalo.
 kovánec, a, m., kovan žebelj.
 kózina, e, f., kozje meso.
 kradómice, adv., kradoma.
 kravúrina, e, f., krava (zaničlj.).
 kr'čati, kričati.
 kreblja, e, f., greblja.
 kreljútati, leteti.
 krevčati, kričati.
 kríljak, a, m., klobuk.
 kriljákar, a, m., klopučar.
 krivičnják, a, m., krivičnik.
 kríviti se, krivo se zdeti; to se meni krivi = zdi
 krivo.
 križevák, a, m., 1) križavec, 2) duhovnik n. v. r.
 3) kmet podložnik, ki je daval svoje dni
 n. v. r. tlako. Imeli so na hišnih vratih velike
 črne križe.
 križevatec, a, m., = križevak.
 križi, ev, m., pl., vnebohod.
 križevo, a, n., = križi.
 kr'msati se, kesati se, žal biti.
 kr'nilo, a, n., krmilo.
 kr'nja, e, f., škrbina.
 kr'njav, adj., raztrgan.
 kr'neš, a, m., raztrganec.

krosna, en, n., pl., der Weberstuhl. (Razne dele krosen sem priobčil v „Dom in Svetu“ 1896 str. 320.

krošelj, a, m., vejnik.

kr'past, adj., fleckig.

kr'puša, e, f., klop, klošec.

krstítva, e, f., pojedina na dan sv. krsta.

krtínjača, e, f., kača, ki pobira krte po krtinjah.

kuč, a, m., lesena ali železna kljuka, ki se utika v kambe.

kúčica, e, f., butorica.

kudaj, adv., kodi.

kuja, e, f., kuzla.

kúkaven, adj., slab.

kúkniti, zakukati.

kúkovak, a, m., kukavica, samec.

kukóvača, e, f., kukavica, samica.

kúkul, a, m., kokalj.

kumiti, kum biti.

kumóvati, = kumiti.

kupnina, e, f., kupljenina.

kusast, adj. gestutzt.

Ládarica, e, f., pevka.

ládati, popevati.

lajt, a, m., sod.

lajtějce, a, n., sodček.

lájtar, a, m., reta.

lagom, praep., razen.
 lakánje, a, n., col., vlakno.
 lakomnják, a, m., lakomnež.
 lakómiti se, lakomen biti.
 láloka, e, f., spodnja čeljust.
 lampaš, a, m., velika lampa.
 lampuš, a, m., = lampaš.
 lančénka, e, f., veriga.
 lándrati, vandrati.
 lanec, a, m., veriga.
 lasec, a, m., peresce v uri.
 lasénka, e, f., živa nit.
 lásnice, f., pl., bolje kodeljce.
 látati se, latje dobivati.
 látek, m., laket.
 lática, e, f., kozica, der Zwickel
 lázar, a, m., hroma žival.
 lázarče, n., dem. ad lazar.
 lážec, a, m., lažnik.
 lažem, praep., = lagom.
 lážljiv, adj., lažniv.
 ledárnica, e, f., ledenica.
 leg, a, m., lega.
 legácija, e, f., akacija.
 leha, e, f., greda.
 len, a, m., lenoba.
 lenárec, a, m., lenuh.

lénež, a, m., lenuh.
lenobija, e, f., lenoba.
lep, adj., comp. leplji.
léskati, bliskati.
leskávlje, a, n., coll. leščevje.
létkinja, e, f., leto stara šiba.
letva, e, f., lata,
létvati, letviti.
letvenják, a, m., der Lattenbohrer.
léžečki, adv., ležeč.
líciter, a, m., lecet, der Lebkuchen.
lijávina, e, f., litje, das Giessen.
lindrát, ulivati se, driskati.
lísan, a, m., lisast vol.
liščák, a, m., lisjak.
lisičiti, goljufati.
lísko, ota, m., ime lisastemu psu.
ljúdina, e, f., velik človek.
locnjévka, e, f., der Henkelkorb.
loga, e, f., lega.
lójnica, e, f., kopica.
lojníčati, v lojnice devati.
lókot, a, m., das Vorlegeschloss.
lompítati, klompítati.
loncoglója, e, f., kdor lonce strga, siromak.
lončárica, e, f., cunja s katero se prijemljejo lonci.
loza, e, f., hosta.

loznják, a, m., logar.
 lúdost, i, f., norost.
 luk vranji, neka trava.
 lúkniti; vreme lukne, kadar postane po grdem lepo.
 luljáčka, e, f., die Schaukel.
 lúljati, schaukeln.
 lupljáč, a, m., lupivec.
 lúpiti, ružiti.
 lutávina, e, f., to kar je luto, hudo; lutávina me
 je nápala.
 lúžiti, grdo vodo imeti; vol luži, kadar ima krvavo
 vodo.
 Mácava, e, f., neko jabolko.
 mačúrlja, e, f., neko jabolko.
 majčúken, adj., majčiken.
 magárčina, e, f., magarec.
 magarija, e, f., die Lumperei.
 magúlití se, megleniti se.
 málik, a, m., svetnik kot kip; na tem altarju je
 veliko malíkov, = kipov svetnikov.
 malko, adj., malo.
 marélec, a, m., remeljč.
 márgín, a, m., kólobran, konfin.
 máriti, marati.
 marjétinka, e, f., marjetnica.
 maslénka, e, f., pinja.
 mášar, a, m., kdor je bil pri maši.

maternina, e, f., vlakno od debele konoplje, kar
 rabijo za rjuhe.
 mávez, a, m., rdeči, zeleni in višnjevi konci, ka-
 tere vpletajo v jalbo.
 mavra, e, f., mavrica.
 mazána, e, f., steklenica.
 medicija, e, f., medica.
 melja, e, f., moka.
 melec, a, m., der Rührstock.
 melta, e, f., mort, der Mörtel.
 méltar, a, m., mortar.
 méltati, mortati.
 ménjkati, manjkati.
 merčín, a, m., geometer.
 meričina, e, f., bira, ki se daje po merici.
 meríja, e, f., županstvo.
 mésnica, e, f., mesena klobasa.
 mesojéja, e, f., čas, v katerem se sme jesti meso,
 predpust.
 mésopust, a, m., pust.
 méstiti, premeščati.
 meščava, e, f., mehkoba.
 mešnja, e, f., mešanje.
 métliti se; turšica se metli = gre v cvet.
 metlár, a, m., sirek, iz katerega se delajo metle.
 métniti, vreči.
 miga, e, f., trepalnica.

míľiti se, prilizovati se.
mínati, minieren.
minúra, e, f., minuta.
mírak, adj., indecl., prav veliko.
miróvina, e, f., der Friedenstrank; miróvino piti.
míšvina, e, f., mišja lukna.
míznjak, a, m., míznik.
mládan, a, m., ime volu.
mladaríja, e, f., mladina.
mladóben, adj., mlad.
mladožénin, a, m., ženin.
mlatnja, e, f., mlačev.
mleč, a, m., mleček, chelidonium majus.
mléziv, adj., omleden.
mnijavkati, mijavkati.
modráčija, e, f., modrost (zaničlj.).
modróvati, modrega se delati.
moj, praep., med, mej: moj ženami.
mokáren, adj., mokroten.
mokróba, e, f., mokrota.
moléksati, ulivati se, driskati.
molja, e, f., molitev.
móljen, adj., molitven.
mórnica, e, f., neka notranja bolezen.
motávina, e, f., motanje.
možévlji, adj., možev.
mračnják, a, m., prvi mrak.

mrava, e, f., mravlja.
 mravúnec, a, m., mravljinec.
 mravúnišče, a, n., mravljišče.
 mr'čkati, mečkati.
 mrénav, adj., mrenast.
 mrhúnec, a, m., mravljinec.
 mr'kopec, a, m., divji koren.
 mrkóvina, e, f., = mr'kopec.
 mr'lati, počasno in nerodno jesti.
 mrlínci, ev, m., pl., kar se zmrvi; mrvine, dobtine.
 mrlínzgati, počasi in nerodno kaj delati.
 mr'ndati, godrnjati.
 mr'vo, adv., malo.
 mrvíčeka, adv., prav malo.
 mrvíčko, adv., = mrvíčeka.
 mr'zen, adj., eckelhaft, verhasst.
 mr'zlit, mraziti.
 muca, e, f., star. obrabljen klobuk, klofeta.
 múdača, e, f., višnjeva in debela cibora (menda =
 múdrača = modrača).
 mugálka, e, f., 1) munga, 2) valjar, s katerim se
 munga.
 múhljič, a, m., muhvič.
 mulj, a, m., der Flußsand.
 múljšče, a, n., kraj, kjer se zbira mulj.
 múlnica, e, f., jama, v kateri se mulj zbira.
 mungálka, e, f., = mugalka.

munjast, adj., munjen.
 murla, e, f., murva.
 Na, praep., rabi nam. h, k, pri n. pr. donesti na
 krst, biti na izpovedi, iti na spanje = spat.
 nadéлити, obdarovati.
 nadígniti, privzdigniti.
 nado, a, n., jeklo.
 nadobáviti, pridobiti.
 nadojédati, pojedati.
 nadométati, dometati.
 nadostáviti, dostaviti.
 nadostréči völlig bedienen.
 nadozídati, dozidati.
 nádražljiv, adj., zdražljiv.
 nadúrkatí, nasuvati.
 naglódati, našuliti.
 nahériti, na stran se obrniti, nagniti.
 nahabiti, pohabiti.
 nahlápiti, napasti; bolezen me je nahlápila.
 nahódljiv, adj., nahodu podvržen.
 nahr'dati se, najesti se.
 nahrúniti, = naruniti.
 nahrúpiti se, nagoniti se.
 najáditi se, naježiti se.
 nakéлити se komu, jemandem eine Grimasse
 schneiden.
 nakíšiti se, na kišo (dež) se napraviti.

nalantáti se na kaj, nameriti se, lotiti se česa.
 nalíbrati, našteti.
 nalúdiť si kaj, nakopati si kaj n. pr. bolezen.
 namalíčiti, našemiti.
 namr'kati, namazati.
 namr'kan, adj., zamazan.
 nanójati se, ponujati se.
 nanóratí, začeti, lotiti se; kadar enkrat gódina
 nanóra.
 napáčiti, 1) spači, 2) škoditi.
 napárljiv, adj., zdražljiv.
 napekati, nagrepati.
 napeljávec, a, m., zapeljivec.
 naplóditi, napolniti; vsa hiša se je naplódila ljudi.
 napójnica, e, f., napitnica.
 nápot, a, m., napotek.
 náreden, adj., priličen, pripraven.
 narédščina, e, f., nárednost, die Bequemlichkeit.
 napredkovati, napredovati.
 nároki, ov, m., pl., manšeti.
 naróžati, z rožami olepšati.
 naruniti, napasti.
 nasaden, adj., dober za nasad, seme.
 nasádišče, a, n., toporišče.
 nasékati, zu verstehen geben.
 naskliziti, privreti; voda nasklizi.
 naskrbeti, preskrbeti.

naskróniti, napasti.

nasméšiti, na smeh napeljati; drugi so me nasméšili.

nástena, e, f., tram ki se dene na steno in na katerega se pritrdijo škarnice (špiravci).

nástenek, a, m., = nastena.

nástor, a, m., sovraštvo.

nástoren, adj., sovražen.

nástorovati, nagajati.

nastrašiti kaj, strašilo narediti na kaj; sosed je šenico dobro nastrašil.

nastréšiti kaj, streho narediti na kaj.

nastréti, nastlati.

našíkniti, udariti.

našpránjiti kaj, n. pr. deske, tako naložiti eno vrhu druge, da so vmes špranje.

natézati z nogo, šepati.

natráviti se, nalesti si n. pr. bolezen.

naturálsk, adj., natoren.

naudárjenec, a, m., prismojenec.

naušiviti se, uši si nalesti.

nautégniti, utegniti,

navélití, veleti.

nazáditi, zurück tun, oškoditi; njega je bolezen jako nazádila.

nazébsti, ozebsti.

nážek, a, m., sikirica.

nebésati, nebeškati.
 nebozè, eta, m., neborè.
 nédopek, a, m., trdo meso v slanini ali salu, ki
 se ne da speči ali scvreti.
 néhora, e, f., neugoden čas.
 néhoren, adj., neugoden.
 nepoštenka, e, f., nepoštena ženska.
 nepótreba, e, f., die Unnot.
 néres, a, m., = neresec, mrjasec.
 neslóščina, e, f., nesloga.
 néstrah, a, m., neubogljivec.
 nestraháriti, néstrašen, neubogljiv biti.
 néstrašen, adj., neubogljiv.
 neúmek, m., neumnež.
 neúsiten, adj., nenasitljiv.
 néveljav, adj., neveljaven.
 níčiti, lenariti, nič delati.
 nikakóver, adj., nikakršen.
 niš, pron., nič.
 ništárija, e, f., nič vreden človek ali stvar.
 njénin, pron., njen.
 nóčas, adv., nocoj.
 nórchina, e, f., norec.
 not! interj., na! glej!
 nótrnjak, a, m., die Brandsohle.
 Obádave, adv., = zabádava, zastonj.
 óbdel, a, m., okvir, der Rahmen.

obdélati, einrahmen.
 obdelivati, obdelovati.
 obedástati, bedast postati.
 obiláncija, e, f., obilnost.
 objáčati, objačiti.
 oblóvina, e, f., oblanje.
 obrésiti se, ukoreniniti se.
 óbremen, adj., 1) rezen; vino je óbrenno. 2) oster;
 obrenno vreme. 3) trava je óbrenna; ako se
 rada reže = kosi.
 obróčnjača, e, f., stol, na katerem se obroči obre-
 zujejo.
 obróжити, nabrojiti, naštetiti.
 obrúšnjak, a, m., obročnjak.
 obsenétiti, presenetiti.
 óbšica, e, f., obšit kosček platna, s katerim se
 obšije opleče.
 obúven, ad., obut.
 obuvénka, e, f., šenica — golica, ker ne gredo
 rade pleve od nje, je toraj obuvena.
 očekivati, pričakovati.
 očoráviti, čorav postati.
 ocúrki, ov, pl. m., = curki.
 odámelj, a, m., odmev.
 odamljévati, odmevati.
 odavljje, adv., od ovde, od tu.
 odávljek, adv., = odavljje.

odbalévati, odmetavati.
 odevéteriti, devetkrat povrniti.
 odgánjar, a, m., kruh, ki ga dajejo pastirjem,
 ko odganjajo živino na pašo.
 odjáditi se, nehati jeziti se.
 odjútriti se, odjútrilo se je = jutro je minilo.
 ódkolek, a, m., kar se odseka.
 odkólití, odsekati, odklati.
 odnemáriti, nemaren postati.
 ódpit, a, m., palec, čep (pri trti), der Rebenzapfen.
 odtégnjenka, e, f., visoka ženska (zaničlj.).
 odtúrkati, odbiti, odgnati.
 odúlití, poslabšati se; vreme se je odulilo = odurilo.
 odvénití, prisušiti se; mleko pri kravi odvene.
 odvíhniti, umakniti se, zginiti; odvíhnili so vuki.
 odvíniti, odvíhniti.
 odzabíti, pozabiti.
 ogálití, ogoliti.
 ogárek, a, m., ogorek.
 oglavnik, a, m., uzda.
 óglen, a, m., ogel.
 ogluháviti, oglušeti.
 ogóvor, a, m., obrekovanje.
 ogovárjati, obrekovati.
 ográbati, grabo narediti okoli česa.
 ográšiti, otepsti; toča je ográšila grozdje.
 ógreška, e, f., osevek.

ogrižáviti, grižav, postati.
 ógruden, adj., gruden.
 ohólec, a, m., oholež.
 ohripáviti, hripav postati.
 okáčiti, ogoljufati.
 okádniti se, sich Zeit nehmen; prim. nimam káda
 = nimam časa.
 okáljan, adj., zamazan.
 okáljati, zamazati.
 okásit, adj., zadirljiv.
 okásniti se nad kom, otresti se.
 okasóvati, otresati, zadirati.
 okasovít, adj., = okásit.
 okiláviti, kilav postati.
 óklasek, a, m., oružen klas.
 oknjávati se, obotavljati se.
 óko slepo, sence.
 okóluš, a, m., prasec ki se prihrani za drugo leto
 = za ókolu leta.
 okólušce, a, n., dem. ad okóluš.
 okólušek, a, m., = okólušce.
 okóluvrč, adv., okolu in okolu.
 okovír, a, m.; na okovír = na okolu.
 ókrajek, a, m., krajevec (les).
 ókrak, a, m., krača.
 okrógvrč, adv., okrog in okrog.
 okróžnast, adj., rundlich.

ókuja, e, f., žlindra.
 oléniti se, poleniti se.
 oljútiti, ljut postati.
 ólovo, a, n., svinec.
 olúknniti; danes je vreme oluknilo = se spre-
 nilo; po dežju postalo lepo.
 omahévati, omahovati.
 omáknniti, zmaknniti.
 omilévati se, prilizovati se.
 omoléksati, začeti ulivati se.
 omr'kan, adj., zamazan.
 omr'kati, umazati.
 omúhnniti se, tiho se zmuznniti.
 omúšiti se, opiti se.
 omutástati, mutast postati.
 omutáviti, = omutastati.
 opáliti, zapaliti.
 opárnica, e, f., suh sad, ki se na peči posuši =
 opari; uhlji, krlji.
 opétiti, zapaziti.
 oplávnica, e, f., mali jarek, po katerem se sceja
 voda, gnojnica.
 opolnniti, napolnniti.
 óprav, a, m., oprava.
 opr'lan, adj., umazan.
 opr'lanec, a. m., umazanec.
 opr'lanka, e, f., umazanka.

opr'lati, umazati.

opr'táten, adj., oprten.

oréviti, reven postati.

oríbek, a, m., zadnji košček repe, ki se ne da več zribati.

órmar, a, m., omara.

oróbiti, oropati.

osápiti se, do sape priti, počiti se; kadar se voli osápe, pa bodo jeli.

osenétiti, presenetiti.

osínjača, e, f., šenica z dolgimi osinjami.

ósklizel, adj., polzek.

osobújnik, a, m., osobejnik.

osobújnikar, a, m., = osobujnik.

ósoka, e, f., voda, v kateri se nasalja svinsko meso.

osovít, adj., spitzig.

osóviti, po koncu postaviti n. pr. sod.

osredek, a, m., otok.

ostotéríti, stotero obroditi.

ošíbrati, otepsti.

ošíriti, razširiti.

óškrba, e, f., oškrbana stvar, n. pr. lonec, vrč.

oškrbáviti, oškrbiti.

ošpičástiti, špičast postati.

oštrávati, oštriti, ostriti.

oštrekinjati, štrebine otepsti.

oštrévina, e, f., odpadki pri ostrenju kolja.

ótec, a, m., oče.
 otimáncija, e, f., otimanje.
 otírač, a, m., das Handtuch.
 otirača, e, f., = otírač.
 otírati, brisati.
 otóč, adv., otodi.
 otólček, a, m., kar je otolčeno.
 ótraga, e, f., znamenje.
 otr'kva, e, f., potrkva (hruška).
 otr'mititi, odrveneti, otrditi; od mraza so mi prsti
 otrmili.
 otróšiti, oškoditi.
 óvako, adv., takole.
 óvam, adv., sim.
 óvde, adv., tukaj.
 ovólik, adj., tolik.
 ovúdaj, adv., tukaj mimo.
 ozávati, oklicavati.
 ózeb, a, m., ozeba.
 ózov, a, m., oklic.
 ozóvnica, e, f., oklicni list.
 ozovnána, e, f., pristojbina za oklic.
 Pádeč, adj., hinfallend; padeča bol = pádavica,
 božjast.
 pádečen, adj., = padeč, božjasten.
 pah, a, m., bandero.
 paha, e, f., = pah.

pajkati, paberkovati.

pájuk, a, m., pajek.

pajúčina, e, f., pajčevina.

pálilo, a, n., prasec, ki se pali; ni imel pálila =
ni klal.

pámak, a, m., pavola.

pánjica, n, f., goba rastoča na panju.

pápek, a, m., parkelj, die Klaue.

pápežen, adj., čvrst, trden.

pápiti, papati.

pápulja, e, f., papir (zaničlj.); kaj mi čejo te stare
pápulje?

párica, e, f., vrstnica.

páriló, a, n., žehta.

páriti, žehtati.

pas božji, mavrica.

pashati se, kesati se, obžalovati.

pásjan, a, m., pesjan.

páskati se, = pashati se.

pásjak, a, m., jazbec z rilcem psu podobnem.

pastórkinja, e, f., der Lerchensporn, corydalis cava.

páščiti se, sich beeilen.

patrólec, a, m., kdor hodi po patroli.

patróliti, patrolirati.

pávun, a, m., pav.

pazdérčina, e, f., puzdrovina.

pazítelj, a, m., paznik.

pečenec, a, m., pečen prasec.
 péhati, pašati.
 pélhkati, plajhati.
 peklenják, a, m., peklenščak.
 pepéluh, a, m., pepeluška.
 pérač, a, m., perilnik.
 pérast, adj., pisan, bunt.
 pérčin, a, m., klasec, ki se prikaže pri turšici iz
 perja, ko začne poganjati klase.
 perčíniti se, klase poganjati.
 pérúša, e, f., pero, líčkanje.
 Perúšina, e, f., = pérúša.
 pésmarka, e, f., pesmarica.
 peščenít, adj., peščen.
 peščévít, adj., peščen.
 péteh, a, m., petelin.
 petešiček, a, m., petelinček.
 petlánec, a, m., der Bettler.
 petláríti, beračiti.
 petróvati, reči: za pet ran božjih!
 petúrka, e, f., petak (zaničlj.).
 píckati, stechen, picken.
 píjač, a, m., der Rebenstecher.
 píkača, e, f., kača; ženska, ki rada pika.
 píkec, a, m., pikast prasec.
 píkniti, suniti.
 pilj, a, m., čep, piljka.

piljun, a, m., das Patenkind (deček).
 piljuna, e, f., das Patenkind (deklica).
 pipič, a, m., pipec.
 pír, a, m., ženitnina.
 píriti, ženitovati.
 pírník, a, m., gost na ženitnini.
 pirovanje, a, n., ženitnina.
 píróvati, = píriti.
 pírovník, a, m., = pírník.
 pírjača, e, f., pírika.
 písač, a, m., igla, s katero se pišejo pisanice.
 písanica, e, f., pírih.
 píśánika, e, f., neko jabolko.
 písk, a, m., píščalka.
 pískar, a, m., pískač.
 píščíti, cureti.
 píščati, pískati.
 píśiv, adj., píškav, črviv.
 píťati, vprašati.
 píťanje, a, n., vpraśanje.
 píťen, adj., rodoviten.
 pívnica, e, f., vinska klet.
 plač, a, m., jok.
 pládenj, a, m., krožnik, der Teller.
 plákati, jokati.
 plándišče, a, n., prostor v kaki senci, kjer živina
 med pašo nav. opoludne planduje (počiva).

plandóvati, počivati.

plahta, e, f., rjuha.

plástiti, obsekavati.

plávica, e, f., jetrník.

plávilo, a, n., višnjeva barva, s katero se „plavi“
perilo.

plavínek, a, m., višnjev krompir.

pláviž, a, m., belica (pri kuhanju žganja).

pléšina, e, f., 1) pleša, 2) vrsta, die Gattung.

pletnja, e, f., pletenje.

plevka, e, f., pralica.

plévice, f., pl., kan na vinu.

plévnja, e, f., plečev.

plíhati, plajhati.

plíš, a, m., = pléšina 1).

pljúhati, plajhati.

pljuščánek, a, m., regrad.

pljuščánkóvina, e, f., regrad.

pljuščati, pljuvati.

pljúšnjak, a, m., = pljučnjak, lučnik, das Woll-
kraut.

pljúvati, plajhati,

plohovóznica, e, f., katera ploh vozi.

plohovóznik, a, m., kateri ploh vozi.

po, adv., za; po me bo slabo.

pobarábiti se, baraba postati.

pobegániti, pobegniti.

pobóčina, e, f., kar je po boku.
 pobrížiti se, pobrigati se.
 pócati, pokati.
 pocédina, e, f., pocedek.
 počesnjáti, s česnovo vodo politi n. pr. svinjsko
 meso, ko se nasalja.
 pod, praep., med, pod mašo.
 pódbel, a, m., lapuh, tussilago farfara.
 pódglav, a, m., podšiv, die Vorschuhung.
 podkahlánc, a, m., kruh, ki se speče pod kahlo
 (Ofenkachel).
 podkváčiti, podstaviti.
 pódmašek, a, m., najslabše predivo.
 pódolce, adv., po dolu.
 podníčiti, uničiti.
 podpórišče, a, n., podpora.
 podpótiti, napotiti.
 podrépati, raztrgati.
 podružnik, a, m., tovariš na ženitnini.
 podružnica, e, f., tovarišica na ženitnini.
 podtrlíčina, e, f., kar odpade pod trlico pri trenju.
 podúrati, potrpeti.
 podúriti, srpo v tla pogledati.
 podúrkati, suniti.
 podvr'niti, zavrnuti.
 poflándrati, uničiti, zapraviti.
 pofúriti, posmoditi.

pogánica, e, f., mrena (na očesu).
 poharáčiti, vzeti, uničiti.
 pohudíčiti se, hudoben postati.
 pojágmiti se, sich beeilen.
 pójeden, adj., 1) ješč, 2) tečen.
 póješč, adj., ješč.
 pojédljiv, adj., ješč.
 pokéckati se, skregati se.
 poklobúčati, klobuk narediti n. pr. na streho.
 pokósten, adj., kosten.
 polagáč, a, m., der Fütterer.
 polagár, a, m., = polagač.
 polagarija, e, f., krmljenje.
 polágati, krmiti.
 polákšati, polajšati.
 poležkívatí, polegati.
 polják, a, m., polski čuvar.
 polovár, a, m., polovičar.
 poloznják, a, m., hostar, logar.
 pomagániti, na pomaganje klicati, stokati.
 pomotnja, e, f., pomota.
 pomrknína, e, f., pomrknjenje.
 pomršávati, mršav (suh) postati.
 pomuljiti, z muljem zavoziti, n. pr. na njivo.
 ponedéljica, e, f., der Blaumontag.
 ponoreti, znoreti.
 pootáviti se, z otavo obrasti se.

pópnat, adj., popkast.
 poprégati se, skregati se.
 pórab, a, m., poraba.
 poréčiti se, sporeči se.
 poréčkati se, = poréčiti se.
 póseb, adv., posebej.
 póseje, f., pl., otrobi.
 posmehívati, posmehovati.
 posokóliti se, osokoliti se, ujunačiti se.
 posteljína, e, f., to, kar žena v otročji postelji
 porabi za hrano.
 posváditi se, spreti se.
 pošklébica, e, f., das Glatteis.
 potájice, adv., tajno.
 potépnik, a, m., potepuh.
 poterámbati, potreti, uničiti.
 potihúiniti, potihniti.
 pótlan, adv., potlej.
 pótlek, adv., potlej.
 potrebóča, e, f., potreba.
 potrenína, e, f., das Bruchholz.
 potrkálec, a, m., potaknjenec.
 potr'pati, zabiti.
 potrúpati, = potrpati.
 potúkati se, potikati se.
 potukévati se, = potukati se.
 potúliti se, potuhniti se.

potúrčiti, vzeti, vkrasti.
 potúriti se, = potuliti se.
 povítica, e, f., potvica.
 povódlja, e, f., povodenj.
 povódnja, e, f., povodenj.
 povózina, e, f., vino, ki se pije, kadar se dopelje
 vino na dom.
 povráčati, speien, erbrechen.
 povr'niti, perf. ad povračati.
 povráziti se, sich verfeinden.
 povr'sice, adv., po vrhu.
 povrtnica, e, f., redkev.
 pozímiti se, mrzlo postati.
 pózój, a, m., 1) zmaj, 2) nesreča, uima, 3) kjer
 burja hudo vleče, pravijo, da ima pozój
 svojo moč.
 pozločésti se, zločest postati.
 požirák, a, m., požiralnik.
 požúnčina, e, f., velik bokal.
 požúnec, a, m., bokal.
 prasičalka, e, f., palica, s katero se uganja prasica
 pri „prasičanju“.
 prašáč, a, m., kdor praši.
 prášček, a, m., svinjak.
 práščina, e, f., pojedina na dan ko se kolje.
 práščinár, a, m., kdor je na práščini.
 práščinóvati, práščino obhajati.

pravec, a, m., der Richtige; pozna vas dete, da
 niste vi pravec = pravi.
 prčátek, a, m., malenček pri kokoših, = prhčatek.
 prebírkatí, prebirati.
 prebírñjača, e, f, palica, ki se rabi pri tkanju.
 precigániti, ociganiti, ogoljufati.
 predimiti, presušiti v dimu.
 prednja, e, f., preja.
 predlánica, e, f., predlanska svinja.
 predrískati, uliti se, predreti.
 predúrati, pretrpeti.
 predvójiti, razdvojiti.
 prégršče, a, n., prgišče.
 prek, adv., jako n. pr. prek dober, prek visok.
 prekrižiti, prekrižati.
 preklínstvo, a, n., preklinjanje.
 prelivati se, presedati; to se človeku preлива.
 préloga, e, f., der Querbalken.
 prem, a, m., trem, prístrešek.
 premírak, adv., preveč.
 prenevédati se, pačiti se.
 prengati se, kregati se.
 prerávati, prerovati.
 prerókovat, adj., predobrih rok.
 préseka, e, f., lajta.
 presékati se, sesiriti se (od mleka).
 prešévina, e, f., preševec.

pretánčati, tanje narediti.

pretežéncija, e, f., nadloga, težava.

prétrg, a, m., voli sem kupil za prétrg = da jih
pretržim.

pretrštvo, a, m., = prétrg.

prévalci, ev, m., pl.; „na preválcih“ pravijo boku
na njivi, kjer se zemlja prevali, prevesi.

prevaráncija, e, f., prevara.

prevaránt, a, m., goljuf.

prevdóben, adj., preran.

previdíрати, pregledati.

prevíjač, a, m., der Rebenbogen.

preživljati, prežvekovati.

pr'hljati, pršeti.

pr'hota, e, f., prhut.

príčati se, Abschied nehmen.

príčest, i, f., obhajilo.

príčéstiti, obhajati.

príčeščati, imp. ad pričestiti.

príčneti, pričmem, pričeti, pričnem.

prídel, a, m., pridelek.

prídober, adj., gütlich.

prídroben, adj., precej droben.

prígladen, adj., precej gladen.

prígluh, adj., precej gluh.

príglúhniti, gluhega se narediti.

prikasen, adj., precej kasen.

prilisíčiti se, prilizniti se.
 primojdúšati se, pridušati se.
 prínožič, a, m., poganjek, ki požene iz korenine
 trte tik zemlje.
 prípašek, a, m.; živina se goni „med pašami“ še
 na prípašek, da je ni treba doma krmiti.
 pripúzija, e, f., pritepenec, pritepenka, kar „pri-
 púzi“ k hiši.
 pripúzina, e, f., = pripuzija.
 príslab, adj., slaboten.
 prismoja, e, f., prismoda.
 príruh, adj., suhljast.
 pritrľúšiti, prikriti, zamolčati.
 priučiniti, postoriti.
 privárkati, zuschieben.
 privérniti se, vernega se narediti.
 privr'sten, adj., izvrsten.
 prívoža, e, f., prívoz.
 prižígljaj, a, m., kar se enkrat prižge.
 prl, a, m., ročica (pri vozu).
 pr'njak, a, m., raztrganec.
 probéžati, zbežati.
 problíska, e, f., preblisk.
 probúsiti, oslabeti.
 pródika, e, f., pridiga.
 prodikálnica, e, f., pridižnica.
 prodikávati, pridigati.

prodivániti, izpregovoriti.

proha, e, f., pot, izhod.

próhaj, a, m., promet, der Verkehr.

prohi, ov, m., pl., neka notranja bolezen, ki se po človeku „prohaja“.

próhoj, a, m., = próhaj.

proklécati se, pretresti se; za bolnika je dobro, da se malo prokleca.

prólečje, a, n., spomlad.

prolúžati; vol proluža, kadar dobi krvavo vodo.

prosnážiti, posnažiti.

prosvétiti, posvetiti.

proščenje, a, n., = oproščenje, cerkveno „žegnanje“.

próšet, a, m., sprehod.

prošúpiti, prevotliti.

próteči, davon laufen.

protéklica, e, f., ploha, ki naglo „próteče“.

proti, adv., rabi z gen. proti adventa, Božiča.

prótina, e, f., klop, stolica.

proústiti, izpregovoriti.

províkan, adj., razvpit.

províkati, razvpiti.

pr'tljati, brbrati, čvekati.

pr'vščica, e, f., žena, ki je prvikrat rodila; krava s prvim teletom.

psinec, a, m., psiček.

puckati, pokljati.
 puča, e, f., poka.
 púhljak, a, m., puhlica.
 pukánica, e, f., to kar se puče n. pr. mala turšica,
 da ni pregosta.
 pustarína, e, f., pustinja.
 pústniki, ov, m., pl., kateri pustne dni ženitujejo.
 pústodel, a, m., delopust.
 púščiti, pustiti.
 pútača, e, f., der Hühnerkropf.
 púšvina, e, f., poljšina.
 puza, e, f., laznina.
 púzina, e, f., = puza.
 púžljiv, adj., schlatzig.
 Radóvača, e, f., neko jabolko.
 rajši, adj. com.: jaz sem rajši = imam rajši.
 rákija, e, f., žganje.
 ramen, a, m., rama.
 rándati, nerodno hoditi.
 ranjénik, a, m., travniška kadulja, salvia pratensis.
 (Njene liste devajo na rane, da celijo.)
 raš, a, m., das Baartuch.
 rašek, a, m., motovilo.
 rašelj, a, m., das Gabelholz.
 rašljast, adj., rogovilast, gabelig.
 raštvo, a, n., zdravilo
 rat, a, m., vojska.

ratelj, a, m., porajtelj.
razbálati, razmetati.
razbáviti, premotiti.
razbávljati, motiti.
rázboj, a, m., razbojnik.
razbójit, adj., hudoben.
razčáprati, razbrazdati.
razčrépiti, razbiti.
razdeliti besedo, govoriti.
razderénec, a, m., raztrganec.
razen, adv., narazen.
razgízdati se, gizdav postati.
razgódi, ne ugodi.
razígrati, razpoložiti.
razígran, adj., razpoložen, aufgelegt.
razjágmiti se, pojagmiti se.
razkášati, razdrobiti.
razkoréčiti, razkoračiti.
razlúkniti, razvedriti; vreme se je razluknilo.
razpela, e, f., razpelo.
razpélica, e, f., razpelce.
razplihóvati, razplivati.
razpódi, razkriti.
razprimiti se, razdeliti se.
razprímljati, perf. ad razprimiti.
razroban, adj., razrušen.
razraniti se, razširiti se, razboleti se; rana se razrani.

razróbiti, razrušiti, razdreti.
 razúntati, razmetati.
 razšúndrati, uničiti, razmetati.
 razšúntati, našuntati.
 raztužiti, razžalostiti.
 razvátriti se, razvneti se.
 razvikan, adj., razvpit.
 razvíkati, razvpiti.
 razvremeniti se, lepo vreme se narediti.
 r'dja, e, f., bolehnost, slabost.
 r'djav, adj., bolehen, slab.
 rébrna, e, f., lesa.
 rečnja, e, f., rečenje.
 réjač, a, m., človek, ki hodi od hiše do hiše na
 hrano.
 rejec, a, m., mrjasec.
 rékeljc, a, m., reglja (kruh).
 réketaš, a, m., ribežen, na katerem se riba kruh.
 réngati, ratschen.
 rep volčji, lycopódium clavatum.
 répuljast, adj., poln repulje.
 résiti, ukoreničiti; trta se resi.
 revnják, a, m., revež.
 rezkán, adj., rezljan.
 reznja, e, f., rezatev.
 rif, a, m., vatel.
 ríjan, a, m., ime volu.

rípiti, rdeti.
róbača, e, f., srajca.
róbati, uničevati.
ročák, a, m., lonec z ročo.
róden, adj., deževen n. pr. oblak.
rógaš, a, m., neki fižol.
roglje, f., pl., grablje.
rókovat, adj., dobrih rok, radodaren.
ropotárka, e, f., ura — budilka.
rosast, adj., rusast.
róškati, roštati.
roškótati, roškati.
rošlja, e, f., rašlja.
rošnja, e, f., die Weile.
rožinja, e, f., luščina, die Hülse.
ruben, adj., puhel.
rubenéti, puhel postajati.
rubénjača e, f., neko jabolko.
rúček, a, m., das Frühstück.
ručénje, a, n., ruček.
ručévati, zajtrkovati.
rudljast, adj., gekraust.
ruj, a, m., ruja, rja.
rulec, a, m., rilec.
rúmava, e, f., ime kravi šenične barve.
rúnčati, zavotlo mukati.
runjka, e, f., neka hruška.

rústik, adj., indecl., top, skrhan.
 rúten, adj., slaboten.
 ružen, adj., močen; ružno vino.
 ružiti, lupiti.
 ržénik, a, m., rženjak.
 r'žula, e, f., rž.
 Sádine, f., pl., satovje.
 ságama, e, f., orodje, s katerim se dela napustek
 pri zidu.
 sálvijet, a, m., servijet.
 samánika, e, f., samoraslo drevo.
 samáriti, sam biti, samovati.
 samnína, e, f., samota.
 samónika, e, f., samanika.
 samovoljec, a, m., svojeglavec.
 san, a, m., drevo pri saneh.
 sánin, a, m., sanenec.
 sánina, e, f., sanenec.
 sapljati, hlastno jesti.
 sédečki, adv., sedeč.
 sedmákinja, e, f., turšica, ki v sedmih tednih do-
 zori, = činkvantin.
 sekávina, e, f., sekanje n. pr. v glavi.
 senje, a, n., semenj.
 sesékati se, sesiriti se (od mleka).
 sécati se, spominjati se.
 sétiti se, spomniti se.

sešuljkati, zviti.
sfrčikati, sfrčati.
sfrkutlati, sfrkniti.
silína, e, f., sila; silína ljudi, dolga = prav veliko.
sípki, sipiti.
sirobot, a, m., srobota.
sívati se, bliskati se brez grmenja.
síviti si; on si sam glavo sívi = sivo dela.
sivonja, e, f., sivec.
skášiti se, razkašiti se.
skéckati se, skregati se.
skládnice, f., pl., platnice (pri knjigi).
sklezéna, e, f., vranica.
sklezénjača, e, f., divji slezenovec, malva silvestris.
sklíziti, cureti.
sklopčiti se, zviti se.
skóriti se, skorjo narediti.
skr'bnjak, a, m., skrbnik.
skrlunkati, kruliti, grunzen.
skróniti se na koga, napasti koga.
skróšiti, zdrobiti.
skrža, e, f., skopuh.
skržast, adj., skop.
skúcati, kolcati.
skúrtati se, spriditi se, poslabšati se; vreme se je
skurtalo.
slabosten, adj., slaboten.

slabovéčen, adj., slaboten.
 slabúšen, adj., slaboten.
 sláčika, e, f., die Kleeseide (ker se ovija, kakor slak).
 sládčika, e, f., sladko jabolko.
 slákoper, a, m., srakoper.
 slap, a, m., jez, red rezja v vinogradu.
 slápič, a, m., óbrov, meja med njivama.
 slápišče, a, n., prostor, kjer je slap.
 slaviček, a, m., slavec.
 slati, šaljem, poslati, pošljem.
 slépič, a, m., slepec (žival).
 sliva, e, f., češplja.
 slívanec, a, m., = zlívanec, vlit žebelj.
 slivár, a, m., vrt, na katerem rasto slive.
 slon, a, m., skladanica.
 slopje, a, n., poslopje.
 slóščina, e, f., sloga.
 služíček, a, m., hlapčíček.
 smet, a, m., zmet.
 smetálka, e, f., smetilnica.
 smed, a, m., divje korenje, daucus carota.
 smedóvina, e, f., = smed.
 smiljen, adj., usmiljen.
 smilóvati se, usmiljevati se.
 smrdoča, e, f., smrdoba.
 smrekva, e, f., smreka.

smret, a, m., neka rastlina, podobna smedu.
 smrtviti se, omrtviti se.
 smucati, smukati.
 snoválnica, e, f., dar, ki se prinese tkalici s prejo,
 navadno, kruh, vino.
 sobáliti, obaliti, zvrniti.
 sobjesti, objesti.
 soblastiti se, zavesti se.
 sóblazen, i, f., strah, das Gespenst.
 sóglav, adj., gologlav.
 sóhladica, e, f., hlad.
 sókati, bosti.
 sokávina, e, f., bodec.
 sókniti, zabosti.
 sókratek, adj., precej kratek.
 sókriti se, odkriti se.
 soklatiti, oklatiti.
 soláriti koga, s soljo preskrbovati koga.
 solica, e, f., solnica.
 solnčénica, e, f., 1) solnčnica helianthus annuus,
 2) zlatica, ranunculus acris.
 somba, e, f., der Quérriegel.
 sómpar, a, m., sopar.
 sómržnja, e, f., mržnja.
 sópiti se, opiti se.
 sopójiti se, opojiti se.
 soprotíviti, nasprotovati.

sóredek, adj., precej redek.
 sóvraž, a, m., sovrašтво.
 spalo, a, n., prenočišče.
 spanar, a, m., der Schlafgenosse.
 spihálnik, a, m., velik in dolg oblič.
 splastiti, obsekati.
 spírine, f., pl., pomije.
 splasa, e, f., plasa, pliš.
 splav, a, m.; na splav, schräge.
 spominkovati, spominjati.
 sprav, a, m., sprava = priprava.
 sprečec, a, m., bližnica.
 sprečka, e, f., 1) prečka, das Hindernis, 2) bližnica.
 sprhétati, srfotati.
 sprobuditi, vzbuditi.
 sproten, adj.; sprotna obleka = kar se je proti
 porabi.
 srab, a, m., garje.
 sramen, adj., sramežljiv.
 srámiti se, sramovati se.
 srbórit, a, m., sad od šipka, das Hetschepetsch.
 srčevít, adj.; srčevít les, das Kernholz.
 sredanca, e, f., sredi dana.
 sr'navá, ime kravi.
 staja, e, f., oder, das Gerüst.
 stánovec, a, m., kamen v zemlji, ki se ne da pre-
 makniti.

starci, ev, m., pl., kan na vinu.
 staregov, adj. od adj. star; staregova njiva =
 starega njiva. Istotako mladegov; mladegova
 hiža = mladega.
 starinec, a, m., neki krompir.
 starež, a, m., starina.
 stárežen, adj., starikav.
 starostiti se, starati se.
 staviti komu sv. olje, dejati koga v sv. olje.
 stéljar, a, m., kdor steljo spravlja ali vozi.
 sténarka, a, m., stenska ura.
 stóječki, adv., stoječ.
 stolček bablji, vijolica, viola odorata.
 stolec, a, m., der Sockel.
 stolóvina, e, f., plača od stolov.
 stotinárka, e, f., stotak.
 stati, začeti; stalo me je bosti.
 stopiti se, utrgati se; oblak se je stopil.
 stoza, e, f., steza.
 strahariti, strašiti.
 strajati, stradati.
 stránčiti, okoli (= v stran) hoditi.
 stratiniti se, s trato porasti se.
 stražbénica, e, f., stražnica.
 straževít, adj., čuječ, wachsam.
 streljar, a, m., strelec.
 streljarnica, e, f., die Schießhütte.

stréšnjak, a, m., strešnik.
 strižnja, e, f., striženje.
 strádbina, e, f., to kar si kdo prihrani s stradanjem,
 to so moje strádbine.
 struhel, adj., strhel.
 struhíniti, strhleneti.
 struhlíni, strhleneti.
 strup, adj., strupen; strupa kača.
 suhkast, adj., suhljast.
 svedrič, a, m., svedrec.
 sušnja, e, f., sušenje.
 súknič, a, m., košček sukna.
 svéstiti, svetovati.
 svéstiti se, zavesti se.
 svétiti, posvečevati.
 svíjač, a, m., = previjač.
 svíriti, piskati, muzikati.
 svr'dlina, e, f., malovrednež.
 Šaš, a, m., das Schilfrohr.
 šašévina, e, f., = šaš.
 šafljati, = fatljati.
 šaka, e, f., pest.
 šantórium, a, m., sanctuarium, svetišče.
 čapniti, črhni.
 šar, adj., šarast.
 šárkina, e, f., šarasta psica.
 šarko, ota, m., šarast pes.

ščap, a, m., kol, krepelec.
 ščap konjski, kislica, rumex acetosa.
 ščápina, e, f., velik ščap.
 ščucati, kolcati.
 ščucanje, a, n., kolcanje.
 ščucávina, e, f., kolcanje.
 šemar, a, m., šema, maškara.
 šepastati, šepati.
 ševérljuga, e, f., brglez, die Spechtmeise.
 šiprun, a, m., nagel in hud dež.
 šišek, a, m., griček, boček.
 šivačka, e, f., šivanka.
 šivatka, e, f., šivanka.
 škař a, m., čeber.
 škajba, e, f., = škavla.
 škarnica, e, f., špirovec.
 škavla, e, f., izdolbina v skali, v kateri zastaja
 voda, luknja.
 škelja, e, f., obroček, lesen ali železen, v kateri
 se vtika vrv, kadar kaj povezujejo na vozu
 n. pr. žrd.
 šklébati, šklefetati.
 šklécati, klecati.
 šklóbatì, knarren.
 škoden, adj., škodljiv.
 škodovít, adj., škodljiv.
 škópnjak, a, m., slamnik.

škrab, a, m., kamenita peščena tla.
 škrábina, e, f., = škrab.
 škrában, a, m., kdor prebiva na škrabu.
 škrabovít, adj., peščen.
 škrálup, a, m., smetana.
 škralupec, a, m., smetana.
 škrapótina, e, f., škrapa, kaplja, cink, das Fett-
 auge.
 škrápljati, škropiti, kapljati.
 škrébatí, = šklebati.
 škripcijón, a, m., popis, conscriptio.
 škrlec, a, m., škorjanec.
 škropijon, a, m., škorpion.
 škrpél, e, f., kamenita tla.
 škrpélar, a, m., kdor prebiva na škrpeli.
 škola, e, f., šola.
 škólnik, a, m., učitelj.
 škuda, e, f., tolar, it. scudo.
 škuljícati, pogledovati skozi škuljico (luknjico).
 šlapóčkati, šumeti (kakor slap).
 šlópati, hlastno jesti.
 šopotati, ropotati.
 špelka, e, f., špala.
 špíhati, spähen.
 špihón, a, m., špijon.
 špina, e, f., špala.
 štentati, muditi.

štenten, adj., zamuden.
 štentljiv, adj., zamuden.
 štramac, a, m., die Matratze.
 šťacun, a, m., šťacuna.
 šťika, e, f., zagvozda.
 šťisniti, k sebi obrniti (vola).
 šťokáriti, šťokati.
 šťransli, ov, pl., m., das Kettenende des Gewebes.
 šťrbálce, a, n., stebelce.
 šťrbálje, a, n., steblovje.
 šťrebálina, e, f., steblovje.
 šťrékina, e, f., osina pri ječmenu.
 šťrekínjati, šťrekine otepati.
 šťričkati, škrtati (n. pr. s škarjami).
 šťrigati, zucken.
 šťrigniti, perf. ad šťrigati.
 šťrčkati, šťrkati.
 šťrkálka, e, f., brencelj.
 šťrpicati, stopicati.
 šťuma, e, f., bedak.
 šťumak, a, m., bedak.
 šťumast, adj., bedast.
 šťumastati, bedastati.
 šťúmina, e, f., = šťuma.
 šťumljávina, e, f., šťumenje.
 šťupelj, adj., votel.
 šťupljina, e, f., votlina.

šúpiti, vdariti.

šuškati, šepetati.

šúškica, e, f., zgovorna ženska; tudi kokošim pravijo šúškice.

šušniti, perf. ad šušhati.

šutiti, molčati.

Tafljač, a, m., čvekač.

tafljati, = fatljati.

tafljavec, a, m., čvekač.

táki, adv., takoj.

tákover, adj., takovšen.

tálas, a, m., val, die Woge.

talásati, valovati.

talóžiti, tolažiti.

tálpina, e, f., die Planke, ti tálpina! = ti tepec!

támjan, a, m., kadilo, der Weihrauch.

tántiol, a, m.; ti tantiol! neka kletev (morda Tantal?).

tápun, a, m., voha.

tátina, e, f., tat.

teči; v tej cerkvi teko maše ves dan = se mašuje ves dan.

teg, a, m., žito, das Getreide.

tékota, e, f., kurja uš.

telíčina, e, f., telica.

télovo, a, n., praznik sv. R. Telesa.

tenda, e, f., ranta.

tentávec, a, m., skušnjavec.
 tepčenje, a, n., tepec.
 tepéncija, e, f., pretep.
 tepnja, e, f., pretep.
 teráčica, e, f., terica.
 tešnja, e, f., tešnjava.
 téšnjak, a, m., tesen prostor.
 tica, e, f., der Vogel.
 tič, a, m., kragulj.
 tíkec, adv., tikoma.
 tlan, a, m., zglavnik ali klada, na kateri se sekajo
 drva.
 tlánišče, a, n., tnališče.
 tóčnik, a, m., brus ki se vrti.
 tonjast, adj., prazen, slab.
 tónjati, slabo spati, tako da se človek nič ne od-
 počije; bolnik ne spi, le tonja.
 tónjav, adj., = tonjast.
 tópol, a, m., trepetljika.
 topólik, a, m., topolova hosta.
 torec, a, m., žitni molj, der Getreidekäfer.
 toren, adj., moljav.
 tožbár, a, m., kdor se rad toži.
 tráčica, e, f., trakec.
 trak, a, m., stenj, der Docht.
 trákača, e, f., trakulja.
 tratórica, e, f., bellis perennis.

tr'baven, adj., trd, nepregibljiv.
 trdancija, e, f., trdnost.
 tr'dek, a, m., zamašek.
 trdóvati, trd biti.
 treben, adj., potreben.
 trebúšina, e, f., *salvia pratensis*.
 treskati, jako pripekati; na to stran treska solnce
 ves dan.
 trešnja, e, f., tresenje.
 trgávina, e, f., trganje.
 trgovija, e, f., trgovina.
 trikati se; sv. Mihael, sv. Luka in sv. Martin se
 trikajo = so po tri tjedne narazen.
 trjáki, ov, pl., m., binkošti.
 trojstvo, a, n., trojica.
 tróhnat, adj., smeten.
 trom, adj., len, mrtev.
 tropotati, ropotati.
 tróšen, adj., smeten.
 tróšica, e, f., trohica.
 tróvilo, a, n., strup.
 tr'sčije, a, n., = trčje, trsje, trtje = vinograd.
 truhel, adj., trhel.
 trun, a, m., der Splitter, das Stäubchen; v kavo
 nisem dela ni truna cikoriije.
 trúpati se, truditi se.
 trúpina, e, f., bedak.

tuh, adj., krhek, drobljiv.
 túhljak, a, m., drobljiv, mehek kamen.
 tuhec, a, m., = tuhec, tohec, der Faßgeruch.
 túkniti, po sodu duh imeti, einen Faßgeruch haben.
 tul, a, m., rog iz drevesne skorje, na katerega
 tulijo pastirji.
 tulínkati, po malem tuliti, trobiti.
 tunja, e, f., kutinja.
 turje, a, n, tirje, turinje, das Heuicht.
 túrmar, a, m., tovarnik.
 túrmati, tovoriti.
 túrkven, adj., turšičen.
 tustek, a, m., = tolstek, debeli četrtek.
 tute, adv., túkaj.
 tutneti, bobneti, dröhnen.
 tutnjava, e, f., bobnenje.
 tutor, a, m., jerob, der Vormund.
 tvor, a, m., dihur.
 Ubóščalo, a, n., ubožni list.
 ud, a, m., der Schinken.
 úgiben, adj., ugibek.
 ugóniti, uganiti.
 ugrezívati, ugrezovati.
 úhak, a, m., uhač.
 úhljak, a, m., uhač.
 ujágmiti, uloviti, siloma pridobiti.
 újčevič, a, m., ujčev sin.

ujci žabji, pl. m., der Froschlaich.
 unjka, e, f., die Signalstange.
 úlar a, m., uzda.
 umr'lec, a, m., mrtvec.
 úraven, adj., raven.
 usekívatí, usekovatí.
 ušnják, a, m., uhan.
 utalóžiti, utolažiti.
 utopljénik, a, m., utopljenec.
 utrgévati, utrgovati.
 útornik, a, m., obroč na utoru.
 úzmič, a, m., uzmovič, tat.
 Vada, e, f., = svada; die Zwietracht.
 váditi se, posvaditi se, spreti se.
 váden, adj., vaje.
 vagánica, e, f., mernik.
 vágir, a, m., vaga pri vozu.
 vágniti, perf. ad vagati.
 vaklja, e, f., redovje pri senu, ko se pokosi.
 val, a, m., valjar.
 vále, adv., precej.
 váleka, adv., vale, precej.
 vam, adv., razun, ausser.
 van, adv., vun, heraus.
 váni, adv., zvunaj, draussen.
 vánski, adj., zvunanji.
 vampav, adj., vampast.

varáncija, e, f., goljufija.
 varánt, a, m., goljuf.
 várkati, herausholen.
 várnjak, a, m., mulj, ki ga rabi kovač za varenje.
 varoš, a, m., mesto.
 varovít, adj., varen.
 vatriti se, tleti.
 več, adv., vže.
 veček, a, m.; ona bi šla rada na veček = kjer
 je kaj več.
 vedro, a, n., vedrina.
 vehniti, veniti.
 vekóvati, večno biti, živeti.
 vena, e, f., žila.
 venčec, a, m., venček.
 vera, e, f.; poslati pismo na vero = nefrankovano.
 vérniti se, vernega se delati.
 verovoditelj, a, m., duhovnik.
 veslo, a, n., noga račja, gosja.
 veš, a, m., vešča, der Nachtfalter.
 vétrnica, e, f., 1) zvezdni utrinek, 2) vešča.
 vetruh, a, m., vetrih.
 vezívati, gabiti se, ustavljati se; vezivalo se mi
 je piti.
 vézniti, perf. ad vezivati.
 vidík, a, m.; za vidika = za dne.
 víkati, ukati, kričati.

vikel, adj., vaje.

vilénjak, a, m., 1) divji mož, 2) človek s posebnimi lastnostmi, katere so mu podarile, kakor misli narod, vile n. pr. da zna ozdravljati različne bolezni, toraj = čarovnik.

vínkljati, s kotom („vinkljem“) meriti (zid. izraz).
vlačáríti, vlačíti.

vodárica, e, f., die Wasserträgerin.

vodáriti, vodo donašati, z vodo preskrbljevati.

vodénjak, a, m., močerad.

vodostrel, a, m., strelovod.

voga, e, f., vsi pri hiši ji pustijo vogo = po volji, da dela kar hoče; jo ubogajo.

vólčjak, a, m., echium vulgare.

vólkinja, e, f., krava podobna volu.

volta, e, f., 1) obok, 2) krat, das Mal; odzvonilo mu je dve volti = dvakrat.

voltati, 1) obokavati, 2) zvoniti z vsemi zvonovi n. pr. mrliču.

voščljív, adj.; ni mi tega voščljív, = ne privošči mi.

vozčec, a, m., voziček.

vozec, a, m., voznik.

vozlínica, e, f., sod v katerem so nekdej vozili vino. Ti sodi so bili nenavadno dolgi in prav ozki.

vozóvina, e, f., voznina.

vpeljívka, e, f., vpeljavka.
 voža, e, f., vožnja.
 vre, adv., vže.
 vrabičar, a, m., der Sperber.
 vraček, a, m., vračilo.
 vratnják, a, m., škrofelj.
 vratóvati, vrata odpirati, vratar biti.
 vrbík, a, m., der Weidenwald.
 vr'hnja, e, f., smetana.
 vrhúnčati se, v vrhunec iti.
 vrlec, a, m., mramor.
 vrstnják, a, m., vrstnik.
 v'ršak, a, m., vršec.
 v'ršnica, e, f., rogovilasta palica, ki visi navadno
 nad mizo ali na steni, in na katero obešajo
 male stvari, škarje, očenaš, svečnik itd.
 v'rtlec, a, m., vrtec.
 vrtánje, a, n., velik kolač, ki ga imajo na ženitnini.
 vrtoglávina, e, f., vrtoglavica.
 vsákojak, adj., vsakovrsten.
 vsakóver, adj., vsakršen.
 vúgniti, upogniti.
 vukman, a, m., udeb.
 vukvec, a, m., udeb.
 vúzem, a, m., velika noč.
 vuzmóvati, vuzem obhajati.
 vútor, a, e, f., vavtor.

vz, praep., rabi v različnih pomenih n. pr. vz vodo,
vz cesto = ob vodi; vz slogo = zaradi sloge;
vz tebe = poleg tebe.

Zabálati, vreči.

zabéčati, zakričati.

zabérlati, = zabálati.

zaberačiti, berač postati.

zabolétati, zapisati, zaznamovati.

zábežljiv, adj., pozabljiv.

zabr'zdati, zavrniti.

zabudálati, kaj nespametnega storiti.

zabúndati, pozabiti.

zaberséniti, berso dobiti; sod zaberseni.

zádel, a, m., der Vermach.

zadrápiti, hineinstossen.

zadúrkati, zavreči.

zagádit se, zameriti se.

zagniti, nagniti.

zagrintávit, grintav postati.

zagubiti, pogubiti.

zahábiti, spriditi.

zahalátiti, zalotiti.

zahametiti, uničiti.

zahládit, hladno postati.

zahlópni, zalopni.

zakáliti se, zameriti se.

zakáljan, adj., zamazan.

zakáljati, zamazati.
 zakapáriti, zaarati.
 zakášiti se, v kašo zaiti = nesrečo priti.
 zakladiti se, staviti, wetten.
 záklon, a, m., zatišje.
 zakr'cati, zakričati.
 zakrepati se, krejo dobiti.
 zaknjápati, pohabiti.
 zamájati, z maji obdati; vsa cesta je bila za-
 majana.
 zamašít, adj., zamašen.
 zamr'kan, adj., zamazan.
 zamr'kati, zamazati.
 zamolčkati, zamolčati.
 zamulísati, obrabiti.
 zanáčati, imp. ad zanočiti.
 zanovétati, vprašati.
 zaóljiti, z oljem politi, zabeliti.
 zapačevati, napačno ravnati, nagajati.
 zapirovati, s pirom potrošiti.
 zapóditi, popoditi.
 zapóstiti se, s postom začeti.
 zaprógati, porajtljati.
 zapuntati, zapreti n. pr. vrata s zapahom.
 zaréndati, v rendo (najem) dati.
 zasekívati, zasekovati.
 zapetrívati, reči: za pet ran božjih!

zásomba, e, f., zapah, der Schubriegel.
zasómbiti, zapahniti, zasloniti.
zásun, a, m., zapah.
zašíkniti, obrniti se; meja se zašíkne notri.
zašprihovati, spritzen.
zaštíkati, zagvozdití.
zatabulirati, uknjižiti.
zaténjati, = zatonjati.
zátiš, zatišje.
zatónjati, (slabo) zaspati.
zátrd, a, m., zamašek.
zatreti, zatrditi.
zatrlúšiti, zatrditi, zamašiti.
zatrmiti, otrpniti, omolkniti.
zátrošen, adj., potrošljiv.
zatúrkatí, zavreči.
zavarati, prevarati.
zavéniti, uveniti.
zavéstiti se, zavesti se.
zavínkati, ovinek narediti; voda se tu zavinka.
zavjeti, vjeti.
závoz, a, m., zaveza, das Sackband.
zavrátnik, a, m., vratnik (meso).
zavráziti se, zavražiti se.
zavríščen, adj., zardel.
zavrgévati, zavrgovati.
zažára, e, f., prvi žar.

zbújati; vso zemljo je zbújalo = buj (bujica)
odnesel.

zburgati, zburkati.

zdámljati se, izdoumljati se.

zdehávina, e, f., zdehavica.

zdela, e, f., skleda.

zdenec, a, m., studenec.

zbrízni se, stresti se.

zdúhniti, pihniti.

zebóča, e, f., mraz, zima.

zeljánica, e, f., njiva na kateri je zelnik.

zeljárica, e, f., godina (dež) ki primoči zelju, ka-
dar se presadijo sadike.

zesen, adj, vzeten, povzeten.

zev, a, m., glas, to dete je močnega zeva = ima
močen glas.

zgonci, adv., bila sem trikrat za zgonci na zdencu,
tako sem slišal ta izraz.

zgóndati, godrnjati.

zgóniti, uganiti.

zgrančati se, grének postati.

zgróhati, zgruditi.

zgrómati, zgruditi.

ziden, adj., lončen; ziden vrč.

zimóča, e, f., mrzlota, zima.

zímolez, a, m., ligustrum vulgare.

zimolézina, e, f., zimolez.

zimolezovina, e, f., tako pravijo črnemu istrij.
vinu, ker mislijo, da je barvan s sadom
zimoleza.

zjātiti se, sich zusammenscharren.

zjesišiti, skisati.

zlahkótiti, zljajšati.

zlóčest, adj., malopriden, hudoben.

zločestija, e, f., hudobija.

zločestina, e, f., = zločestija.

zlóhran, adj., izbirčen v hrani.

zmehúriti se; vsa roka se mi je zmehurila = po
vsi roki so se mi izpustili mehurji.

zmešnjarija, e, f., zmešnjava.

zmetnja, e, f., zmetanje.

zméziti, zmezgati.

zmija, e, f., kača.

zmočen, adj., sočnat.

zmr'kniti se, zmračiti se.

zmrzévína, e, f., zmrzlina.

zničiti, uničiti.

zob, a, m.; zob imeti na koga = „piko“ imeti.

zobérina, e, f., nekaki drobni zobčki, ki se na-
redijo govedi okoli čeljusti.

zohóliti se, ohol postati.

zókniti, = sókniti, suniti.

zopreti se, upreti se.

zrast, a, m., zrast, i.

zreče, a, n., die Pupille.
 zvonja, e, f., zvonjenje.
 zvróčiti, erhitzen.
 Žagótina, e, f., žaganje, die Sägespäne.
 žaliti, žalovati.
 žalva, e, f., želva, die Halsdrüsengeschwulst.
 žálvija, e, f., žajbelj, salvia officinalis.
 žakljica, e, f. žakeljč.
 žáriti, drgniti, mencati.
 žbanja, e, f., = banja, škaf.
 žbril, i, f., krompirjeva cima.
 ždral, a, m., žerjav.
 žeden, adj., žejen.
 žéparka, e, f., žepna ura.
 žépljak, a, m., rmen fižol.
 žica, e, f., 1) žila pri vodi, 2) razpoka pri posekanem drevesu, 3) struna, 4) nit pri preji.
 žígerice, f., pl., drob pri drobnici.
 žítíšče, a, n., prosišče.
 žito, a, n., proso.
 žitven, adj., žiten, prosen.
 život, a, m.; v ap. veri molijo: „vstajenje života“.
 žlópati, žlampati.
 žlota, e, f., žleb.
 žmečki, adv., žmeč.
 žmukler, a, m., skopuh.
 žohar, a, m., die Küchenschabe.

žoladija, e, f., žolča, die Sulze.

žr'nja, e, f., 1) ročni mlin, 2) beli kamenček v rakovi glavi, 3) kočnik (zob).

žr'njati, 1) mleti na žrnji, 2) godrnjati, čvekati, 3) schnurren.

žuhek, adj., žehek.

žumánjec, a, m., rmenjak (v jajcu).

žumánjek, a, m., = žumanjec.

žumboreti, žuboreti.

žútica, e, f., strnad.

žvepljenjak, a, m., žvepljano vino.

Tolmač

neznanih besed, ki se nahajajo v narodnih
pesmih.

Bárbir, a, m., zdravnik.
bolóvati, bolan biti.
brača, e, f., bratje.
brajenek, a, m., bratec.
čedo, a, n., dete.
čúvar, a, m., varih.
čuvarica, e, f., varihinja.
delija, e, f., vojak, junak.
domáriti, marati.
dostigniti, doseči.
góspon, a, m., gospod.
harap, a, m., zamorec.
harapin, a, m., = harap.
jad, a, m., strup.
jadovit, adj., strupen.
kapénik, a, m., plašč.
kinčen, adj., okinčan.
knjiga, e, f., pismo.
komora, e, f., kamra.
konak, a, m., prenočišče.

kopje, a, n., orožje, sulica.
 koruna, e, f., krona.
 kosa, e, f., kita, lasje.
 kóšulja, e, f., srajca.
 kukati, žalovati, tožiti.
 kupljenik, a, m., mernik.
 lajen, adj., hladen.
 ljuba, e, f., rabi v belokr. národnih pesmih, kakor
 sploh v jugoslov., v pomenu žena, soproga;
 v Adlešičih pravijo po nekodi mala deca tudi
 svoji stari materi „ljuba“.
 lovek, a, m., lovec.
 malen, adj., majhen.
 máličén, adj., majhen.
 marama, e, f., robec, ruta.
 mejdan, a, m., dvoboj.
 momak, a, m., mož.
 momek, a, m., = momak.
 ništo, pron., nič.
 nujen, adj., žalosten.
 óblok, a, m., okno.
 para, e, duša (zaničlj.).
 pavunica, e, f., pavica.
 postol, a, m., črevelj.
 postolec, a, m, čreveljček.
 potočiti se, podati se.
 rdja, e, f., slabotnež, slabič.

reč, i, f., beseda; reči razdeliti, govoriti.
ruho, a, n., platno.
sanduk, a, m., škrinja.
sástati = sestati, srečati.
slavič, a, m., = slaviček, slavec.
srdaštvo, a, n., = srdašce, srce.
stol, a, m., miza.
sunašte, a, n., sonce.
šaren, adj, šarast, pisan.
šetati, hoditi, iti.
štivra, e, f., = štivrica, davek.
šuma, e, f., hosta, gozd.
šumica, e, f., hostica.
tihan, adj., tih.
torbetina, e, f., torba (zaničlj.).
tratorka, e, f., trata.
udavati, možiti.
udati, omožiti.
urániti, rano vstati.
vit, adj., vitek.
voliti, rajše imeti, hoteti.
zaváditi se, posovražiti se.
zlačen, adj., zlat.
zmijica, e, f., kačica.
ženjačica, e, f., ženjica.

KAZALO.

	Stran
Predgovor	III
I. Pregovori in reki	1
II. Pesmi	17
<i>A</i> Pripovedne	19
<i>B</i> Lirične	97
<i>C a)</i> Kolednice in božične	109
<i>b)</i> Kresnice	123
<i>c)</i> Zdravice	131
<i>č)</i> Posmrtnice	139
<i>Č</i> Pobožne in moralne	143
<i>D</i> Vojaške	167
<i>E</i> Različne	175
III. Vraže, prazne vere, narodni običaji	181
IV. Bajeslovne stvari	211
V. Pripovedke in pravljice	221
VI. Slovarček	239
Tolmač neznanih besed, ki se nahajajo v narodnih pesmih	325

Tiskovni pogreški.

Na str.	24.	v.	11.	čitaj	kakor	m.	kako.
"	38.	"	1.	"	izza	m.	iz.
"	14.	"	14.	"	ko ja jesem	m.	koja jesen.
"	53.	"	9.	"	stoji	m.	stroji.
"	69.	"	8.	"	koje	m.	koja.
"	94.	"	14.	"	ima dem	m.	imam.
"	103.	"	14.	"	dragoga	m.	drugoga.
"	122.	"	4.	"	ročici	m.	rožici.
"	128.			naslov čitaj	obdelaval	m.	obdelval.
"	145.	v.	17.	čitaj	Svet' rešnje	m.	Svet rešnjo.
"	153.	"	5.	"	sam	m.	samo.
"	166.	"	3.	"	tam	m.	dam.
"	170.			naslov čitaj	biti	m.	bit.
"	188.	v.	27.	čitaj	póskoče	m.	póskače.
"	193.	"	15.	"	jedna	m.	jadna.
"	225.	"	10.	"	kofan	m.	kofanj.
"	251.	"	12.	"	drókati	m.	drokoti.
"	267.	"	16.	"	kúkovač	m.	kukovak.
"	275.	"	10.	"	spačiti	m.	spači.
"	283.	"	10.	"	otrmiti	m.	otrmititi.
"	289.	"	23.	"	pomršaviti	m.	pomršavati.
"	291.	"	17.	"	pozločestiti	m.	pozločesti.
"	296.	"	11.	"	polšina	m.	poljšina.

Več tiskovnih pogreškov pa je pri črki r, kadar ima poudarek. Ta bi moral stati vselej na r, pa je tiskan včasih pred njim ('r), včasih za njim (r').

